Transparența instituțională

- manual pentru organizațiile neguvernamentale -

2007

ISBN 978-973-0-05352-4

Cuprins

Capitolul I
Introducere. Ce înseamnă transparența instituțională pag 1

Capitolul II
Legea nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public pag 4

Capitolul III
Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică pag 16

Capitolul IV
Monitorizarea implementării legilor transparenței pag 24

Anexa 1
Tabel cuprinzând statele sau regiunile care au adoptat legi speciale care reglementează accesul la informații pag 38

Anexa 2
Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public pag 41

Anexa 3
Normă metodologică de aplicare a Legii nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public pag 46

Anexa 4
Exemplu de cerere de informații de interes public pag 52

Anexa 5
Exemplu de reclamație administrativă formulată pe baza Legii nr. 544/2001 pag 53

Anexa 6
Exemplu de plângere în instanță pe baza Legii nr.544/2001 pag 55

Anexa 7
Exemplu de plângere în instanță pentru neexecutarea unei hotărâri judecătoreşti care obligă la comunicarea de informații de interes public pag 58

Anexa 8
Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică pag 62

Anexa 9
Exemplu de plângere instanță pentru nerespectarea dispozițiilor Legii nr.52/2003 pag 66

Anexa 10
Exemplu de fişă de monitorizare a implementării Legii nr.52/2003 pag 73

Capitolul I
Introducere. Ce înseamnă transparența instituțională?

În România, procesul de democratizare a presupus (şi continuă se presupună) o transformare profundă a societății şi mai ales a autorităților şi instituțiilor publice. Situația inițială este sumbră: guvernanții şi instituțiile publice sufereau de o opacitate înrădăcinată, hrănită de o cultură a secretomaniei şi dublată de o totală lipsă de asumare a răspunderii față de cetățean. Acesta din urmă nu avea la dispoziție niciun instrument eficace de a răspunde corupției, ilegalităților, abuzurilor de tot felul, neglijenței şi nepăsării în administrarea treburilor statului.

Transparența instituțională, în sensul în care este folosită această noțiune în cuprinsul materialului de față, prespune exact situația contrară, în care instituțiile statului se spun controlului exercitat de cetățeni prin includerea acestora în procesul de luare a deciziilor şi prin oferirea de informații despre activitatea lor. Accesul la informațiile din sfera puterii premite cetățenilor să cunoască exact activitatea celor care îi guvernează şi să îşi formuleze criticile în cunoştință de cauză, creşte eficiența votului în democrațiile reprezentative şi reduce riscul corupției. Participarea informată a cetățenilor la luarea deciziilor asigură preeminența respectării interesului public ca singur scop al acestui proces. Cu alte cuvinte, transparența decizională, pin cele două laturi ale sale, accesul la informațiile de interes public şi participarea publicului la procesul decizional, este o cerință esențială a democrației, ale cărei principii pun accent pe individ în raport cu statul.

Procesul de trasparentizare a autorităților şi instituțiilor publice din România, departe de a fi încheiat, a avut un început greoi. Deşi dreptul la informațiile privind autoritățile statului a fost grantat constituțional încă din anul 1991 şi au existat inițiative neguvernamentale pentru impunerea sa din a doua jumătate a anilor 90, transparentizarea instituțională a devenit o prioritate declarată a guvernării abia în contextul presiunilor de reformă administrativă determinate de procesul de aderare la Uniunea Europeană.

Astfel, în anul 2001 a fost în sfârşit adoptată o lege a accesului la informații, care statuează principiul liberului acces la toate informațiile care privesc sau rezultă din activitatea unei autorități şi instituții publice. Legea nr.544/2001 a fost rezultatul unui compromis între un proiect de lege înaintat Parlamentului de către Guvern în martie 2001 şi o inițiativă legislativă a deputatei Mona Muscă, depusă la Camera Deputaților în ianuarie 2001. În acest context, o serie de organizații neguvernamentale (APADOR-CH, Societatea Academică din România, Asociația Pro Democrația, Centrul pentru Jurnalism Independent, Agenția de Monitorizare a Presei - Academia Cațavencu, Centrul IRIS pentru reformă instituțională şi sectorul informal şi Transparency International România), au format o coaliție care a determinat adoptarea unei poziții comune a tuturor actorilor implicați şi care a dus la adoptarea legii în septembrie 2001. Legea nu a devenit operațională imediat, ci abia în martie 2002, după de normele sale de aplicare au fost adoptate prin hotărâre de Guvern. Deşi adoptarea legii a reprezentat un succes şi un pas important în asigurarea transparenței instituționale, atât textul său, cât şi alte prevederi din legi conexe, prezentau în continuare deficiențe menite să împiedice sau să limiteze accesul la informații. În acest sens, în anul 2002, APADOR-CH a realizat un studiu care inventariază toate deficiențele de ordin legislativ în implementarea principiului accesului liber la informațiile deținute de instituțiile publice[1]. O parte dintre acestea au fost remediate de modificările aduse Legii nr.544/2001 în anul 2006, la inițiativa unor parlamentari, alte continuă să ridice probleme.

Adoptarea unei legi care să reglementeze participarea publicului în luarea deciziilor era următorul pas în asigurarea cadrului necesar transparentizării instituționale. Ca răspuns la inițiativele existente la nivelul organizațiilor neguvernamentale (a se vedea inițiativa susținută de coaliția formată din Centrul IRIS pentru reformă instituțională şi sectorul informal, Agenția de Monitorizare a Presei - Academia Cațavencu, Societatea Romăna de Radiodifuziune, Asociația e-Gateway România, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile şi Transparency International - România), în anul 2002, defunctul

[1] Studiul poate fi consultat pe pagina de internet a APADOR-CH, www.apador.org.

Minister al Informațiilor Publice a inițiat o dezbatere publică privind Legea transparenței decizionale în administrație. Forma finală a acesteia a fost promulgată în februarie 2002.

Adoptarea unui cadru normativ adecvat, care să reglementeze instrumentele practice la dispoziția cetățenilor, precum şi obligațiile pozitive ale autorităților şi instituțiilor publice, nu este în sine suficientă pentru a asigura transparența instituțională. Este nevoie de o perioadă lungă în care atât autoritățile, cât şi cetățenii, să „exerseze" folosirea acestor instrumente pentru a se produce o schimbare profundă a practicilor instituționale. De aceea, monitorizarea implementării celor două legi ale transparenței, precum şi instruirea actorilor implicați (funcționari publici, cetățeni, organizații neguvernamentale, avocați, judecători etc.) continuă se reprezinte preocupări constante atât ale organizațiilor neguvernamentale, cât şi ale Agenției pentru Strategii Guvernamentale, instituția publică în ale cărei atribuții intră coordonarea implementării strategiei de transparentizare instituționale.

Trasparența instituțională nu este un concept nou, specific democrațiilor în tranziție, dar punerea sa în practică prin reglementări specifice în domeniul accesului la informație şi al participării la luarea deciziilor reprezintă o tentință relativ recentă pe plan internațional. O excepție notabilă în acest sens o constituie Suedia, unde Legea libertății presei din 1766, unul dintre cele patru acte normative cu caracter constituțional, prevedea proceduri distincte legate de accesul la informații.

Accesul la informațiile de interes public a fost recunoscut ca un drept fundamental de către Organizația Națiunilor Unite încă de la prima sa sesiune din 1946, prin adoptarea de către Adunarea Generală a Rezoluției 59(1) care prevede: „ Libertatea de informație este un drept fundamental al omului şi ... piatra de temelie a tuturor libertăților pe care Națiunile Unite le susțin". Dreptul la informații nu a fost reglementat separat, ci ca parte a dreptului la libera exprimare, care prespune dreptul de a căuta, primi şi comunica informații. În aceeaşi formă a fost consacrat şi în tratatele şi convențiile internaționale ulterioare, atât la nivelul Națiunilor Unite, cât şi la nivelul Consiliului Europei, dar şi în constituțiile multor state. Cu excepția Suediei, amintită mai sus, introducerea unui drept distinct la informații în actele normative supreme a început să se manifeste abia în perioada anilor 90, în cazul unor democrații în tranziție (de exemplu: România, Bulgaria, Lituania, Ungaria, Federația Rusă, Africa de Sud etc).

Majoritatea legile speciale reglementând accesul la informațiile publice au fost adoptate mai ales în ultimii 20 de ani şi mai accentuat după anul 2000, cu o întârzierea care apare ca surprinzătoare, dată fiind importanța accesului la informații pentru democrație[2]. Legile mai vechi reglementeatză de obicei accesul la documentele oficiale, deținute de organismele statului, pe când legislația mai nouă pune accentul pe un dreptul general de acces la informații, indiferent dacă ele sunt cuprinse într-un document deja existent sau nu.

La nivel interstatal, aşa cum s-a menționat anterior, majoritatea tratatelor înglobează accesul la informații în dreptul la libertatea de exprimare. Este cazul Declarației universale a drepturilor omului (1948) şi a Pactului internațional privind drepturile civile şi politice (1966), ambele adoptate de Organizația Națiunilor Unite, a Convenției americane a drepturilor omului (1969) şi a Convenției europene a drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului (1950). În cazul celor din urmă două instrumente, interpretarea dreptului la liberă exprimare revine Curții inter-americane a drepturilor omului, respectiv Curții europene a drepturilor omului. Curtea inter-americană a drepturilor omului este prima instanță internațională care a recunoscut în mod expres, interpretând conținutul dreptul la libertatea de exprimare, existența dreptului de a avea acces la informațiile publice, ca drept fundamental al omului (hotărârea *Marcel Claude Reyes şi alții contra Chile* din 19 septemberie 2006). Hotărârea stabileşte existența unei obligații pozitive a statului de a răspunde solicitărilor de informații publice, precum şi a principiului „maximei comunicări", care prespune că regula o constituie accesul la toate informațiile deținute de autorități, iar refuzul de a comunica informații reprezintă excepția. Din păcate, la nivelul Curții europene a drepturilor omului o hotărâre asemănătoare se lasă încă aşteptată. Curtea europeană a abordat interpretarea articolului 10 din Convenția europeană a depturilor omului

[2] Lista statelor care au adoptat reglementări specifice privind accesul la informații, cu precizarea anului în care a avut loc adoptarea legi, este prezentată în anexa 1.

(libertatea de exprimare) în mai multe rânduri, dar a considerat că acesta nu acoperă o obligație pozitivă a statelor membre ale Convenției de a furniza informații de interes public la cerere. În schimb, Curtea europeană a statuat că refuzul autorităților de a comunica informații ce privesc viața privată a unei persoane încalcă dreptul la viață privată şi de familie, garantat de articolul 8 din Convenția europeană. Există totuşi indicii că, în viitor, Curtea europeană ar fi totuşi deschisă unei schimbări de interpretare a articolului 10, în sensul că ar acoperi şi existența unei obligații pozitive a autorităților de a comunica informații publice.

La nivelul Consiliului Europei au existat mai multe inițiative care conduc către recunoaşterea în viitor a unui drept de sine stătător la informații, ca drept fundamental al omului. În 1981, Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei a adoptat Recomandarea nr.R(81)19 privind accesul la informațiile deținute de autoritățile publice, iar în 2002, Recomandarea privind accesul la documentele oficiale. În prezent, un grup de specialişti ai Consiliului Europei lucrează la definitivarea proiectului Convenției europene privind accesul la documentele oficiale. Procesul de redactare ar trebui finalizat până la sfârşitul anului 2007. Acesta ar fi primul tratat internațional care să consacre dreptul de a avea acces la documentele deținute de autoritățile publice. Deşi un pas important în recunoaşterea dreptului la informații ca drept fundamental al omului, prezentul proiect stabileşte standarde mai scăzute decât multe legi din statele membre ale Consiliului Europei, inclusiv România.

În privința *participării cetățenilor în procesul decizional*, pe plan internațional este de sublinat importanța pe care o dă acestui mecanism Uniunea Europeană. Începând cu Tratatul de la Amsterdam (1997), consultarea este integrată în procesul de elaborare a legislației comunitare[3]. În domeniul mediului există pe plan internațional reglementări specifice (Convenția de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la procesul de luare a deciziilor şi accesul la justiție pe probleme de mediu) care obligă la consultarea publicului în luarea deciziilor care afectează mediul înconjurător. Este de remarcat că România a ratificat Convenția de la Aarhus în anul 2000, înainte de a reglementa prin legi speciale accesul la informații şi participarea publicului la luarea deciziilor la nivel general.

[3] „Reglementarea participării publice în România şi Uniunea Europeană", CeRe, 2006, pagina 36.

Capitolul II
Legea nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public

Legea nr.544/2001[4] concretizează, cu o întârziere de 10 ani, o prevedere cu caracter general cuprinsă în articolul 31 din Constituția României (1991), conform căreia: „*Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit*", dar acest drept „*…nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională*". Acelaşi articol din Constituție prevede că „*Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice şi asupra problemelor de interes personal"*. Articolul 31 nu a suferit modificări de substanță cu ocazia revizuirii, în anul 2003, a Constituției; doar la alineatul 3 a fost înlocuită sintagma „*siguranța națională*" cu „*securitate națională*".

În acelaşi timp, Legea nr. 544/2001 reprezintă un semnal important transmis autorităților şi instituțiilor publice cu privire la relația, lipsită de opacitate, pe care trebuie să o aibă cu „simplul cetățean".

În esență, legea prevede că orice persoană poate solicita oricărei autorități/instituții publice comunicarea oricărei informații de interes public. Cererea, verbală sau scrisă, nu trebuie însoțită de o justificare din care să rezulte interesul personal al solicitantului cu privire la informațiile solicitate, întrucât art. 1 din lege prevede că „*Accesul liber şi neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public...constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane şi autoritățile publice*". Deci, informațiile de interes public pot fi solicitate de orice persoană, fizică sau juridică, de la orice autoritate/instituție publică din simpla dorință a persoanei de a se informa cu privire la activitatea acelei instituții/autorități publice, sau, altfel spus, din „simpla curiozitate".

Care informații sunt de interes public?

Sunt informații de interes public orice informații care se referă la sau rezultă din activitățile:

- unei instituții sau autorități publice ce utilizează sau administrează resurse finaciare publice
- unei regii autonome;
- unei companii naționale;
- oricărei societăți comerciale aflate sub autoritatea unei autorități publice centrale sau locale şi la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar.

În urma unei modificări relativ recente a legii[5], prin care a fost introdus art. 11[1], **contractele de achiziții publice** au fost prevăzute expres în categoria informațiilor de interes public. Obligația de a comunica aceste informații privind contractele de achiziții publice[6], inclusiv a copiilor de pe contracte, revine autorității contractante, astfel cum aceasta este definită prin legea achizițiilor publice. **Contractul de achiziții publice** este definit ca fiind contractul cu titlu oneros, încheiat în scris între una sau mai multe autorități contractante, pe de o parte, şi unul sau mai mulți operatori economici, pe de altă parte, având ca obiect execuția de lucrări, furnizarea de produse sau prestarea de servicii. Au calitatea de autorități contractante:

a) oricare organism al statului - autoritate publică sau instituție publică - care acționează la nivel central

[4] Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 663 din 23 octombrie 2001. Ulterior, au fost emise Normele metodologice din 7 februarie 2002 de aplicare a Legii nr. 544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 123 din 7 februarie 2002. Normele si hotărârea au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 167 din 8 martie 2002. Până în prezent, Legea nr. 544/2001 a fost modificată de 3 ori, prin: Legea nr. 371/2006, Legea nr. 380/2006 şi Legea nr. 188/2007. Legea nr.544/2001 este prezentată în Anexa 2, iar Normele metodologice în Anexa 3.

[5] Prin Legea nr. 380/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 846 din 13 octombrie 2006 a fost introdus art. 111, care prevede: „Orice autoritate contractantă, astfel cum este definită prin lege, are obligația să pună la dispoziția persoanei fizice sau juridice interesate, în condițiile prevăzute la art. 7, contractele de achiziții publice". De asemenea, prin legea de modificare s-a precizat că excepțiile de la liberul acces prevăzute la art. 12 se aplică şi în cazul contractelor de achiziții publice.

[6] Achizițiile publice sunt reglementate prin Ordonanța de urgență nr. 34/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 418 din 15 mai 2006, aprobată cu modificări prin Legea nr. 337/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 625 din 20 iulie 2006.

ori la nivel regional sau local;
b) oricare organism de drept public, altul decât unul dintre cele prevăzute la lit. a), cu personalitate juridică, care a fost înființat pentru a satisface nevoi de interes general fără caracter comercial sau industrial şi care se află cel puțin în una dintre următoarele situații:

- este finanțat, în majoritate, de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către un alt organism de drept public;
- se află în subordinea sau este supusă controlului unei autorități contractante, astfel cum este definită la lit. a), sau unui alt organism de drept public;
- în componența consiliului de administrație/organului de conducere sau de supervizare mai6 mult de jumătate din numărul membrilor acestuia sunt numiți de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către un alt organism de drept public;

c) oricare asociere formată de una sau mai multe autorități contractante dintre cele prevăzute la lit. a) sau b);
d) oricare întreprindere publică ce desfăşoară una sau mai multe dintre activitățile prevăzute la cap. VIII secțiunea 1 din Ordonanța de urgență nr.34/2006, atunci când aceasta atribuie contracte de achiziție publică sau încheie acorduri-cadru destinate efectuării respectivelor activități;
e) oricare subiect de drept, altul decât cele prevăzute la lit. a)-d), care desfăşoară una sau mai multe dintre activitățile prevăzute la cap. VIII secțiunea 1 din Ordonanța de urgență nr.34/2006, în baza unui drept special sau exclusiv, astfel cum este acesta definit la art. 3 lit. t) din Ordonanța de urgență, acordat de o autoritate competentă, atunci când acesta atribuie contracte de achiziție publică sau încheie acorduri-cadru destinate efectuării respectivelor activități.

Prin cea mai recentă modificare a legii[7], au fost incluse în categoria informațiilor de interes public şi cele privind **contractele de privatizare.** Modificarea are, desigur, un caracter pozitiv, prin lărgirea categoriei informațiilor de interes public, dar, în practică, rolul ei este mai mult declarativ, deoarece în text se prevede că numai contractele de privatizare *încheiate după data intrării în vigoare a legii de modificare* (deci, după 29 iunie 2007) sunt calificate ca fiind de interes public; or, este binecunoscut că „marile" şi, totodată, discutabilele privatizări s-au făcut în perioada anterioară adoptării modificării. Pe de altă parte, nu se justifică o împărțire a contractelor de privatizare în două categorii: de interes public sau lipsite de interes public doar în raport de data la care au fost încheiate, deci în raport de un criteriu lipsit de substanță. În mod normal, ar trebui stabilit că toate contractele de privatizare, indiferent de data încheierii, intră în categoria informațiilor de interes public, cu consecința că toate aceste contracte să aibă regimul aplicabil informațiilor de interes public.

Care informații nu sunt considerate de interes public, deşi ar trebui să fie?

În mod normal, ar trebui să fie informații de interes public toate informațiile privind utilizarea banilor publici, indiferent de către cine; banul public îşi păstreaza acest caracter indiferent în mâinile cui se află. Raționamentul este valabil şi pentru serviciile publice sau bunurile publice.

Legea nr. 544/2001 ar trebui corectată sub acest aspect; modificările de până acum sunt destul de „timide".

Care sunt informațiile de interes public la care accesul este liber?

Accesul este liber la toate informațiile de interes public, cu excepția celor la care accesul este interzis expres prin lege; cazurile exprese de interzicere a accesului sunt prevazute în articolul 12 din lege. Consecința este că nu persoana trebuie să dovedească dreptul său de liber acces la o informație de interes public (acesta este prevăzut expres de lege, în articolul 1, ca principiu fundamental). Dimpotrivă, de fiecare dată când refuză comunicarea oricărei informații de interes public, autoritatea/instituția publică are obligația să facă dovada că acea informație este exceptată de la liberul acces potrivit articolul 12 din lege. Dacă nu face această dovadă (dovada nu se rezumă la o simplă afirmație)

[7] Prin Legea nr. 188/2007, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 425 din 26 iunie 2007, la art. 5 al Legii nr.544/2001 a fost introdus un nou alineat, (5), cu următorul conținut: „ Autoritățile şi instituțiile publice au obligația să pună la dispoziția persoanelor interesate contractele de privatizare încheiate după intrarea în vigoare a prezentei legi, prin consultarea la sediul acestora. Prevederile de mai sus nu se aplică în cazul contractelor de privatizare care se încadrează în afara de aplicare a dispozițiilor art. 12 alin. 1".

autoritatea/instituția publică nu poate refuza, în mod legal, comunicarea informației.

Care sunt informațiile de interes public la care accesul nu este liber?

Legea exceptează anumite informații de interes public de la liberul lor acces. Trebuie subliniat că exceptarea de la liberul acces nu modifică carcaterul de informații de interes public al acestora; ele rămân informații de interes public, însp sunt „ascunse de ochii publicului".

Excepțiile de la liberul acces la informațiile de interes public privesc:
1. **O parte** dintre **informațiile clasificate**, respectiv numai informațiile clasificate din domeniul apărării naționale, siguranței şi ordinii publice, precum şi informațiile clasificate care privesc deliberările autorităților şi cele care privesc interesele economice şi politice ale României (informațiile clasificate sunt reglementate printr-o lege distinctă, Legea nr. 182 din 12 aprilie 2002 privind protecția informațiilor clasificate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 248 din 12 aprilie 2002).

Excepție: acele informații care favorizează sau ascund încălcarea legii de către o autoritate/instituție publică nu pot fi considerate ca informații clasificate şi constituie informații de interes public la care *accesul este liber* (articolul 13 din Legea nr. 544/2001). De asemenea, prin articolul 24 alininiatul 5 din Legea nr. 182/2002 se interzice clasificarea ca secrete de stat a informațiilor, datelor sau documentelor în scopul ascunderii încălcărilor legii, erorilor administrative, limitării accesului la informațiile de interes public, restrângerii ilegale a exercițiului unor drepturi ale vreunei persoane sau lezării altor interese legitime. Dacă astfel de informații au fost, totuşi, clasificate, orice persoană are dreptul să inițieze o procedură pentru declasificarea lor (procedură reglementată în art. 20 din Legea nr. 182/2002).

2. Informațiile privind **activitățile comerciale sau financiare**, dar numai dacă publicitatea acestora aduce **atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială**, precum şi **principiului concurenței loiale**, potrivit legii[8].

În esență, dreptul de **proprietate intelectuală**[9] se referă la dreptul de **autor** (ansamblul de drepturi morale şi patrimoniale cuvenite creatorilor operelor literare, artistice sau ştiințifice) şi la drepturile conexe dreptului de autor (drepturile artiştilor interpreți asupra rezultantei obținute prin: interpretarea, regizarea, dirijarea unei creații artistice pentru ca aceasta să ajungă la cunoştința publicului, drepturile producătorilor de înregistrari sonore/fonograme asupra acestora, drepturile radiodifuzorilor asupra emisiunilor pe care le realizează).

Dreptul de **proprietate industrială**[10] are ca obiect creațiile, de regulă cu caracter tehnic, care se aplică în orice domeniu de activitate economică: producție, comerț, servicii. Componenta centrală este dreptul de **inventator**. Protecția dreptului de proprietate industrială presupune, pe lângă protecția invențiilor (creații tehnice brevetate), protecția noilor soiuri de plante, hibrizi sau rase de animale (brevetate), protecția topografiilor circuitelor integrate (de exemplu: microprocesoarele care intră în compunerea unității centrale a unui calculator), protecția know-how-ului (totalitatea cunoştințelor şi soluțiilor noi, confidențiale, deținute de un comerciant, utile în industrie, comerț sau servicii, pentru care titularul îşi manifestă voința de a le transmite doar în anumite condiții terților; în sens larg, ar include „secretul economic"), protecția desenelor şi modelelor industriale (de exemplu: diverse modele de mobilier sau de obiecte de uz casnic, desenul unei țesături, caroseriile de autoturisme, modelele de recipiente pentru diverse băuturi sau produse cosmetice).
Principiul **concurenței loiale** este „motorul" economiei de piață funcționale; numai printr-o

[8] Art. 12 alin. 1 lit. c din Legea nr. 544/2001 a fost modificat prin Legea nr. 371/2006 în sensul includerii protecției dreptului de proprietate intelectuală ori industrială printre cazurile de exceptare a liberului acces la informațiile de interes public.

[9] Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, care reglementează acest domeniu, a suferit până în prezent numeroase şi substanțiale modificări prin Legea nr. 285/2004 şi Ordonanța de urgență nr. 123/2005, aprobată cu modificări prin Legea nr. 329/2006.

[10] În cauză, prezintă relevanță Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenții, Legea nr. 16/1995 privind protecția topografiilor circuitelor integrate, Ordonanța nr. 52/1997, aprobată prin Legea nr. 79/1998, privind regimul juridic al francizei (care conține, în art. 1, o definiție legală a know-how-ului), Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor şi modelelor industriale.

competiție reală şi în condiții corecte, caracterizate prin buna-credință şi conformitate cu uzanțele comerciale cinstite, se poate ajunge la o creştere a calității produselor corelată cu o normală scădere a prețurilor. Prin **concurență loială**[11] se întelege, în esență, exercitarea activității de comerț cu bună-credință şi potrivit uzanțelor cinstite. Ea este protejată în interesul comun al comercianților şi al consumatorilor, întrucât are ca rezultat orientarea clientelei către comercianții care vând cel mai ieftin produse de cea mai bună calitate.

3. Informațiile cu privire la **datele personale**, potrivit legii (Legea nr. 677/2001, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 790 din 12 decembrie 2001 se referă la protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulație a acestor date).
În sensul art. 2 lit. c din Legea nr. 544/2001 şi în sensul art. 3 lit. a din Legea nr. 677/2001 privind protecția datelor personale, constituie informație cu privire la datele personale orice informație privind o persoană fizică identificată sau identificabilă. Mijloacele de **identificare** a persoanei fizice, numite şi atribute de identificare, sunt: **numele, domiciliul şi starea civilă.** Numai prin reunirea celor trei atribute de identificare (nume, domiciliu, stare civilă) se ajunge la o reală identificare a persoanei. Simpla indicare a numelui unei personane (spre exemplu, Ion Ion, Popescu Vasile etc.) nu conduce, în mod evident, la identificarea unei persoane, pentru că pot fi mai multe persoane cu acelaşi nume; diferența dintre ele, adevărata individualizare a persoanei, rezultă numai din coroborarea cu datelor privind domiciliul şi a datelor de stare civilă. **Indicarea funcției ocupate de o persoana nu constitutie o identificare a persoanei şi nici nu face acea persoană identificabilă**, datorită aceloraşi considerente.

Cu privire la persoana **identificabilă**, art. 3 lit. a din Legea nr. 677/2001 precizează că o persoană devine identificabilă în masura în care se face referire la un număr de identificare (de exemplu, codul numeric personal; serie şi numar ale actului de identitate) sau la date fizice, biologice etc. care duc la identificarea persoanei.

Este de menționat, desigur, în sens negativ, decizia nr. 615/2006 a Curții Constituționale prin care s-a stabilit constituționalitatea art. 158 al. 1 din codul muncii referitor la confidențialitatea salariilor personalului autorităților şi instituțiilor publice, cu motivarea , cel putin discutabilă, că salariul concret al unei persoane nu mai prezintă interes public, intrând în sfera interesului privat al persoanei. În raport de această decizie, obligatorie, a Curții Constituționale, instanțele consideră în prezent că informațiile solicitate, în baza Legii nr. 544/2001, cu privire la veniturile persoanelor din cadrul autorităților/instituțiior publice, venituri obținute, totuşi, din bani publici, sunt informații exceptate de la liberul acces prin art. 12 lit. d din Legea nr. 544/2001, întrucât se referă la date personale.

Excepție: Informațiile cu privire la datele personale devin informații de interes public în măsura în care afectează capacitatea de exercitare a unei funcții publice. Deci, accesul la astfel de informații este liber (articolul 14 alin.1 din Legea nr. 544/2001). Spre exemplu, datele privind starea sănătății sunt, evident, date cu caracter personal. Dar deoarece pentru ocuparea unor anumite funcții publice legea prevede necesitatea unei bune stări de sănătate; datele privind sănătatea unei persoane care ocupă astfel de funcții publice, deşi au caracter personal, devin informații de interes public (sunt de natură să afecteze capacitatea de exercitare a funcției publice). În aceeaşi categorie a excepției care permite liberul acces la datele cu caracter personal ar trebui incluse şi datele din care ar rezulta cazuri de incompatibilități sau conflicte de interese privind exercitarea funcției publice, pentru că şi astfel de date afectează (altfel decat fizic/medical) capacitatea de exercitare a funcției publice.

4. Informațiile privind **procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare**, dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfăşurare.

Pentru a fi exceptate de la liberul acces, nu este suficient ca informațiile să privească ancheta penală sau

[11] În cauză, prezintă relevanță Legea nr. 21/1996, legea concurenței (republicată, după mai multe modificări, în Monitorul Oficial nr. 742 din 16 august 2005) şi Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale (modificată substanțial prin Legea nr. 298/2001).

disciplinară. În plus este necesar ca refuzul să fie însoțit de dovezi din care să rezulte că prin publicitatea acelor informații se produce una dintre consecințele prevăzute de lege: periclitarea rezultatului anchetei, dezvăluirea de surse confidențiale, periclitarea vieții/integrității corporale/sănătății unei persoane; nu este suficient ca autoritățile/instituțiile publice să facă o simplă afirmație că s-ar produce acele consecințe negative, ci trebuie să facă şi dovada producerii lor.

De asemenea, pentru a se respecta scopul legii, care este comunicarea informațiilor de interes public şi nu secretizarea lor, este necesar ca autoritățile/instituțiile publice să ia măsurile necesare pentru a comunica informațiile de interes public într-o formă care să asigure protecția valorilor la care se referă textul legal (de exemplu prin acoperirea datelor ce ar periclita acele valori), fară însă a refuza total comunicarea acelor informații.
5. Informațiile privind **procedurile judiciare**, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces.

Şi aici sunt valabile, în mod corespunzător, comentariile de la excepția precedentă referitoare la informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare. Simpla afirmație că s-ar aduce atingere caracterului echitabil al procesului sau interesului legitim al unei părți nu este suficientă, trebuie ca aceste consecințe să fie şi dovedite de către autoritatea/instituția publică atunci când le invocă.

6. Informațiile a căror publicare prejudiciază **măsurile de protecție a tinerilor.**

Problema este că în legislație nu există o definiție a noțiunii generice de „*tânăr*". În cadrul unor acte normative speciale este definită noțiunea de „tânăr", dar cu aplicabilitate restrânsă la acel act normativ. De spre exemplu în articolul 2 din Legea nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală, cu modificările ulterioare, se menționează despre „*tinerii în vârstă de până la 35 de ani*". Pentru acest motiv, este necesar ca o viitoare modificare a Legii nr. 544/2001 să includă şi definirea noțiunii de „tânăr", prin indicarea unei limite de vârstă, ca în exemplul citat mai sus.

Cine poate solicita informații de interes public?

Orice persoană, fizică sau juridică, română sau străină poate cere informații de interes public (art.20 din Normele de aplicare).

Este necesară justificarea solicitării?

Nu, cererea nu trebuie justificată. Informațiile de interes public pot fi solicitate şi numai din „simplă curiozitate", întrucât accesul la astfel de informații este liber, ceea ce presupune ca ele să se afle la dispoziția tuturor.

Cum se realizează accesul la informațiile de interes public?

Informațiile de interes public se comunică din oficiu (fără a fi nevoie de vreo cerere) sau la cererea, verbală sau scrisă, a solicitantului. Accesul la informațiile de interes public este gratuit. Solicitantul trebuie, însă, să suporte costul serviciilor de copiere a documentelor pe care le cere.

Comunicarea din oficiu

Nu toate informațiile de interes public se comunică obligatoriu din oficiu, ci numai cele pevăzute de lege: informațiile care privesc organizarea şi funcționarea autorității/instituției publice, datele de

identificare (denumire, adresă, numere de telefon, fax, adrese electronice), structura organizatorică, sursele financiare, bugetul, bilanțul contabil, programele şi strategiile proprii, liste cu documentele de interes public şi cu categoriile de documente produse şi/sau gestionate, căile de atac la dispoziția solicitantului, precum şi contractele de privatizare încheiate după 29 iunie 2007. Autoritățile şi instituțiile publice pot comunica din oficiu şi alte informații de interes public, dar nu sunt obligate în acest sens.

Comunicarea din oficiu se realizează prin:

-publicarea, anual, a unui buletin informativ de către autoritățile/instituțiile publice;
-publicarea, în Monitorul Oficial, Partea a III-a, cel puțin anual, a unui raport de activitate de către autoritățile publice;
-organizarea la sediul fiecărei autorități/instituții publice a unui punct de informare
-documentare unde solicitantul să poată consulta documentele ce conțin informații de interes public ce se comunică din oficiu;
-afişarea la sediul fiecărei autorități/instituții publice sau publicarea respectivelor informații în Monitorul Oficial sau în mijloacele de informare în masă, în publicații proprii, precum şi în pagina de internet proprie.

Afişarea la sediul autorității/instituției publice este, în cazul tuturor autorităților şi instituțiilor publice, modalitatea minimă obligatorie de difuzare a informațiilor de interes public comunicate din oficiu (artciolul 11 din Norme). Excepție fac doar contractele de privatizare menționate mai sus, la care accesul se face doar prin punerea lor la dispoziția solicitantului, pentru consultare, la sediul autorității/instituției publice, potrivit dispoziției cu caracter derogatoriu de la art. 5 alin. 5 din Legea nr. 544/2001.

Informațiile comunicate din oficiu trebuie prezentate într-o formă *accesibilă* şi concisă, care să faciliteze contactul persoanei interesate cu autoritatea/instituția publică (art.10 din Norme). Rezultă că dacă informațiile nu sunt prezentate într-o formă accesibilă, obligația comunicării lor din oficiu nu este îndeplinită.

Comunicarea la cerere

Cererea poate fi verbală sau scrisă. Cererea **verbală** se adresează compartimentului/biroului de informare şi relații publice sau persoanei special desemnate în acest scop. Răspunsul se comunică pe loc, în cadrul unui program afişat la sediul instituției/autorității publice. Dacă informațiile solicitate nu sunt disponibile pe loc, persoana este îndrumată să le ceară în scris.

Cererea **scrisă** poate fi făcută pe hârtie sau pe suport electronic (e-mail)[12]. Ea trebuie să conțină: denumirea şi sediul autorității/instituției publice; numele, prenumele şi semnătura solicitantului, precum şi adresa la care se solicită primirea răspunsului; care este informația solicitată, dacă se solicită copii de pe documente (cu indicarea cât mai exactă a acestora), disponibilitatea de a plăti costurile serviciilor de copiere a documentelor.

Cererea scrisă poate fi făcută pentru comunicarea oricărui gen de informații de interes public, inclusiv a celor care se comunică din oficiu. În caz contrar, ar fi îngrădit nejustificat dreptul persoanei de a cere în scris orice informație de interes public, prevăzut în articolul 6 din Legea nr. 544/2001. În acest sens există soluții şi în jurisprudență (sentința civilă nr. 577/F din 27 iunie 2002 pronunțată de Tribunalul Bucureşti în dosarul nr. 782/2002), instanța hotărând că obligația instituțiilor/autorităților publice de a comunica din oficiu unele informații de interes public nu exclude obligația acestora de a comunica informațiile şi în scris, la cererea solicitantului, conform articolului 6 din Legea nr. 544/2001.

Art. 21 alin. 2 din Norme restrânge în mod nejustificat dispoziția legală care nu interzice, ci permite,

[12] Un exemplu de cerere de informații de interes public este prezentat în Anexa 4.

comunicarea la cerere şi a informațiilor care se comunică din oficiu. Acest articol din Norme prevede că informațiile care se comunică din oficiu nu se comunică şi la cererea scrisă, ci doar se indică sursa unde informația poate fi găsită. În practică, se pot crea mari dezavantaje pentru solicitant; de exemplu, dacă o informație este afişată la sediul autorității/instituției publice, iar solicitantul este din altă localitate, va fi nevoit să se deplaseze până la sediu, în loc să i se comunice prin poştă acea informație la care avea liber acces. Precizăm că normele reprezintă un act normativ cu putere inferioară legii, iar un act inferior nu poate modifica o lege.

Dacă solicitarea nu este de competența instituției/autorității publice sesizate, aceasta nu o va restitui persoanei, ci, în termen de 5 zile de la primire, o va trimite instituției/autorității competente şi va informa solicitantul despre aceasta.

În ce termen trebuie să se răspundă cererii de informații de interes public?

Legea prevede termene de comunicare de 5 zile, 10 zile şi 30 de zile.

În termen de **5 zile** de la primirea cererii se comunică în scris **refuzul** comunicării informațiilor şi motivarea acestuia. Tot în termen de **5 zile,** solicitantul trebuie informat despre transmiterea cererii greşit îndreptare către autoritatea sau instituția publică competentă.

În termen de **10 zile** de la înregistrarea cererii se comunică în scris informațiile solicitate sau, în cazul în care au fost cerute informații complexe, faptul că ele vor fi comunicate în scris în termen de 30 zile de la înregistrare.

În termen de **30 de zile** de la înregistrare se comunică în scris informațiile complexe, pentru care identificarea şi difuzarea necesită o durată de timp ce depăşeşte 10 zile.

Termenele de 5, 10, 30 de zile nu sunt pe zile lucrătoare (cum se prevede în Norme), ci calendaristice, întrucât, pe de o parte, Legea nr. 544/2001 nu distinge şi se referă la zile (care pot fi lucrătoare sau nelucrătoare) iar, pe de altă parte, acesta este şi sistemul termenelor din codul de procedură civilă, care completează Legea nr. 544/2001. Întrucât nu este în puterea Normelor să adauge la lege, ele conțin o inadvertență atunci când se referă la aceste termene ca fiind pe zile lucrătoare, iar nu calendaristice.

Calculul termenelor se face potrivit articolului 101 din Codul de procedură civilă, în sensul că termenele se socotesc pe zile libere, neintrând în calcul nici ziua în care a început şi nici ziua când s-a sfârşit termenul. De exemplu, dacă o cerere a fost înregistrată la autoritatea/instituția publică în data de 5 ale lunii, termenul de 10 zile pentru răspuns se sfârşeşte pe data de 16 ale lunii. Desigur, dacă termenul se sfârşeşte într-o zi nelucrătoare (sărbătoare legală sau când serviciul este suspendat) el se va prelungi până la sfârşitul primei zile de lucru următoare.

Nerespectarea termenelor legale pentru comunicarea în scris a refuzului sau a informației echivalează cu refuzul nejustificat de rezolvare a cererii şi, implicit de aplicare a legii liberului acces la informațiile de interes public. Chiar dacă, în cele din urmă, refuzul sau informația vor fi comunicate, dar cu depăşirea termenelor legale, cel vinovat de întârziere nu poate fi exonerat de răspunderea disciplinară, iar instituția/autoritatea publică nu va fi scutită de obligația de a plăti solicitantului daune morale şi/sau materiale pentru vătămarea produsă prin încălcarea legii liberului acces la informațiile de interes public.

Cum poate fi atacat refuzul de a comunica informațiile de interes public?

Pentru refuzul nejustificat, explicit sau tacit, de comunicare a informațiilor sau pentru orice altă încălcare a dreptului persoanei de liber acces la informațiile de interes public (comunicarea informațiilor într-o formă inaccesibilă, neclară, vagă, incompletă, comunicare tardivă a informațiilor

sau a refuzului, necomunicarea prelungirii termenului de la 10 la 30 zile etc.) solicitantul are la dispoziție două căi de atac: reclamația administrativă şi plângerea în instanță.

Reclamația administrativă

Constă într-o reclamație scrisă[13] care se adresează conducătorului autorității/instituției publice din care face parte angajatul care a refuzat aplicarea prevederilor legii liberului acces la informațiile de interes public şi se formulează în termen de 30 zile de la data la care solicitantul informației a luat cunostință de încălcarea dreptului.

Dacă solicitantul nu primeşte răspuns la cererea inițială de obținere a informațiilor după trecerea a 10 zile de la data înregistrării (termenul obişnuit pentru comunicarea informațiilor) şi nici comunicarea că termenul a fost prelungit de la 10 la 30 zile, este recomandabil să facă reclamație administrativă în termen de 30 zile de la expirarea acestui termen, deoarece necomunicarea în termen echivalează cu refuzul nejustificat al rezolvării cererii şi, implicit, al aplicării legii. Desigur, dacă solicitantul primeşte în termen de 10 zile de la înregistrare comunicarea că termenul a fost prelungit la 30 zile, termenul pentru introducerea reclamației administrative începe să curgă după expirarea celor 30 zile.

Trebuie subliniat că formularea unui reclamații administrative **nu este obligatorie**, fiind la latitudinea solicitantului. Caracterul facultativ al reclamației rezultă din formularea Legii nr.544/2001 („**se poate** depune reclamație"), deşi articolul 36 din Norme ar putea conduce la o soluție contrară, neconformă - din nou- cu dispozițiile Legii nr. 544/2001.

Reclamația administrativă va cuprinde, pe lângă mențiunile din cererea informații, o expunere a motivelor pentru care solicitantul consideră că a fost încălcată legea.

Reclamantul primeşte răspuns la reclamația administrativă numai în cazul în care aceasta este admisă. Răspunsul este scris şi se comunică în termen de 15 zile de la data depunerii reclamației. Trebuie să cuprindă atât informațiile solicitate, cât şi sancțiunile disciplinare luate împotriva celui vinovat.

Dacă reclamația este respinsă, solicitantului nu i se comunică nimic.Această reglemetare încalcă articolul 47 alin. 4 din Constituție care prevede că autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții. Deci, comunicarea soluției trebuie făcută în toate cazurile, nu numai când reclamația este admisă.

Plângerea în instanță

Instanța poate fi sesizată direct cu plângere[14] împotriva refuzului de aplicare a Legii nr.544/2001, în termen de 30 de zile de la exprirarea termenelor de comunicare de la articolul 7 din lege (de 5, 10 sau 30 de zile, după caz). Nu este necesar ca, înainte de sesizarea instanței, să se adreseze o reclamație administrativă conducătorului autorității/instituției publice. Dacă se doreşte formularea unei reclamații administrative înainte de sesizarea instanței, recomandăm ca instanța să fie sesizată în termen de 30 zile calculat nu de la data expirării termenului de soluționare a reclamației administrative, ci de la data expirării termenelor de 5, 10, 30 zile pentru comunicarea refuzului sau informației, prevăzute în articolul 7 din Legea nr. 544/2001. Cu alte cuvinte, **în acelaşi termen de 30 zile să se formuleze şi reclamația administrativă şi să fie sesizată şi instanța**.

În plângere se va cere instanței să constate că informațiile solicitate sunt de interes public şi să oblige autoritatea/instituția publică să comunice în scris informațiile solicitate. De asemenea, trebuie solicitat ca instanța să fixeze un termen în care informațiile să fie comunicate. Poate fi solicitată şi obligarea autorității/instituției publice la plata unor sume de bani cu titlu de daune morale sau/şi materiale (patrimoniale). Trebuie indicat: valoarea daunelor, pentru fiecare categorie, în ce constau, cum s-au produs, cum pot fi dovedite.

[13] Un exemplu de reclamație administrativă este prezentat în Anexa 5.

[14] Un exemplu de plângere în instanță este prevăzut în Anexa 6.

Plângerea este scutită de taxa de timbru şi se se adresează, în primă instanță, numai tribunalului. Este o competență materială specială prevăzută expres de Legea nr. 544/2001, care derogă de la competența materială din contenciosul administrativ. Deci, Curtea de apel nu are competență ca primă instanța, ci doar ca instanță de recurs. Competența teritorială este alternativă, la alegerea petentului: tribunalul în a cărei rază teritorială domiciliază petentul sau tribunalul în a cărei rază teritorială se află sediul autorității/instituției publice.

Plângerea se judecă de secția de contencios administrativ a tribunalului. Aceasta nu înseamnă că se aplică toate regulile şi principiile din Legea contenciosului administrativ. Legea nr. 544/2001 are caracteristici şi reguli proprii, care diferă şi au prioritate în raport cu Legea contenciosului administrativ. O diferență a fost deja menționată şi priveşte competența materială. Alte diferențe privesc caracterul obligatoriu/facultativ al reclamației adminstrative, termenele, taxele etc. O deosebire importantă se referă la problema dovedirii interesului în cauză. În cazul Legii nr. 544/2001, este suficientă şi „simpla curiozitate" pentru obținerea unei informații de interes public, ce trebuie sa fie la dispoziția tuturor; solicitantului nu trebuie să i se impună să facă dovada unui interes direct, personal în legătură cu acea informație.

Plângerea se judecă în procedură de urgență. Aceasta impune instanței o mai mare reținere la acordarea de amânări, să fixeze termene mai scurte față de regulă, să judece şi în timpul vacanței judecătoreşti, să redacteze cu celeritate hotărârile.

Hotărârea tribunalului este supusă recursului, care se judecă la Curtea de apel. Recursul este scutit de taxa de timbru. Termenul de recurs este cel din dreptul comun, de 15 zile de la comunicarea hotărârii. În acelaşi termen, recursul trebuie să fie şi motivat. Recursul se adresează Curții de apel, dar se depune la tribunal (la instanța a cărei hotărâre se atacă), sub sancțiunea nulității. Recursul nu se limitează la motivele de casare din articolul 304 Cod procedură civilă, ci la toate aspectele de nelegalitate şi/sau netemeinicie şi se judecă la secția de contencios administrativ a Curții de apel, de asemenea, în procedură de urgență. Decizia Curții de apel este definitivă şi irevocabilă. Nu mai poate fi atacată decât în cazuri excepționale pe calea contestației în anulare sau a revizuirii.

Dacă s-a refuzat comunicarea de informații de interes public pe motiv că sunt clasificate, solicitantul are la îndemână folosirea, în paralel cu procedura de contestare a refuzului inițiată în baza Legii nr. 544/2001 şi prezentată mai sus, şi procedura distinctă e declasificare a acelor informații, conform Legii nr. 182/2002. Îîn mod normal, procesul inițiat în baza Legii nr. 544/2001 va trebui să fie suspendat, până când va fi soluționat irevocabil procesul prin care s-a solicitat declasificarea informației respective.

În situația în care solicitantul informației susține că ea nu putea fi clasificată în raport de dispozițiile art. 13 din Legea nr. 544/2001, nu ar trebuie să mai fie necesară o acțiune distinctă de declasificare a informației, întemeiată pe Legea nr. 182/2002. Acesta întrucât instanța sesizată cu o acțiune întemeiată pe Legea nr. 544/2001, poate să constate incidența art. 13 din Legea nr. 544/2001 şi, în consecință, să oblige la comunicarea informației. Deci, dacă declasificarea nu este cerută în baza vreunui motiv din Legea nr. 182/2002, ci doar în baza art. 13 din Legea nr. 544/2001, o singură acțiune, întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 544/2001 ar trebui să fie suficientă pentru a obține obligarea autorității/instituției publice să comunice informații pe care le-a clasificat pentru a favoriza sau ascunde încălcări ale legii.

În cazul în care litigiul privind aplicarea Legii nr. 544/2001 priveşte refuzul de a comunica informații pe motiv că prin publicitatea acestora s-ar aduce atingere principiului concurenței loiale, ar fi util să se ceară, ori direct ori prin intermediul instanței, şi un punct de vedere al **Consiliului Concurenței** cu privire la problema legată de concurența ridicată în respectiva cauză. Aceasta deoarece Legea concurenței prevede posibilitatea Consiliului de a formula puncte de vedere în materia concurenței

Cum se execută hotărârea definitivă şi irevocabilă a instanței?

Trebuie distins între executarea dispoziției din hotărâre privind:

1.comunicarea informațiilor

şi

2.executarea dispoziției privind acordarea daunelor.

1. În lipsa unei dispoziții derogatorii în Legea nr. 544/2001, la executarea dispoziției privind **comunicarea informațiilor** se aplică prevederile articolelor 22 - 25 din Legea nr. 554/2004, privind contenciosul administrativ.

Astfel, autoritatea/instituția publică este obligată să comunice, din proprie inițiativă, informațiile la care a fost obligată prin hotărârea judecătorească irevocabilă în termenul prevăzut în cuprinsul hotărârii sau, în lipsa unui astfel de termen, în cel mult 30 zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii.

În cazul în care termenul nu este respectat, instanța de executare (tribunalul) va fi sesizată de solicitant cu o cerere[15] pentru:
- obligarea conducătorului autorității/instituției publice la plata unei **amenzi către stat** de 20% din salariul minim brut pe economie pe zi de întârziere (potrivit art. 1 din H.G. nr. 1825/2006, salariul minim brut pe economie începând cu 1 ianuarie 2007 este de 390 RON, deci amenda ce reprezinta 20% din acesta este de 78 RON/zi);
- obligarea autorității/instituției publice la plata de **daune pentru întârziere** către solicitant; deoarece ele au fost prevăzute ca mijloace de constrângere pentru obținerea executării hotărârii, având şi un caracter de pedeapsă, pentru acordarea lor nu trebuie dovedit că efectiv prin întârziere solicitantul a suferit o pagubă.

Cererea este scutită de taxa de timbru. Instanța (tribunalul) judecă cererea în camera de consiliu, de urgență, cu citarea părților. Hotărârea este definitivă şi executorie, deci va putea fi atacată cu recurs (dar într-un termen mai scurt: 5 zile de la pronunțare) la Curtea de apel, care va pronunța o hotărâre irevocabilă.

Pe lângă mijloacele de natură civilă destinate a asigura executarea hotărârii întemeiate pe Legea nr. 544/2001, Legea contenciosului administrativ prevede şi un mijloc de natură **penală**. Astfel, art. 24 alin. 3 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, prevede că „***Neexecutarea sau nerespectarea hotărârilor judecătoreşti definitive şi irevocabile pronunțate de instanța de contencios administrativ şi după aplicarea amenzii prevăzute la alin. (2) constituie infracțiune şi se sancționează cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă de la 25.000.000 lei la 100.000.000 lei***”.

Deci, dacă după ce se obține o hotărâre irevocabilă prin care conducătorul autorității/instituției publice a fost obligat la plata unei amenzi pentru neexecutarea hotărârii întemeiate pe Legea nr. 544/2001, acesta continuă să refuze executarea hotărârii, fapta sa constituie infracțiune, iar reclamantul poate formula o plângere penală, la parchet, pentru comiterea infracțiunii de refuz de executare a hotărârii judecătoreşti, prevăzută de art. 24 alin. 3 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ.

2. Pentru **daunele morale şi/sau materiale** obținute prin hotărârea irevocabilă pronunțată în temeiul Legii nr. 544/2001, executarea se face potrivit dreptului comun, (obținerea titlului executoriu şi trecerea la executarea silită, prin poprire sau prin urmărirea bunurilor mobile sau imobile; modalitatea de executare silită este la latitudinea creditorului -cel care a obținut daunele- iar nu a debitorului), apelându-se la executorii judecătoreşti. Aceeaşi procedură urmează a fi folosită şi pentru executarea cheltuielilor de judecată (onorariul avocatului etc.).

[15] Un exemplu de plângere în instanță pentru neexecutarea unei hotărâri judecătoreşti definitive şi irevocabile care obligă la comunicarea de informații.

Dispoziții speciale privind presa

Legea nr. 544/2001 cuprinde o secțiune prin care sunt reglementate raporturile cu presa. Este vorba despre şase articole (art.15-20) din Capitolul II, Secțiunea a 2-a - Dispoziții speciale privind accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public.

Existența acestor dispoziții cu caracter special, care teoretic - prevăd anumite facilități pentru presă, nu împiedică ziaristul de a folosi celelalte dispoziții cu caracter general ale legii. De exemplu, dacă unui ziarist i se refuză acreditarea de către o autoritate publică, el va putea solicita informațiile de interes public de la acea autoritate „ca simplu cetățean", în temeiul art. 6 sau 8 din Legea nr. 544/2001.

Precizăm că art. 8 alin. 5 din Legea nr. 544/2001 conține o dispoziție care priveşte în exclusivitate presa şi care, în mod logic, ar fi trebuit să se regăsească în secțiunea dedicată presei. Art. 8 alin. 5 din lege prevede că: „*Informațiile de interes public solicitate verbal de către mijloacele de informare în masă vor fi comunincate, de regulă, imediat sau în cel mult 24 de ore*". Rezultă că **regula constă în răspunsul pe loc, imediat la solicitările de informații de interes public formulate verbal de presă**.

În lege se mai prevede obligația autorităților şi instituțiilor publice de a desemna un purtător de cuvânt, pentru a asigura accesul presei la informațiile de interes public. De asemenea, legea prevede obligația autorităților publice de a organiza periodic, de regulă o dată pe lună, conferințe de presă pentru aducerea la cunostință a informațiilor de interes public, precum şi obligația de a răspunde, în cadrul acestor conferințe, întrebărilor privitoare la orice informații de interes public. Autoritățile şi instituțiile publice au obligația de a informa în timp util presa asupra conferințelor de presă sau oricăror alte acțiuni publice organizate de acestea. Accesul presei la aceste conferințe sau acțiuni publice nu poate fi interzis în nici un fel.

Presa nu are obligația de a publica informațiile furnizate de autoritățile sau de instituțiile publice. Deci, este pe deplin posibil ca un ziarist să asiste la o conferință de presă sau altă activitate publică ori să primească un comunicat şi să nu scrie nimic despre ele, dacă apreciază că informațiile prezentate sunt nerelevante.

În articolul 18 din lege este prevăzută **acreditarea** -fără discriminare- a „ziariştilor şi reprezentanților mijloacelor de informare în masă", ca obligație a „autorităților publice" şi, în consecință, ca un drept al ziariştilor. În realitate, în multe cazuri, acreditarea este tratată de autoritățile publice nu ca un drept, ci ca o obligație a ziariştilor, care depind de „bunăvoința" celor care acreditează. Trebuie subliniat că articolul 18 se referă doar la „autoritățile publice", nu şi la instituțiile publice, ceea ce înseamnă ca în raporturile cu „instituțiile publice" (de exemplu: instituții de învățământ, instituții medicale, televiziunea publică, radioul public etc.) nu este nevoie de obținerea unei acreditări.

Legea prevede că acreditarea se acordă la cerere, în termen de 2 zile de la înregistrarea acesteia. Din redactarea articolului 18 alineat 2 rezultă că termenul are ca limită minimă câteva minute şi limită maximă de 2 zile, ceea ce înseamnă că acreditarea se acordă pe loc sau în cel mult 2 zile. Rezultă că regula este ca acreditarea să fie acordată pe loc. Numai în cazuri excepționale şi dacă nu este afectat dreptul ziaristului de acces la informațiile de interes public, acreditarea ar putea fi acordată nu pe loc, ci în maximum 2 zile. Aceasta deoarece trebuie să se țină cont de specificul activității de ziarist (informația este un bun perisabil). De exemplu, dacă acreditarea este solicitată în ziua în care se desfăşoară o activitate publică, iar ea este acordată abia după 2 zile, ziaristul - deşi prezent - este împiedicat de a asista la acea activitate.

Singurul motiv pentru care acreditarea poate fi refuzată (sau retrasă) este săvârşirea de „fapte care împiedică desfăşurarea normală a activității autorității publice". Legea prevede că acreditarea nu poate fi refuzată (sau retrasă) pentru „opiniile exprimate în presă de respectivul ziarist", indiferent cât de critice, deranjante sau ofensatoare au fost acestea la adresa autorității publice. Legea face o distincție clară între „fapte" şi „opinii". Exprimarea unor opinii nu este supusă nici unei „sancțiuni", ci doar săvârşirea de fapte care împiedică activitatea normală a autorității publice respective. Aceasta presupune că în urma unor acțiuni concrete desfăşurate de ziarist activitatea autorității a fost, practic, blocată. Cazuri de acest gen sunt, evident, cu totul excepționale. Rezultă că dacă autoritatea publică nu face dovada că ziaristul respectiv a săvârşit „fapte care împiedică desfăşurarea normală a activității autorității publice", refuzul/retragerea acreditării nu au temei şi constituie o încălcare a Legii nr. 544/2001. Refuzul/retragerea acreditării unui ziarist se comunică în scris. În mod logic, comunicarea trebuie să cuprindă şi motivele pentru care s-a dispus măsura respectivă (faptele ziaristului care au împiedicat desfăşurarea activității normale a activității autorității publice). Refuzul/retragerea acreditării unui ziarist nu afectează dreptul organismului de presă de a obține acreditarea unui alt ziarist.

Pentru fiecare încălcare a Legii nr. 544/2001 de către autoritățile/instituțiile publice (de exemplu: nedesemnarea unui purtător de cuvant, neorganizarea periodică a conferințelor de presă, refuzul de a răspunde -la conferința de presă- la orice întrebare privind informații de interes public, refuzul/retragerea fără temei a acreditării, neanunțarea în timp util cu privire la desfăşurarea conferințelor de presă sau a oricăror altor acțiuni publice organizate de autoritățile/instituțiile publice, interzicerea sub orice formă a accesului presei la acțiunile publice organizate de autoritățile/instituțiile publice) ziaristul are dreptul de a formula o reclamație administrativă (articolul 21 din lege) şi de a se adresa instanței de judecată (articolul 22 din lege) pentru obligarea autorității/instituției publice la respectarea/aplicarea Legii nr. 544/2001 şi la plata daunelor morale şi/sau patrimoniale.

Capitolul III
Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică

Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică[16] face parte, împreună cu Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, dintr-un sistem legislativ menit să consolideze societatea democratică, a cărei trăsătură caracteristică este dezbaterea liberă de către comunitate a tuturor chestiunilor de interes public.

Participarea eficientă la dezbatere presupune o bună informare a publicului asupra chestiunilor aflate la ordinea zilei şi asupra mecanismului prin care se poate implica.

Prin funcționarea împreună a Legii nr. 52/2003 şi a Legii nr. 544/2001 se poate realiza o schimbare majoră de mentalitate în societate, prin redefinirea relației dintre cetățean, ca plătitor de taxe şi impozite, şi autoritatea publică, în calitate de gestionară şi utilizatoare a banului public. Schimbarea se va produce şi la nivelul autorităților şi la nivelul cetățeanului: autoritățile urmează să treacă -proces dificil- de la opacitate la transparență, iar cetățeanul de la neimplicare la participare efectivă la treburile comunității.

Legea nr. 52/2003 urmăreşte realizarea deschiderii şi transparenței în activitatea administrativă şi, prin aceasta, sporirea gradului de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, prin două căi:
- atragerea cetățenilor în procesul de **luare a deciziilor administrative**;
- implicarea cetățenilor în procesul de **elaborare a actelor normative**, începând din chiar faza incipientă a acestui process, respectiv, odată cu **redactarea proiectelor** de acte normative.

Aşa cum rezultă şi din titlul legii, acest act normativ are ca obiect realizarea deschiderii şi **transparenței în activitatea <u>administrativă</u>** (în administrația publică); deci, ea nu se aplică în activitatea legislativă (Parlamentul) sau judecătorească (instanțele de judecată).

Legea atenționează încă de la început (articolul 1) că stabileşte **regulile procedurale minimale** pentru asigurarea transparenței decizionale în administrația publică. Aceasta înseamnă că orice autoritate a administrației publice are deplina libertate de a stabili reguli proprii, mai largi, mai generoase decât cele prevăzute în lege în materia transparenței decizionale, pentru a asigura creşterea deschiderii către cetățeni şi stimularea într-un grad mai înalt a participării acestora în procesul de luare a deciziilor administrative şi în cel de elaborare a actelor normative. De asemenea, regulile procedurale prevăzute de Legea nr. 52/2003 pot fi preluate, ca **bune practici**, şi de alte autorități/instituții publice dintre cele ce nu intră expres sub incidența acesteia.

Care sunt autoritățile/instituțiile publice care au obligația aplicării Legii nr. 52/2003?

Din coroborarea articolului 1 şi articolului 4 din lege rezultă că intră sub incidența acesteia atât **autorități ale administrației publice**, centrale sau locale, alese sau numite, cât şi **instituții publice** care utilizează resurse financiare publice, după cum urmează:

I. Autoritățile administrației publice **centrale**:

1. Ministerele

Ministerele sunt defininte în dreptul administrativ ca organe de specialitate ale administrației publice centrale, fiind constituite dintr-o sumă de servicii publice administrative create într-o ramură sau într-un domeniu de activitate; sunt organe **centrale** deoarece competenta lor teritorială este la nivelul întregii țări şi sunt organe **de specialitate** deoarece competența lor materială este redusă la

[16] Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 70 din 3 februarie 2003. Până în prezent nu a suferit vreo modificare. Textul Legii nr.5272003 este prezentat

ramura/subramura/domeniul pentru care au fost înființate şi care a determinat înființarea lor. O listă completă a ministerelor poate fi găsită pe pagina de internet a Guvernului României, www.gov.ro.

2. Alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a ministerelor.

Acestea sunt, de fapt, nişte "**mini-ministere**": ca şi ministerele, sunt tot organe de specialitate ale administrației publice centrale, sunt create tot la nivel de ramură sau domeniu de servicii publice administrative, doar ca s-a apreciat ca pentru conducerea centrală a acelei ramuri sau acelui domeniu nu este necesar să se organizeze un minister.

Din categoria organelor centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului fac parte, printre altele: **secretariate** (de exemplu: Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989); **administrații** (de exemplu: Administrația Națională a Rezervelor de Stat); **agenții** (de exemplu: Agenția Națională pentru Resurse Minerale, Agenția Nucleară, Agenția Națională pentru Sport); **autorități** (de exemplu: Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului) ; **autorități naționale** (de exemplu: Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor; Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului şi Adopție; Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap); **comisii** (de exemplu: Comisia Națională de Prognoză; Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare); **direcții** (de exemplu: Direcția Generală a Vămilor); **institute** (de exemplu: Institutul Național de Statistică; Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului); **inspectorate** (de exemplu: Inspectoratul General pentru Comunicații şi Tehnologia Informației; Inspectoratul de Stat în Construcții); **oficii** (de exemplu: Oficiul Român pentru Drepturile de Autor; Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat; Oficiul Român pentru Adopții; Oficiul Național de Prevenire şi Combatere a Spălării Banilor).

În privința organelor centrale ale administrației publice din subordinea ministerelor, trebuie precizat că, de regulă, fiecare minister are în subordine astfel de organe centrale de specialitate.

De exemplu:

- Ministerul Afacerilor Externe are în subordine: Agenția Națională de Control al Exporturilor, Comisia Fulbright;
- Ministerul Economiei şi Finanțelor - Agenția Națională de Administrare Fiscală, Centrul Român pentru Promovarea Comerțului, Agenția Română pentru Conservarea Energiei;
- Ministerul Jstiției - Administrația Națională a Penitenciarelor, Oficiul Național al Registrului Comerțului;
- Ministerul Apărării Naționale - Oficiul Național pentru Cultul Eroilor;
- Ministerul Culturii şi Cultelor - Institutul de Memorie Culturală, Biblioteca Națională;
- Ministerul Comunicațiilor şi Tehnologiei Informației - Institutul Național de Studii şi Cercetări pentru Comunicații, Inspectoratul General pentru Comunicații şi Tehnologia Informației, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică - ICI Bucureşti;
- Ministerul Internelor şi Reformei Administrative - Agenția Națională a Funcționarilor Publici, Institutul Național de Administrație, Inspectoratul General al Poliției Române;
- Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale - Agenția Domeniilor Statului, Institutul de Cercetări pentru Pedologie şi Agrochimie, Institutul de Bioresurse Alimentare, Agenția Națională pentru Ameliorare şi Reproducție în Zootehnie, Agenția SAPARD, Agenția Națională de Consultanță Agricolă, Inspecția Națională pentru Calitatea Semințelor, Oficiul Național al Denumirilor de Origine pentru Vinuri şi alte Produse Vitivinicole;
- Ministerul Transporturilor - Autoritatea Navală Română, Agenția Națională pentru Locuințe, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism, Centrul Național pentru Reducerea Riscului Seismic, Autoritatea Feroviară Română, Autoritatea Rutieră Română;
- Ministerul Educației, Cercetării şi Tineretului - Agenția Spațială Română, Oficiul Național al

Burselor de Studii în Străinătate;
- Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile - Garda Națională de Mediu, Agenția Națională pentru Protecția Mediului.

Trebuie subliniat că structura şi denumirea ministerelor şi a organelor centrale de specialitate, precum şi conținutul raporturilor de subordonare, se află într-o continuă schimbare, a cărei evidență este greu de ținut. De aceea, exemplele prezentate au, mai mult, un caracter orientativ.

3. Serviciile publice descentralizate (în prezent, deconcentrate)[17] **ale ministerelor şi celorlalte organe centrale de specialitate**.

În linii mari, aceste servicii deconcentrate se regăsesc la nivelul județelor, sub forma **direcțiilor județene**, **inspectoratelor județene**, **oficiilor județene**. Spre exemplu, Direcțiile generale ale finanțelor publice din județe şi municipiul Bucureşti sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Economiei şi Finanțelor; Inspectoratele şcolare județene şi din municipiul Bucureşti sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Educației, Cercetării şi Tineretului; Inspectoratele teritoriale de muncă județene şi din municipiul Bucureşti sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Muncii, Familiei şi Egalității de Şanse; Direcțiile de sănătate publică județene şi din municipiul Bucureşti sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Sănătății Publice.

Deconcertarea acestor servicii prespune că ele vor lua decizii pentru rezolvarea problemelor locale fără a mai consulta în prealabil centrul, însă aceste decizii ale sale sunt supuse controlului ierarhic şi vor putea fi anulate de autoritatea centrală.

4. **Autoritățile administrative autonome**

Autoritățile administrative autonome sunt tot organe centrale de specialitate ale administrației publice. Ele funcționează independent (autonom) şi nu se subordonează unor organe administrative ierarhic superioare; de regulă, prezintă rapoarte de activitate unor organe din afara sistemului administrativ (de exemplu, Parlamentului).

În general, sunt organe de stat greu de încadrat în vreo categorie anume. Dar, întrucât, prin atribuțiile lor nu pot fi încadrate nici în categoria organelor legislative şi nici în aceea a instanțelor judecătoreşti, trebuie să fie încadrate, cu tot specificul lor, în categoria organelor executive/administrative, deoarece întreaga lor activitate se desfăşoară pe baza legii şi în vederea executării legii.

Din aceasta categorie fac parte, de exemplu: Banca Națională a României, Consiliul Concurenței, Consiliul Național al Audiovizualului, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Avocatul Poporului, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, Consiliul Economic şi Social, Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Consiliul Suprem de Apărare a Țării .

II. Autoritățile administrației publice **locale**:

1.**Consiliile județene** (includ şi **preşedinții** acestora)

Consiliile județene sunt reglementate prin Legea nr. 215/2001, Legea administrației publice locale. Ele coordonează activitatea consiliilor locale comunale, orăşeneşti şi municipale, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean. În exercitarea atribuțiilor, adoptă hotărâri, care pot avea caracter normativ sau individual (de exemplu, pentru înființarea unui serviciu public subordonat). Hotărârile cu caracter normativ ale consiliului sau ale preşedintelui devin obligatorii şi produc efecte de la data aducerii lor la cunoştința publică.

[17] După revizuirea Constituției, din 2003, în art. 120 alin. 1 a fost introdus principiul „deconcentrării serviciilor publice".

Ca principiu, aducerea la cunoştinţa publică a acestor acte se realizează prin publicarea în monitorul oficial al județului, respectiv al municipiului Bucureşti. Obligația publicării acestor monitoare oficiale județene este consacrată de Ordonanța nr. 75/2001 privind organizarea şi funcționarea serviciilor publice de editare a monitoarelor oficiale ale unităților administrativ-teritoriale, aprobată cu modificări prin Legea nr. 534/2003. În practică, monitoarele oficiale județene sunt publicate în tiraje foarte mici şi se distribuie cel mult tot organelor administrației locale. Cetățenii cu greu pot accesa informațiile din aceste monitoare județene, astfel încât principalul scop al publicării lor nu este atins.

2. **Consiliile locale**

Şi consiliile locale sunt reglementate prin Legea nr. 215/2001, Legea administrației publice locale. Se înființează la nivelul comunei, oraşului, municipiului şi adoptă hotărâri cu caracter normativ sau individual. Hotărârile cu caracter normativ ale consiliului devin obligatorii şi produc efecte de la data aduceri lor la cunoştința publică, fiind valabile precizările făcute mai sus, cu privire la monitoarele oficiale județene.

3. **Primarii**

Primarii sunt autorități administrative locale alese, la nivel de comună, oraş, municipiu, reglementate prin Legea nr. 215/2001, Legea administrației publice locale. Primarul poate emite dispoziții cu caracter normativ sau individual. Cele normative devin executorii numai după ce sunt aduse la cunoştința publică; şi în acest caz, trebuie respectate condițiile de publicitate prevăzute de Ordonanța nr. 75/2003.

4. **Serviciile şi instituțiile publice de interes local sau județean**

Serviciile şi instituțiile publice de interes local sau județean sunt reglementate tot prin Legea nr. 215/2001, Legea administrației publice locale. Sunt înființate de consiliile locale (comunale, orăşeneşti, municipale) sau județene în principalele domenii de activitate, potrivit specificului şi nevoilor locale. De exemplu: serviciul de stare civilă, de salubrizare, de transport public local; instituții publice de interes local: social-culturale (bibliotecă, azil, casă de cultură/club), sanitare (dispensar), serviciile publice comunitare pentru cadastru şi agricultură; serviciile publice comunitare pentru evidența persoanelor constituite la nivel de comune, oraşe, municipii în cadrul aparatului propriu al consiliilor locale; serviciile publice comunitare pentru situații de urgență etc..

Se observă că din enumerarea limitativă de la articolul 4 din lege lipsesc: **Guvernul** (organ central al administrației publice, potrivit articolului 111 alininiatul 1 din Constituție) şi **prefectul** (organ al administrației publice locale, reprezentând Guvernul în teritoriu; potrivit art. 32-33 din Legea nr. 340/2004 privind instituția prefectului, poate emite şi ordine cu caracter normativ). Consecința este că legea nu li se aplică şi acestora; dar, nimic nu îi împiedică pe cei „excluşi" să preia, ca bune practici, regulile de procedură prevăzute de Legea nr. 52/2003.

Care sunt domenile de aplicare a Legii nr. 52/2003

Legea nr.52/2003 se aplică în două domenii distincte de activitate ale autorităților administrative enumerate mai sus:
- procesul de **luare a deciziilor administrative**, prin care se înțelege procesul deliberativ desfăşurat de autoritățile publice. Exemplul clasic de proces deliberativ desfăşurat de autoritățile administrației publice îl reprezintă şedințele consiliilor județene şi locale.
- procesul de **elaborare a actelor normative**, prin care se înțelege procesul de redactare a unui **proiect** de act normativ**.** Actele **normative** sunt cele care au aplicabilitate generală, produc efecte „pentru toți",

deci cu caracter general şi impersonal, spre deosebire de actele administrative cu caracter individual.

Care sunt excepțiile de la aplicarea Legii nr. 52/2003?

Autoritățile administrației publice nu trebuie să respecte obligațiile privind asigurarea transparenței decizionale atunci când:

1. elaborează acte administrative **individuale;** de exemplu, emiterea de ordine de numire în funcție a unor persoane; emiterea de autorizații de construire, eliberarea disponibilității denumirii pentru o asociație sau fundație etc.

2. elaborează acte normative sau organizează şedințe în care sunt prezentate:

- **informații clasificate** privind apărarea națională, siguranța națională şi ordinea publică, interesele strategice economice şi politice ale țării, precum şi deliberările autorităților (o excepție similară este prevăzută şi de Legiea nr. 544/2001, motiv pentru care sunt valabile considerațiile din capitolul anterior privitoare la aceasta) ;
- informații a căror publicitate aduce atingere principiului **concurenței loiale** şi care privesc valorile, termenele de realizare şi datele tehnico-economice ale activităților comerciale sau financiare (o excepție similară este prevăzută şi de Legiea nr. 544/2001, motiv pentru care sunt valabile considerațiile din capitolul anterior privitoare la aceasta);
- informații cu privire la **datele personale** (o excepție similară este prevăzută şi de Legiea nr. 544/2001, motiv pentru care sunt valabile considerațiile din capitolul anterior privitoare la aceasta).

3. se află în situații excepționale, care impun adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public. În acest caz, actele normative se supun adoptării în **procedură de urgență,** ceea ce exclude procedura de punere în dezbatere publică. De exemplu o situație excepțională o constituie producerea unei calamități naturale (cutremur de pământ, inundații etc) care impune luarea imediată a unor măsuri pentru îndepărtarea consecințelor acesteia prin emiterea unor acte cu caracter normativ.

Cum se realizează participarea la elaborarea actelor normative?

Potrivit legii, la procesul de elaborare a actelor normative au dreptul să participe atât cetățenii (individual), cât şi formele asociative - asociațiile legal constituite (orice organizație civică, sindicală, patronală sau orice grup asociativ de reprezentare civică).

Pentru elaborarea fiecărui act normativ, autoritatea adminstrativă trebuie să publice un **anunț,** cu cel puțin 30 zile înainte de analiza/avizarea/adoptarea sa de către acea autoritate. Aducerea anunțului la cunoştința publicului se realizează, **simultan,** prin publicarea pe site-ul propriu al autorității publice, prin afişare la sediu, dar într-un spațiu accesibil publicului şi prin transmiterea sa către mass-media. La cererea scrisă a persoanelor interesate, proiectul de act normativ se va transmite şi acestora.

Anunțul trebuie să **cuprindă**:
- nota de fundamentare/expunerea de motive/referatul de aprobare (în funcție de tipul actului normativ: proiect de lege, de hotărâre de Guvern, de ordin, de regulament, de instrucțiuni, norme etc.);
- textul complet al proiectului de act normativ (deci şi al eventualelor anexe, întrucât acestea fac parte integrantă din acel act);
- termenul limită, locul şi modalitatea de trimitere în scris de propuneri, sugestii, opinii. La stabilirea termenului limită se va avea în vedere necesitatea existenței unei perioade de **cel puțin 10 zile** de la publicarea anunțului pentru a primi în scris propuneri, sugestii, opinii cu privire la actul normativ suspus dezbaterii publice.

Orice persoană interesată de domeniul vizat de proiect (de la modificarea Constituției la bugetul local al

unei primării comunale, sau de la îmbunătățirea Codului penal la stabilirea traseelor pentru turme de animale) poate transmite inițiatorilor proiectului opiniile sale în scris. Ar fi bine ca materialul să fie concis, la obiect şi eventual să cuprindă propuneri concrete de modificare a textului proiectului. Evident, aceasta presupune o implicare activă din partea cetățeanului, adică exact unul din scopurile Legii nr. 52/2003.

O asociație legal constituită (sau o altă autoritate publică) poate cere în scris organizarea unei **întâlniri** în care să se **dezbată public** proiectul de act normativ. Solicitarea scrisă pentru organizarea unei astfel de întâlniri **obligă** autoritatea publică să o organizeze, potrivit dispozițiilor exprese din lege. Întâlnirea trebuie să se desfăşoare într-un termen de „*10 zile de la publicarea datei şi locului unde urmează să fie organizată*". Redactarea nu este tocmai fericită, întrucât nu este clar de ce dacă este publicată o dată de organizare a dezbaterii, ea nu are loc la acea dată, ci în termen de 10 zile de la acea dată.

Proiectul de act normativ nu se va transmite spre analiză şi avizare autorității adminstrative decât după definitivarea sa pe baza observațiilor şi propunerilor formulate în scris şi/sau cu ocazia dezbaterii publice. Aceste observații şi propuneri au caracter de recomandare şi, prin urmare, nu este obligatoriu ca proiectul de act normativ să le înglobeze. Insă ele trebuie analizate de autoritatea adminstrativă înainte de definitivarea proiectului.

Cum se realizează participarea la procesul de luare a deciziilor?

Şi în acest caz, la procesul de luare a deciziilor au dreptul să participe atât cetățenii (individual), cât şi asociațiile legal constituite.

Legea prevede că participarea la procesul de luare a deciziilor se realizează prin participarea la **şedințele publice** organizate de autoritățile publice (a nu se confunda cu *dezbaterile publice* ale unui proiect de act normativ; şedințele publice se organizează, din oficiu, de autoritățile publice; dezbaterile publice se organizează numai la cererea scrisă a unei asociații legal constituite sau a altei autorități publice).

Şedințele publice trebuie **anunțate** public cu cel puțin 3 zile înainte de data desfăşurării. Publicitatea anunțului se realizează în aceleaşi condiții ca şi pentru anunțul privind dezbaterea proiectului unui act normativ.

Anunțul trebuie **să cuprindă**:
- data şi ora la care se va desfăşura şedința publică;
- locul în care se va desfăşura şedința publică;
- ordinea de zi a şedinței.

Participantul la şedință poate lua cuvântul pentru a se exprima cu privire la problemele aflate pe ordinea de zi, dar numai dacă i se dă cuvântul de către cel ce prezidează şedința. Participantul trebuie să respecte regulamentul de organizare şi funcționare a autorității publice. În caz contrar va fi atenționat şi, în cele din urmă, poate fi chiar evacuat din sală prin dispoziția preşedintelui de şedință . Ca şi în cazul comentariilor scrise, este bine ca intervenția orală să fie concisă, la obiect şi eventual să ofere soluții. Punctele de vedere exprimate au valoare de recomandare, adoptarea deciziilor administrative fiind atributul exclusiv al autorității publice.

Pentru fiecare şedință publică se va întocmi, **obligatoriu** o **minută** care trebuie să conțină:
- rezumatul punctelor de vedere exprimate de participanți;
- rezultatul dezbaterilor;
- votul fiecărui membru (cu excepția cazului când s-a optat pentru vot secret).

Fiecare **minută** trebuie **afişată la sediul** autorității publice şi **publicată pe site-ul** propriu. De asemenea, minuta va fi şi **arhivată** de respectiva autoritate publică.

Şedințele publice pot fi înregistrate, atunci când autoritatea publică apreciază ca necesar. Înregistrările **şedințelor** vor fi făcute publice, în condițiile Legii nr. 544/2001, cu excepția **dezbaterilor** publice privind proiectele de acte normative.

Raportul anual privind transparența decizională

Autoritățile publice care intră sub incidența Legii nr. 52/2003 sunt obligate să întocmească şi să facă public un raport anual privind transparența decizională, care **va cuprinde** cel puțin următoarele elemente:
a) numărul total al recomandărilor primite;
b) numărul total al recomandărilor incluse în proiectele de acte normative şi în conținutul deciziilor luate;
c) numărul participanților la şedințele publice;
d) numărul dezbaterilor publice organizate pe marginea proiectelor de acte normative;
e) situația cazurilor în care autoritatea publică a fost acționată în justiție pentru nerespectarea prevederilor prezentei legi;
f) evaluarea proprie a parteneriatului cu cetățenii şi asociațiile legal constituite ale acestora;
g) numărul şedințelor care nu au fost publice şi motivația restricționării accesului.

Raportul anual privind transparența decizională va fi **făcut public** pe site-ul propriu, prin afişare la sediul propriu într-un spațiu accesibil publicului sau prin prezentare în şedință publică.

Care sunt căile de atac în cazul nerespectării prevedrilor legii nr.52/2003?

Sesizarea disciplinară

Funcționarul din cadrul autorității publice care, din motive contrare legii, nu permite accesul persoanelor la şedințele publice sau împiedică implicarea persoanelor interesate în procesul de elaborare a actelor normative de interes public săvârşeşte o **abatere disciplinară**, care se sancționează potrivit Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici. Pentru declanşarea procedurii disciplinare, este necesar ca persoana lezată să adreseze conducătorului autorității publice din care face parte respectivul funcționar o sesizare în acest sens.

Plângerea în instanță

Dacă o persoană consideră că drepturile sale prevăzute în Legea nr. 52/2003 i-au fost vătămate prin conduita autorității publice, ea poate face plângere la instanța de contencios administrativ[18](tribunalul - dacă plângerea este îndreptată împotriva unei autorități publice locale; curtea de apel - dacă plângerea este îndreptată împotriva unei autorități publice centrale), în condițiile Legii nr. 554/2004 privind contenciosul adminstrativ.

Petentul poate solicita dispunerea măsurilor necesare pentru repararea vătămării suferite, inclusiv obligarea autorității la plata daunelor morale şi/sau materiale.

Înainte de a se adresa instanței de contencios adminstrativ, petentul trebuie să se adreseze cu o plângere prealabilă autorității publice respective, în termen de 30 zile de la data vătămării dreptului său; plângerea prealabilă[19]va trebui soluționată în 30 de zile de la data înregistrării.

[18] Un exemplu de plângere în instanță pentru nerespectarea dispozițiilor Legii nr.52/2003 este prezentat în Anexa 9.

[19] Pentru plângerea prealabilă se poate folosi drept model reclamația administrativă pe Legea nr.54472001 prezentată În Anexa 5.

Plângerea poate fi introdusă la instanță în termen de 6 luni calculat de la data primirii răspunsului la plângerea prealabilă sau de la data expirării termenului de 30 zile în care acea plângere prealabilă trebuia soluționată.

Petentul se poate adresa, la alegere, instanței de la domiciliul său ori de la sediul autorității publice pârâte.

Plângerea este scutită de taxa de timbru şi se judecă în procedură de urgență.

Hotărârea primei instanțe poate fi atacată cu recurs, în 15 zile de la comunicare; recursul se motivează în acelaşi termen şi se depune la prima instanță, sub sancțiunea nulității; recursul este scutit de taxa de timbru şi se judecă în procedură de urgență.

Era de preferat ca Legea nr. 52/2003 să conțină o dispoziție expresă care să prevadă sancțiunea nulității absolute pentru orice act normativ adoptat sau, după caz, orice decizie adoptată cu încălcarea prevederilor legii transparenței decizionale. O astfel de prevedere ar constitui o garanție deosebit de eficientă pentru respectarea întocmai a dispozițiilor Legii nr. 52/2003 de către autoritățile administrative. În lipsa sa, autoritățile publice pot eluda aplicarea Legii nr.52/2001 fără consecințe importante.

Capitolul IV
Monitorizarea implementării legilor transparenței

Context. Noțiuni generale

Adoptarea Legii nr.544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public şi a Legii nr.52/2003 privind transparența decizională în administrație nu au reprezentat (sau nu ar fi trebui să reprezinte) un scop în sine. Cele două legi sunt expresia concertă a asumării de către stat a unui program mai larg, care are drept obiectiv transformarea procesul de guvernare dintr-unul opac, închis influențelor membrilor societății, într-unul trasparent, care să ofere cetățenilor posibilitatea să îi tragă la răspundere pe actorii guvernării pentru actele lor şi să intervină pentru a se asigura că interesele societății sunt servite în mod corect.

Din această perspectivă, adoptarea şi implementarea Legii nr.544/2001 şi a Legii nr.52/2003 pot fi privite ca reprezentând „proiecte", parte a programului mai larg, cu activități, rezultate şi obiective specifice. Comparația este poate forțată, având în vedere că implementarea legilor transprenței reprezintă de fapt procese continue, nelimitate în timp. Dar cum lucrarea de față nu îşi propune elaborarea unor teorii ştiințifice riguroase, ci doar asigurarea unui bagaj de informații care să permită organizațiilor neguvernamentale să dezvolte activități în domeniul accesului la informații şi al transparenței decizionale, comparația dintre implementarea legilor transparenței şi cea a unui proiect este utilă pentru înțelegerea scopului monitorizării şi integrarea acestei activități în programe mai largi. Aceasta deoarece, în general, organizațiile neguvernamentale lucrează pe bază de proiecte şi sunt familiarizate cu noțiuni de management de proiect.

Tradițional, se consideră că un proiect are trei faze principale: planificarea (identificarea problemei, stabilirea obiectivelor şi a scheletului proiectului, implicarea tuturor actorilor afectați/implicați stabilirea activităților ce urmează a fi dezvoltate, a rezultatelor acestora şi a indicatorilor care vor arată dacă rezultatele au fost sau nu atinse etc.; în general, planul este consemnat într-un document scris), implementarea (punerea în practică a activităților planificate) şi evaluarea (analizarea situației după implementarea proiectului).

Monitorizarea, care **presupune colectarea planificată, sistematică şi continuă de informații** despre proiect, este esențială pentru implementarea eficientă a proiectului. Modul în care se va realiza monitorizarea trebuie stabilit încă de la început, în faza de planificare, când se stabilesc indicatorii de performanță care vor arăta dacă obiectivele propuse sunt sau nu atinse în perioada de timp stabilită. În timpul implementării, monitorizarea arată în ce măsură activitățile sunt îndeplinite conform planului. Pentru a căpăta deplină eficiență practică monitorizarea trebuie corelată cu un proces de evaluare, care presupune utilizarea datelor colectate în timpul monitorizării şi a altor informații pentru a realiza o apreciere a stadiului în care se află proiectul în atingerea rezultatelor şi, eventual, pentru a modifica şi îmbunătății implementarea activităților. În timp ce monitorizarea reprezintă un proces continuu, evaluarea presupune realizarea unei cercetări de detaliu la anumite momente determinate ale proiectului. Atât monitorizarea, cât şi evaluare pot fi realizate intern, de către cei care implementează proiectul, dar şi de către cineva din afară. Monitorizarea externă poate prezenta avantajul unei mai obiective colectări de informații, dublată de o mai obiectivă evaluare a datelor. Dezavantajul principal al monitorizării externe ar putea fi gradul scăzut de acces la informațiile relevante.

În continuarea comparării legilor transparenței cu nişte proiecte, fazele prezentate mai sus se pot corela după cum urmează:

1. Planificarea: deşi dreptul la acces la informații de interes public a fost consacrat constituțional încă din 1991, la nivelul factorilor de decizie faza de inițiere a unei strategii cu privire la transparentizarea guvernării a început să se contureze abia după anul 2000, în contextul reformei administrative impuse

de procesul de aderare la Uniunea Europeană şi la presiunea societății civile. Strategia a avut în vedere adoptarea şi implementarea unei legii a accesului la informații, precum şi a unor legi speciale privind protecția informațiilor clasificate şi respectiv protecția datelor cu caracter personal, iar ulterior adoptarea şi implementarea unei legi a transparenței decizionale, aşa cum rezultă şi din expunerile de motive ale acestora.

Nu este clar dacă factorii de decizie guvernamentali şi-au stabilit un plan detaliat privind modul în care anumite activități vor conduce la rezulate măsurabile în sensul transparentizării procesului de guvernare; cu siguranță el nu a fost făcut public. Elemente ale unui astfel de plan pot fi însă regăsite în diverse texte normative, cum ar fi:

-Legea nr.544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, care precizează explicit şi implicit obiective asigurarea de către autoritățile şi instituțiile public a accesului liber şi neîngrădit al persoanei la orice informație de interes public; asigurarea accesului mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public şi activități de exemplu: organizarea unor compartimente specializate de informare şi relații publice; desemnarea unor persoane cu atribuții în domeniul informării şi relațiilor publice; adoptarea unor prevederi în regulamentele de organizare şi funcționare ale autorităților şi instituțiilor publice care să reglementeze atribuțiile, organizarea şi funcționarea compartimentelor de relații publice; comunicarea din oficiu a unor categorii de informații publice; comunicarea la cerere a informațiilor publice solicitate verbal sau scris de către orice persoană; stabilirea, de către conducerea autorităților şi instituțiilor publice, a unui program mimim pentru comunicarea informațiilor solicitate verbal; desemnarea unui purtător de cuvânt; organizarea periodică de conferințe de presă; acordarea de acreditări ziariştilor şi mijloacelor de informare în masă;

-Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, care precizează obiective (sporirea gradului de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, ca beneficiar al deciziei administrative; stimularea participării active a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor administrative şi în procesul de elaborare a actelor normative; sporirea gradului de transparență la nivelul întregii administrații publice) şi activități (de exemplu: publicarea de anunțuri privind elaborarea de proiecte de acte normative; transmiterea de copii ale proiectelor de acte normative către toate persoanele care le solicită; desemnarea unor persoane din cadrul autorităților publice care să primească sugestiile şi opiniile persoanelor interesate cu privire la proiectele de acte normative propuse; organizarea unor întâlniri în care să se dezbată public proiectul de act normativ propus, dacă acest lucru a fost solicitat de către persoanele prevăzute de lege; publicarea de anunțuri privind şedințele publice ale autorităților publice; afişarea şi publicarea minutelor şedințelor autorităților publice; întocmirea unor rapoarte anuale privind transparența decizională);

-Hotărârea de Guvern nr.13/2001 privind funcționarea şi organizarea Ministerului Informațiilor Publice, care pevedea, printre altele, că acesta elaborează şi supune spre aprobare Guvernului strategia şi politica națională în domeniul informațiilor publice, aplică şi promovează strategia şi politica națională în domeniul informațiilor publice şi urmăreşte realizarea acesteia, urmăreşte aplicarea legilor şi a celorlalte acte normative în domeniul informațiilor publice, precum şi armonizarea acestora cu reglementările existente în Uniunea Europeană. Ministerul Informațiilor Publice a fost desființat în anul 2003, prin actul normativ care a înființat Agenția de Strategii Guvernamentale. Competențele acestui organism acoperă şi monitorizarea aplicării de către autoritățile şi instituțiile publice a dispozițiilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările şi completările ulterioare, şi ale Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, informând Guvernul despre aplicarea[20] acestora. În prezent, monitorizarea implementării celor două legi ale transparenței este prevăzută şi ca activitate anuală în sarcina Agenției de Strategii Guvernamentale în planul de acțiune privind lupta anticorupție 2005-2007 publicat pe pagina de internet a Ministerului Justiției.

Principala problemă ce rezultă din lipsa unui plan cuprinzător privind transparentizarea instituțiilor publice este cea legată de lipsa unor indicatori de performanță clar stabiliți. Actele normative conțin activități concrete şi obiective specifice, iar implicit se pot identifica şi anumite rezultate propuse, însă

[20] Actul normativ în vigoare care reglementează competențele Agenției de Strategii Guvernamentale este Hotărârea de Guvern nr.275/2007.

nu este de natura legilor să conțină indicatorii de performanță care să arate dacă şi în ce măsură activitățile întreprinse au atins anumite rezultate concrete. Raportul de monitorizare întocmit de Agenția de Strategii Guvernamentale pentru Legea nr.544/2001 în anul 2003[21] indică existența unor „indicatori de evaluare a funcționalității legii", care ar fi: numărul de solicitări, numărul de solicitări favorabil rezolvate, numărul reclamațiilor administrative şi numărul plângerilor în instanță. Aceşti indicatori sunt reluați, în mare şi în rapoartele ulterioare pe aceeaşi temă. În privința implementării Legii nr.52/2003, din aceeaşi sursă (rapoartele Agenției de Strategii Guvernamentale) se poate deduce că indicatorii luați în calcul pentru evaluare sunt: numărul de anunțuri publice privind proiectele de acte normative, numărul proiectelor transmise la cerere, numărul de persoane responsabile pentru relația cu societatea civilă desemnate, numărul de recomandări primite, numărul de recomandări incluse în proiecte de acte normative, numărul de întâlniri organizate la cerere, numărul şedințelor publice anunțate etc. În afară de faptul că nu este clar când şi cum au fost stabiliți aceşti indicatori, ei nu oferă nicio informație despre valoarea, stabilită în avans, de la care se poate considera că rezultatele preconizate au fost atinse şi, în privința Legii nr.544/2001, nici nu acoperă toate rezultatele pe care implementarea legii le generează.

În lipsa precizării valorii de la care se poate considera că rezultatele sunt îndeplinite, se poate prezuma că indicatorii constau în atingerea în proporție de 100% a rezultatelor propuse, pornindu-se de la ideea că legea trebuie respectată în întregime şi de către toată lumea. De exemplu, dacă activitatea constă în publicarea minutelor şedințelor publice de către autoritățile publice, rezultatul fiind că orice persoană interesată are acces la informații privind punctele de vedere exprimate în cadrul şedințelor publice şi a modului în care a votat fiecare participant cu drept de decizie, se poate prezuma că un indicator de performanță anual ar fi „în cursul anului 2007, toate şedințele publice au fost consemnate în minute publicate pe pagina de internet şi afişate la sediul autorităților publice, cuprinzând toate elementele impuse de lege".

Planificarea nu are loc numai la nivelul factorilor de decizie naționali, care au adoptat texele normative menționate. Un proces similar trebuie să se petreacă şi la nivelul fiecărei instituții sau autorități publice vizate de cele două legi ale transparenței. În final, implementarea legilor va cădea în sarcina acestora, de aceea este nevoie ca fiecare să îşi planifice activitățile concrete, în funcție de obligațiile legale, precum şi resursele necesare. De obicei această planificare capătă o formă scrisă, atât prin regulamentele şi procedurile interne, cât şi prin bugetele respectivelor autorități sau instituții. Totuşi şi la acest nivel, în general, lipsesc indicatori de performanță clari, măsurabili şi stabiliți în avans care să fie cunoscuți publicului.

2. Implementarea: aceasta revine autorităților şi instituțiilor publice, care trebuie să aplice reglementările legale în materie, de o manieră care să ducă înspre atingerea obiectivului propus: un proces de guvernare transparent şi responsabil. Aceasta înseamnă că nu este suficientă simpla aplicare formală a celor două legi. De exemplu, dacă o autoritate publică primeşte o cerere de informații de interes public despre bugetul propriu la care răspunde în termenul legal printr-o adresă care direcționează solicitantul către Monitorul Oficial în care este publicat bugetul de stat nu poate fi considerat drept o un act de eficientă implementare a Legii accesului la informații. Cetățeanul obişnuit, fără cunoştințe specifice în domeniu, nu are posibilitatea să „descifreze" un act tehinic cum este legea bugetului de stat pe un anumit an, pentru a extrage informația pe care doreşte să o afle. De asemenea, un anunț privind organizarea unei şedințe publice a unui consiliul județean, publicat în termenul legal, dar într-o secundară a paginii proprii de internet, la un avizier la care publicul nu are acces cu uşurință şi nepreluat de către mass-media locală nu poate constitui un act de implementare a Legii tranparenței decizionale în administrație care să conducă la atingerea obiectivelor pentru care a fost adoptată această lege.

3. Monitorizarea şi evaluarea: pe lângă cea „oficială" anuală, atribuție a Agenției pentru Strategii Guvernamentale, monitorizarea implementării celor două legi ale transparenței (şi evaluarea

[21] Rapoartele de monitorizare a implementării celor două legi ale transparenței se găsesc pe pagina de intenet a Agenției de Strategii Guvernamentale, www.publicinfo.ro

corelativă) este uneori realizată de către organizații neguvernamentale. Aceste monitorizări independente au relevat până în prezent diferențe semnificative față de rezultatele „oficiale". De exemplu, în urma monitorizării implementării Legii nr.544/2001 realizate de către Asociația Pro Democrația în cursul anului 2003 concluzia a fost că „din cele 957 de cereri adresate …, doar 400 au primit răspunsuri complete, ceea ce înseamnă un procent de 42%. Această cifră scăzută sugerează faptul că, în România, accesul la informația de interes public este mai mult o chestiune de noroc sau şansă, decât un drept legal respectat".[22] În raportul Agenției de Strategii Guvernamentale aferent aceluiaşi an, concluzia este esențialmente diferită: la nivel central ar fi fost soluționate favorabil 97% din solicitările de informații publice, iar pentru nivelul local, unde au fost adresate majoritatea solicitărilor (89%) nu se oferă nici un procent de soluționări favorabile. Un alt exemplu este cel al monitorizării realizate de APADOR-CH în cursul anului 2004, în cadrul unui proiect internațional al Open Society Justice Initiative.[23] Aceasta a arătat că, în România, 49% din solicitările de informații au fost soluționate favorabil în termenul prevăzut de lege (din care 4% prin răspunsuri parțiale), la care se adaugă alte 12% răspunsuri favorabile primite după expirarea termenului prevăzut de lege. Raportul Agenției de Strategii Guvernamentale pentru anul 2004 indică o rată incredibilă de răspunsuri favorabile (98,47%), fără a se realiza o diferențiere după criteriul respectării termenelor legale. Diferențele sunt extrem de mari şi nu pot fi explicate printr-o eventuală marjă de eroare aplicabilă monitorizărilor neguvernamentale, care s-au realizat pe eşantioane şi într-o perioadă limitate de timp, față de rezultatele monitorizării guvernamentale, ce a fost realizată prin însumarea datelor complete pentru un an întreg (Agenția de Strategii Guvernamentale îşi realizează monitorizarea prin colectarea unor fişe completate de fiecare autoritate şi instituție publică în parte). De aceea, o explicație a diferențelor foarte mari între rezultate ar putea fi aceea că înregistrarea datelor despre implementarea celor două legi nu se realizează cu acuratețe de către autoritățile şi instituțiile publice. În acest context, monitorizarea independentă, realizată de organizații neguvernamentale, apare cu atât mai importantă, pentru a contrabalansa erorile în colectarea detelor de către autoritățile şi instituțiile publice.

Informațiile obținute din monitorizările independente pot fi folosite atât de către organizațiile neguvernamentale, pentru a realiza evaluarea stadiului implementării celor două legi şi a atingerii rezultatelor şi obiectivelor privind transparentizarea autorităților şi instituțiilor publice, cât şi de către factorii de decizie din administrație. Pe de o parte, fiecare autoritate sau instituție publică poate folosi aceste informații pentru a-şi adapta reglementările şi procedurile interne pentru rezolvarea problemelor identificate; pe de altă parte, Agenția de Strategii Guvernamentale poate folosi informațiile din monitorizările independente pentru a adapta strategia la nivel național în domeniu. Nu în ultimul rând, informațiile rezultate din monitorizările independente pot fi folosite pentru a promova modificările de ordin legislativ care s-ar impune pentru soluționarea problemelor constatate.

Monitorizarea implementării celor două legi ale transparenței

În general, procesul de monitorizare a implementării unei legi ar trebui să se realizeze în următoarele patru faze:

1. Stabilirea metodologiei. Aceasta presupune studierea prevederilor legii a cărei implementare este monitorizată şi a altor acte normative care reglementează domeniul respectiv, precum şi stabilirea celor mai potrivite metode de colectare a datelor. În această fază se stabilesc sunt standarele potrivit cărora se va evalua gradul de implememementare a legii de către autoritățile şi instituțiile publice. Este foarte important ca în această fază să se stabilească o metodă eficientă de colectare şi sistematizarea a informațiilor, prin folosirea unor baze de date informatice dedicate, adaptarea unor programe informatice la necesitățile monitorizării, metode de arhivare şi îndosariere etc.
2. Realizarea monitorizării prin metode specifice. În această fază se obțin în general informații care permit o analiză cantitativă a gradului de implementare a legii, prin aplicarea metodologiei stabilite în faza anterioară.
3. Realizarea de interviuri cu funcționarii care se ocupă de aplicarea legii. În această fază se

[22] Raportul „Monitorizarea modului de aplicare a Legii nr.544/2001", pagina de internet a Asociației Pro Democrația, www.apd.ro

[23] Raportul „Transparency&Silence" se găseşte pe pagina de internet a Open Society Justice Initiative, www.justiceinitiative.org.

obțin în general informații care permit o analiză mai detaliată a cauzelor care au dus la rezultatele obținute în faza precedentă.

4.Realizarea unui raport de monitorizare. În această fază, datele obținute anterior sunt sintetizate şi analizate în vederea prezentării lor şi a generării unor concluzii. Raportul se poate limita la prezentarea situației constatate au poate fi însoțit de o evaluare care să cuprindă recomandări pentru remedierea deficiențelor în implementarea legilor.

Monitorizarea implementării Legii nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public

1. **Stabilirea metodologiei**

În această fază trebuie să se stabilească ce şi cum urmează a fi monitorizat. Pentru aceasta este nevoie de o analiză a textului Legii nr.544/2001 şi a normelor sale de aplicare, dar şi a altor legi care reglementează domenii conexe: Legea nr.182/2002 a informațiilor clasificate, Legea nr.677/2001 privind protecția datelor personale, Legea nr.11/1991 privind combaterea concurenței neloiale cu modificările ulterioare, Legea nr. 21/1996 a concurenței cu modificările ulterioare etc. Pe baza informațiilor extrase din cadrul legal studiat se stabilesc datele ce urmează a fi colectate, metodele cele mai potrivite pentru colectarea acestor date, precum şi autoritățile şi instituțiile publice ce vor fi supuse monitorizării.

Datele care pot fi colectate în timpul monitorizării implementării Legii nr.544/2001

Din analiza textului legii rezultă că datele ce pot fi colectate în timpul monitorizării pot privi:

- Obligația de a organiza compartimente specializate de informare şi relații publice sau de a desemna persoane cu atribuții în acest domeniu (articolul 4 aliniatul 1 din lege); au înființat autoritățile şi instituțiile publice compartimente specializate? dacă nu, au fost desemnate persoane cu atribuții în domeniul accesului la informații? Aceste compartimente/persoane îndeplinesc şi alte atribuții decât cele privind accesul la informațiile de interes public?
  -Obligația de stabili, prin regulamentul de organizare şi funcționare a autorității sau instituției publice, atribuțiile, organizarea şi funcționarea compartimentelor de relații publice (articolul 4 aliniatul 2 din lege); au fost modificate regulamentele de organizare şi funcționare pentru a include prevederi specifice privind accesul la informațiile de interes public? sunt aceste modificări suficiente pentru a asigura buna funcționare a compartimentelor?
- obligația autorităților şi instituțiilor publice de a comunica din oficiu anumite informații de interes public (articolul 5 din lege); sunt toate informațiile de interes public prevăzute de articolul 5 din lege aduse la cunoştința publicului din oficiu? Care dintre mijloacele de comunicare a informațiile de interes public din oficiu prevăzute de lege (afişare la sediu, publicare în Monitorul Oficial al României, publicare în mijloacele de informare în masă, publicare în publicații proprii ori pe pagina de internet) sunt folosite? Au fost organizate, la sediul autorității sau al instituției publice, spații special destinate consultării informațiilor de interes public ce trebuie comunicate din oficiu?
- Obligația autorităților şi instituțiilor publice de a comunica în scris, la cerere, informațiile de interes public (articolele 6 şi 7 din lege); solicitanții de informațiile de interes public pot depune cereri scrise la sediul autorităților şi instituțiilor publice? Prin ce mijloace (prin registratură, prin fax, prin e-mail)? Cererile primesc răspuns? Răspunsurile sunt complete şi corecte? Răspunsurile sunt diferite în funcție de solicitant?
- Obligația autorităților şi instituțiilor publice de a răspunde solicitărilor verbale de informații de interes public (articolele 6 şi 8 din lege); este posibilă solicitarea verbală de informații? Există un program minim stabilit de conducerea autorității sau instituției publice pentru comunicarea informațiilor solicitate verbal? Este programul afişat la sediul autorității sau instituției publice? Programul se desfăşoară în mod obligatoriu în timpul funcționării instituției, incluzând şi o zi pe

săptămână, după programul de funcționare? Sunt solicitările verbale de informații soluționate pe loc? În cazul în care cererile verbale nu pot fi soluționate pe loc, sunt solicitanții îndrumați să adreseze cereri scrise?

- Obligația autorităților şi instituțiilor publice de a respecta anumite termene în soluționarea cererilor de informațiile de interes public (articolul 7 din lege); Sunt răspunsurile la cererile de informații comunicate în 10 zile de la primirea acestora? Dacă informațiile solicitate sunt complexe, sunt solicitanții informați, în 10 zile de la primirea cererii, că acesta va primi un răspuns în 30 de zile? Informațiile complexe sunt comunicate în 30 de zile de la primirea cererii? Sunt refuzurile de a comunica informații transmise în 5 zile de la primirea cererii?
- Obligația autorităților şi instituțiilor publice de a asigura accesul la informații în mod gratuit (articolul 18 din normele metodologice de aplicare a legii şi articolul 9 din lege); sunt solicitate taxe pentru prelucrarea informațiilor cerute? Sunt solicitate costurile pentru fotocopierea documentelor cerute? Sunt costurile pentru fotocopierea documentelor rezonabile față de cele practicate în mod obişnuit pe piață?
- Obligația autorităților şi instituțiilor publice de a permite persoanelor care efectuează studii şi cercetări în folos propriu sau în interes de serviciu accesul la fondul documentaristic al autorității sau al instituției publice; se permite accesul persoanelor interesate la fondul documentaristic la autorităților şi instituțiilor publice? În ce condiții?
- Obligația autorităților şi instituțiilor publice de a refuza numai comunicarea informațiile de interes public exceptate de la liberul acces în condițiile legii (articolul 12 din lege); În cazul unui refuz, este acesta fundamentat pe unar dintre expecțiile limitativ prevăzute de Legea nr.544/2001? Aplicarea excepțiilor este corectă? Sunt refuzurile motivate?
- Obligația autorităților şi instituțiilor publice de a asigura accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public (capitolul II, Secțiunea a 2-a din lege); au fost desemnați purtători de cuvânt? Se organizează periodic, de regulă o dată pe lună, conferințe de presă, despre activitatea autorității şi instituției publice? Autoritățile şi instituțiile publice acordă jurnaliştilor acreditare?
- Modul în care sunt aplicate sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor legii (capitolul III din lege); sunt sancționați funcționarii care refuză în mod nejustificat să comunice informațiile de interes public? În cazul în care se formulează o reclamație administrativă, aceasta primeşte răspuns în maxim 15 zile? În ce măsură sunt reclamanțiile administrative soluționate favorabil? Câte dintre refuzurile de a se comunica informații de interes public sunt atacate în instanță? Câte dintre acțiunile în instanță sunt soluționate în favoarea solicitanților de informații?

Această listă nu este exhaustivă. În timpul monitorizării pot fi colectate şi alte date, mai de detaliu, având în vedere şi prevederile din normele metodologice de aplicare a Legii nr.544/2001. De exemplu, daca sunt puse la dispoziția solicitanților, în mod gratuit, formulare tip pentru cererile de informații, reclamații administrative etc. Sau dacă, în zonele în care o minoritate națională deține o pondere de cel puțin 20% din numărul populației informațiile ce se comunică din oficiu se difuzează şi în limba minorității respective.

Organizația care va desfăşura monitorizarea poate opta să colecteze date despre respectarea tuturor obligațiilor legale ce revin autorităților şi instituțiilor publice sau numai despre o parte dintre acestea, în funcție de resursele pe care le are la dispoziție. Important este ca, în faza inițială a monitorizării, să se stabilească cu exactitate care sunt datele ce se vor stânge, iar acestea să nu se modifice în timpul monitorizării.

Metodele ce pot fi folosite pentru a colecta date în timpul monitorizării

Şi acestea trebuie stabilite cu exactitate în faza de debut a monitorizării. Ele trebuie alese în funcție de datele ce urmează a fi colectate şi trebuie să fie în măsură să asigure o acuratețe cât mai mare a acestora. De aceea **este necesar ca metodele folosite să nu permită autorităților şi instituțiilor publice să**

cunoască existența monitorizării.

Principala metodă de a colecta informații este de a folosi chiar prevederile Legii nr.544/2001, cu alte cuvinte de a adresa **cereri de informații de interes public**.

Cererile de informații de interes public pot fi utlizate în două moduri: pe de o parte se poate testa reacția autorităților la primirea unor astfel de cereri; pe de altă parte, se pot solicita date punctuale despre anumite aspecte ale activității de asigurare a accesului la informațiile de interes public (de exemplu: organizarea compartimentelor specializate sau desemnarea persoanelor cu atribuții în domeniul accesului la informațiile de interes public; adoptarea regulamentelor de organizarea şi funcționare care să cuprindă prevederi despre compartimentele specializate în accesul la informațiile de interes public etc).

Pentru prima categorie de **cereri de informații**, cele „**test**", organizația care desfăşoară monitorizarea trebuie să-şi stabilească o listă de întrebări care vor fi adresate autorităților şi instituțiilor publice. Este recomandabil ca întrebările să fie diferita din punct de vedere al dificultății, pentru că, din constatările monitorizărilor realizate până în prezent, a rezultat că reacția autorităților şi instituțiilor publice diferă din acest punct de vedere.

În monitorizarea realizată de APADOR-CH în anul 2004 s-au folosit **trei tipuri de întrebări:**

a) întrebări simple (întrebări care nu pun niciun fel de probleme şi la care se poate răspunde pe loc sau după cercetări minime)**;** exemple: care este programul de funcționare al autorității sau instituției publice; cine este conducătorul autorității sau instituției publice; care sunt actele normative care reglementează organizarea şi funcționarea autorității sau instituției publice (cu copii ale acestora)

b) întrebări dificile (întrebări complexe la care se poate răspunde după analizarea, verificarea şi compilarea unui număr mare de documente); în general, astfel de întrebări privesc statistici detaliate, referitoare la perioade mari de timp, pe care autoritățile şi instituțiile publice nu le au deja realizate;

c) întrebări „sensibile" (întrebări **simple** la care se presupune că funcționarii vor ezita să răspundă datorită subiectului pe care îl abordează); exemple: care este salariul conducătorului autorității sau instituției publice; solicitarea de copii ale rapoartelor anuale care trebuiesc întocmite de autoritatea sau instituția publică (caracterul sensibil al întrebării este dat de faptul că unele autorități şi instituții publice nu îşi îndeplinesc aceste obligații legale); informații care aparent ar putea fi exceptate de la liberul acces etc**.**

Lista de întrebări va putea fi definitivată după ce se stabilesc şi autoritățile şi instituțiile publice ce vor fi suspuse monitorizării. Este recomandabil ca întrebările să fie formulate în urma unei cercetări a bazei legale de funcționare a autorităților şi instituțiilor publice, a paginilor de internet/avizierelor autorităților şi instituțiilor publice, precum şi a articolelor de presă care privesc activitatea acestora. Pe baza acestor informații se poate stabili care întrebări pot fi calificate drept simple, complexe sau sensibile.

Pe lângă lista întrebărilor, trebuie stabiliți şi **solicitanții de informații de interes public**. Este recomandabil ca **nu (numai) organizația în sine să fie solicitantul de informații, ci o mai multe persoane**, pentru că modul în care se răspunde unei cereri de informații de interes public diferă uneori în funcție de solicitant. În monitorizarea realizată de APADOR.CH în anul 2004 s-au folosit şapte tipuri de solicitanți: două organizații neguvernamentale, doi jurnalişti (unul perceput ca aparținând unei publicații ostile administrației, iar altul perceput ca apațінând unei publicații „prietenoase" cu administrația); o persoană neafiliată nicunei organizații, instituții etc; o persoană aparținând unui grup defavorizat (pentru a verifica dacă discriminarea joacă vreun rol în modul în care solicitarea de informații de interes public primeşte răspuns); o societate comercială. Bineînțeles că nu orice

monitorizare trebuie să implice o asemenea diversitate de solicitanți. Dar este recomandabil să existe mai mult de un solicitant, pentru a verifica dacă răspunsurile primite diferă în funcție de solicitant, dar şi pentru a asigura confidențialitatea monitorizării (este de presupus că, dacă o autoritate sau instituție publică primeşte un număr mai mare de solicitări de la aceeaşi persoană, vor apărea suspiciuni cu privire la existența unui proces de monitorizare, iar răspunsurile primite ar putea diferi de cele care ar fi fost în mod normal transmise).

Întrebările din cea de-a doua categorie, care au ca scop obținerea de date concrete legate de aplicarea Legii nr.544/2001 de către autoritățile şi instituțiile publice, trebuie adresate, în general, de către organizația care realizează monitorizarea. Pentru că ele pot dezvălui existența monitorizării, ar trebui adresate după primirea răspunsurilor la întrebările „test". Întrebările de acest fel nu trebuie neapărat formulate detaliat în această fază a monitorizării, dar trebuie stabilite categoriile de date ce pot fi obținute pe această cale. De asemenea, ele nu trebuiesc adresate numai autorităților sau instituțiilor publice incluse în monitorizare, ci şi altor autorități sau instituții care pot deține astfel de date (de exemplu: Agenția pentru Strategii Guvernamentale; instanțe de judecată etc).

O altă metodă ce poate fi folosită pentru a obține date în timpul monitorizării sunt **vizitele de monitorizare la sediu**l autorităților şi instituțiilor publice. În timpul acestor vizite se poate constata dacă informațiile care trebuiesc comunicate din oficiu sunt afişate conform legii, dacă există spații special destinate consultării informațiilor de interes public care se comunică din oficiu, dacă este afişat programul în cadrul căruia se pot adesa solicitări verbale. Datorită numărului scăzut de date care pot fi strânse prin această metodă, nu trebuie să i se acorde o pondere foarte însemnată în realizarea monitorizării.

O a treia metodă prin care se pot colecta date este **documentarea**, care presupune cercetarea anumitor publicații: Monitorul Oficial al României, publicațiile proprii ale autorităților şi instituțiilor publice, pagini de internet ale autorităților şi instituțiilor publice. Această metodă permite, în general, numai colecatrea datelor privind modul în care autoritățile şi instituțiile publice respectă obligația de a comunica anumite date din oficiu.

Autoritățile şi instituțiile publice care vor fi supuse monitorizării

Acestea trebuie de asemenea stabilite în prima fază a monitorizării. Deoarece monitorizarea tuturor autorităților şi instituțiilor publice din România presupune utlizarea unor resurse deosebite şi este greu de realizat în practică, organizația care desfăşoară monitorizarea trebuie să stabilească, în funcție de resursele proprii, care este categoria de autorități şi instituții publice asupra căreia îşi va concentra activitatea.

Potrivit articolului 2 litera a) din Legea nr.54472001, organismele care au obligația de a respecta prevederile acestei legi, deci pot fi obiect al monitorizării, sunt:

- autoritățile ori instituțiile publice ce utilizează sau administrează resurse financiare publice;
- regiile autonome;
- companiile naționale;
- societățile comercială aflate sub autoritatea unei autorități publice centrale ori locale şi la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar

Monitorizarea poate privi o categorie determinată dintre aceste organisme ori pe toate. De asemenea, monitorizarea poate privi o anumită regiune sau întreg teritoriul României. În măsura în care se alege monitorizarea unei anumite categorii care cuprinde un număr redus de instituții, cum ar fi, de exemplu, ministerele, consiliile județene sau autoritățile şi instituțiile publice dintr-un anumit oraş, este de preferat ca monitorizarea să se refere la toate aceste instituții, pentru ca datele obținute să poate avea aplicabilitate generală. În cazul în care se doreşte monitorizarea unor categorii mai largi de autorități şi

instituții publice, trebuie stabilit un eşantion reprezentativ. Acesta trebuie să cuprindă un număr suficient de mare de instituții, dintr-o zonă georgrafică cât mai cuprinzătoare, numărul de autorități sau instituții de un anumit tip fiind stabilit proporțional cu numărul total al acestora. De exemplu, dacă se dorește monitorizarea aplicării la nivelul întregii țări a legii de către toate autoritățile administrației publice locale, se vor alege mai multe consilii locale, un număr egal de primării şi un număr mai mic de consilii județene, potrivit ponderii lor în numărul total de autorități ale administrației publice locale. Alegerea acestora trebuie să fie aleatorie.

La finalul primei faze a monitorizării, organizația ce o va efectua trebuie să aibă la dispoziție următoarele documente scrise, pe care le va folosi în etapa următoare:

a) Lista datelor pe care doreşte să le obțină în timpul monitorizării şi a metodei pe care o va folosi pentru colecatrea fiecărui tip de dată;
b) Lista întrebărilor „test" pe care o va folosi în strângerea de date, indicându-se pentru fiecare în parte dacă este simplă, dificilă, sensibilă. De asemenea, este bine să se stabilească în avans care întrebări vor fi adresate în scris şi care vor fi adresate verbal;
c) Lista persoanelor care vor participa la monitorizare;
d) Lista autorităților şi instituțiilor publice ce vor fi monitorizate;
e) Calendarul monitorizării, adică un tabel care să cuprindă fiecare activitate ce va fi desfăşurată în timpul monitorizării, în ordine cronologică, cu indicarea persoanelor responsabile pentru realizarea acestora.

În plus, pentru ca fazele următoare să decurgă fără probleme este necesară stabilirea în avans a modului în care datele colecate vor fi arhivate şi organizate pentru a permite analizarea lor.

2. Realizarea monitorizării

În această fază se trece la punerea în aplicare a planului creioant în faza anterioară. Este recomandabil ca, pentru început, persoanele care vor fi direct implicate în monitorizare să fie instruite cu privire la dispozițiile Legii nr.544/2001 şi la metodologia de monitorizare. Este important ca aceste persoane să realizeze că de modul în care îşi vor îndeplini activitățile alocate depinde corectitudinea rezultatelor finale. De asemenea, ele trebuie să fie conştiente că păstrarea confidențialității monitorizării este esențială în obținerea unor rezultate cât mai apropiate de realitate.

Pentru a obține rezultate corecte este important ca întrebările „test" să fie adresate în mai multe rânduri autorităților şi instituțiilor publice monitorizate. Atât în monitorizarea realizată de Asociația Pro Democrația în anul 2003, cât şi în cea realizată de APADOR-CH în anul 2004 s-a optat pentru trimiterea aceleiaşi întrebări „test" de către mai multe persoane, pentru a se verifica constanța cu care o autoritate sau instituție publică îşi îndeplineşte obligațile ce-i revin pe baza Legii nr.544/2001. Totuşi un număr foarte mare de întrebări identice primite într-o perioadă scurtă de timp poate genera suspiciuni la nivelul autorității sau instituției publice, astfel încât, în mod ideal, aceeaşi întrebare va fi trimisă doar de două ori, la o distanța de cel puțin două săptâmâni între cereri (sau după ce răspunsul la prima întrebare a fost deja primit).

De asemenea, fiecare autoritate şi/sau instituție publică trebuie să primească mai mult de o întrebare, cel puțin câte una din fiecare categorie (simplă, dificilă, sensibilă). Pentru a obține rezultate comparabile este bine ca măcar o parte dintre întrebările „test" să fie identice pentru toate autoritățile şi instituțiile publice incluse în monitorizare.

Pentru a verifica ulterior dacă au fost respectate termenele de răspuns, întrebările adresate prin cereri în scris trebuie ori depuse prin registratură, cu număr de înregistrare, ori prin poştă, cu confirmare de primire.

Întrebările privind informații concrete despre modul în care se aplică Legea nr.544/2001 de către o autoritate sau instituție publică trebuie trimise în scris (depuse prin registratură sau expediate prin poştă cu confirmare de primire), după ce răspunsurile la întrebările test au fost primite sau a trecut un termen rezonabil în care ar fi trebuit transmise (termenul legal de răspuns, plus 5-10 zile). Vizitele de monitorizare şi documentarea pot avea loc şi în perioada în care se transmit întrebările „test", însă, în cazul în care este vorba de o instituție mică, este de preferat să se realizeze după încheierea acesteia.

3.Realizarea de interviuri.

În această fază se pot obține informații detaliate despre anumite situații constatate în urma realizării monitorizării din faza anterioară. De aceea, este mai întâi necesar să se realizeze o primă evaluare a datelor obținute în faza a II-a.

Pentru evaluarea răspunsurilor la întrebările „test", echipa de monitorizare trebuie să stabilească întâi criteriile de clasificare ale acestora. În general situațiile constatate sunt:

a) Răspunsul la informațiile solicitate este complet;
b) Răspunsul la informațiile solicitate este parțial, dar accesul la o parte dintre informații a fost restricționat motivat, prin aplicarea corectă a expecțiilor legale;
c) A fost primit un refuz de a comunica informațiile solicitate, dar refuzul este motivat, iar motivele se încrează în excepțiile prevăzute de lege;
d) Solicitantul a primit un răspuns potrivit căruia informațiile solicitate nu sunt deținute de autoritatea sau instituția publică ce a primit solicitarea, iar cererea sa a fost transmisă organismelor competente;
e) Autoritatea sau instituția publică a răspuns că informația solicitată nu este deținută de aceasta, deşi exista o obligație legală în acest sens;
f) Răspunsul primit este neadecvat (este prea vag, se refuză comunicarea informațiilor nemotivat, se răspunde altceva decât s-a solicitate etc.);
g) Nu se primeşte niciun răspuns;
h) Solicitantul nu reuşeşte să depună cererea sau să adreseze solicitarea verbală.

De asemenea, răspunsurile pot fi evaluate şi din punctul de vedere al respectării termenelor legale.

Pe baza tuturor datelor culese, prin toate metodele folosite, organizația poate stabili o listă de probleme ale fiecărei autorități şi instituție publică incluse în monitorizare. De asemenea, pot fi identificate acele autorități şi instituții publice cu performanțe deosebite în asigurarea accesului la informații. Pentru a identifica motivele care determină existența unor probleme sau performanțele, dintre toate autoritățile şi instituțiile publice suspuse monitorizării se vor selecta cazurile cele mai deosebite („pozitive" sau „negative"), cu care se vor desfăşura interviuri.

În acest scop, se va realiza lista subiectelor de discuție şi se va adresa o solicitare autorității sau instituției publice pentru o întâlnire. Este bine ca în solicitare să fie dezvăluită existența monitorizării şi să fie prezentate pe scurt temele de discuție. Interviul ar trebui să aibă loc cu persoanele care se ocupă de aplicarea Legii nr.544/2001. O grilă de interviu trebuie completată de către operatorul din partea organizației ori în timpul interviului, ori imediat după acesta.

4. Realizarea raportului de monitorizare

Pentru realizarea raportului de monitorizare este necesară o analiză detaliată a tuturor datelor obținute în timpul monitorizării şi structurarea lor pe tipuri de probleme. De exemplu, pot fi analizate individual modalitățile prin care se aduce la îndeplinire fiecare obligație ce revine autorităților şi instituțiilor publice pe baza Legii nr.544/2001.

Raportul de monitorizare trebuie să cuprindă cel puțin:

-Prezentarea medologiei ce a stat la baza monitorizării;-Prezentarea principalelor concluzii ale monitorizării, însoțite de analize cantitative şi calitative ale datelor colectate (grafice, tabele comparative, studii de caz, exemple);
-Recomandările pentru îmbunătățirea aplicării legii nr.544/2001. Ele pot fi de ordin general sau punctuale, referitoare la o anumită autoritate sau instituție publică.

Monitorizare aplicării Legii nr.52/2003

1. Stabilirea metodologiei

Ca şi în cazul monitorizării aplicării Legii nr. 544/2001, în această fază se stabileşte ce şi cum urmează a fi monitorizat. În plus, trebuie stabilită şi durata monitorizării, care trebuie să fie **suficient de lungă** pentru a permite colectarea de date relevante, având în vedere că autoritățile publice au un volum diferit de proiecte de acte normative în lucru, iar şedințele publice se țin de regulă o dată pe lună (la consiliile locale şi județene). O perioadă eficientă este de **minim trei luni**.

Studiul legislației aplicabile trebuie să aibă în vedere în principal chiar textul Legii nr. 52/2003. Pe baza informațiilor extrase din aceasta se stabilesc datele ce urmează a fi colectate, metodele cele mai potrivite pentru colectarea acestor date, precum şi autoritățile şi instituțiile publice ce vor fi supuse monitorizării.

Datele care pot fi colectate în timpul monitorizării implementării Legii nr.52/2003

Din analiza textului legii rezultă că datele ce pot fi colectate în timpul monitorizării pot privi:

- Obligația autorităților publice de a publica anunțuri referitoare la elaborarea proiectelor de acte normative în site-ul propriu, de a le afisa la sediul propriu, într-un spațiu accesibil publicului, şi de a le transmite către mass-media centrală sau locală, după caz, cu respectarea termenelor si cerintelor legale;
- Obligația conducătorului autorității publice de a desemna o persoană din cadrul instituției, responsabilă pentru relația cu societatea civilă, care să primească propunerile, sugestiile şi opiniile persoanelor interesate cu privire la proiectele de acte normative propuse;
- Obligația autorităților publice de a decide organizarea unei întâlniri în care să se dezbată public proiectele de acte normative, dacă acest lucru a fost cerut în scris de către o asociație legal constituită sau de către o altă autoritate publică, cu respectarea termenelor şi cerințelor legale;
- Obligația autorităților publice de a afisa un anunț privind şedințele publice la sediul sau, de a-l insera în site-ul propriu şi de a-l transmite către mass-media, cu cel puțin 3 zile înainte de desfăşurare;
- Obligația autorităților publice de a permite participarea persoanelor interesate la şedințele publice;
- Obligația autorităților publice de a acorda persoanelor care participă din proprie inițiativă la şedințele publice posibilitatea de a se exprima cu privire la problemele aflate pe ordinea de zi;
- Obligația autorităților publice de a afişa la sediul lor şi de a publica în site-ul propriu minuta şedinței publice, incluzând şi votul fiecărui membru;
- Obligația autorităţior publice de a întocmi şi de a face public un raport anual privind transparența decizională, care să cuprindă cel puțin elementele prevăzute de lege;
- Obligația autorităților publice de a sancționa fapta funcționarului care, din motive contrare legii, nu permite accesul persoanelor la şedințele publice sau împiedică implicarea persoanelor interesate în procesul de elaborare a actelor normative de interes public.

Ca şi în cazul monitorizarii aplicarii Legii nr. 544/2001, organizația care va desfăşura monitorizarea poate opta să colecteze date despre respectarea tuturor obligațiilor legale ce revin autorităților publice

sau numai despre o parte dintre acestea, în funcție de resursele pe care le are la dispoziție. Important este ca, în faza inițială a monitorizării, să se stabilească cu exactitate care sunt datele ce se vor stânge, iar acestea să nu se modifice în timpul monitorizării.

Metodele ce pot fi folosite pentru a colecta date în timpul monitorizării

Şi acestea trebuie stabilite cu exactitate în faza de debut a monitorizării. Ele trebuie alese în funcție de datele ce urmează a fi colectate şi trebuie să fie în măsură să asigure o acuratețe cât mai mare a acestora. De aceea **este necesar ca metodele folosite să nu permită autorităților şi instituțiilor publice să cunoască existența monitorizării**.

Principala metodă care poate fi folosită pentru a monitoriza aplicarea Legii nr.53/2001 o reprezintă **vizitele de monitorizare,** atât la sediul autorității publice, cât şi cele „virtuale", pe paginile de internet ale acestora. În timpul vizitelor se poate constata dacă anunțurile pe care autoritățile publice trebuie să le facă publice pe baza dispozițiilor legii sunt publicate şi conțin datele impuse. De asemenea, se poate verifica dacă obligația privind publicarea minutelor şedințelor publice este îndeplintă sau nu. Un alt scop al vizitelor il poate constitui participarea la sedintele publice organizate, pentru a colecta date despre modul in care autoritatile publice îşi îndeplinesc obligațiile ce privesc implicarea cetățenilor în procesul decizional prin acest mijloc.

Pentru sistematizarea datelor culese prin intermediul vizitelor de monitorizare este utilă conceperea unei **fişe de monitorizare**,[24] care va fi utilizată de opratori în teren. În lipsa unei astfel de fişe, este destul de dificil să se asigure o colectare precisă a datelor, având în cedere volumnul mare al acestora.

O altă metodă ce poate fi utilizată în monitorizarea aplicării Legii nr.52/2003 o reprezintă adresarea de **cereri „test"**, care au ca bază legală chiar acestă lege, pentru a se obține de la autoritățile publice proiectele actelor normative aflate în proceduri de elaborare (pe baza articolul ui 6 aliniatul 1 din lege) şi pentru a solicita organizarea de dezbateri publice (articolul 6 aliniatul 7 din lege).

O a treia metodă ce poate fi folosită o reprezintă adresarea de **cereri de informații de interes public.** Pentru că ele pot dezvălui existența monitorizării, ar trebui adresate după primirea ce metodele de mai sus au fost epuizate. Întrebările de acest fel nu trebuie neapărat formulate detaliat în această fază a monitorizării, dar trebuie stabilite categoriile de date ce pot fi obținute pe această cale.

O ultimă metodă ce poate fi folosită este **documentarea**, care presupune studierea presei locale sau centrale, după caz, pentru identificarea anunțurilor publicate de autoritățile publice în îndeplinirea obligațiilor ce le revin în baza Legii nr.52/2003. În plus, pot fi consultate monitoarele oficiale (cel național şi/sau cele locale) pentru a se identifica actele normative care au fost adoptate în perioada monitorizării şi pentru a se verifica astfel dacă autoritățile publice şi-au îndeplinit obligația de a le supune dezbaterii publice.

Autoritățile publice care vor fi supuse monitorizării

Potrivit articolului 4 din Legea nr.52/2001, autoritățile administrației publice obligate să respecte dispozițiile sale sunt:

- autoritățile administrației publice centrale: ministerele, alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a ministerelor, serviciile publice descentralizate ale acestora, precum şi autoritățile administrative autonome;
- autoritățile administrației publice locale: consiliile județene, consiliile locale, primarii, instituțiile şi serviciile publice de interes local sau județean.

În această fază a monitorizării trebuie stabilit cu certitudine ce tip de autorități publice vor fi

[24] Un exemplu de fişă de monitorizare este prezentat în Anexa10.

monitorizate, pentru a verifica în primul rând dacă ele au obligații în baza Legii nr.52/2003. Administrația publică din România este foarte stufoasă, atât la nivel central, cât şi la nivel local, astfel încât s-ar putea impune consultarea unui specialist în drept administrativ pentru a discerne care sunt acestea.

Celelate considerații privind selectarea autorităților ce vor fi monitorizate, prezentate cu privire la monitorizarea aplicării Legii nr.544/2001, sunt valabil şi în acest caz.

La finalul primei faze a monitorizării, organizația ce o va efectua trebuie să aibă la dispoziție următoarele documente scrise, pe care le va folosi în etapa următoare:

a) Lista datelor pe care doreşte să le obțină în timpul monitorizării şi a metodei pe care o va folosi pentru colectarea fiecărui tip de dată;
b) Fişa de monitorizare standard;
c) Lista persoanelor care vor participa la monitorizare;
d) Lista autorităților publice ce vor fi monitorizate;
e) Calendarul monitorizării, adică un tabel care să cuprindă fiecare activitate ce va fi desfăşurată în timpul monitorizării, în ordine cronologică, cu indicarea persoanelor responsabile pentru realizarea acestora.

2. Realizarea monitorizării

În această fază se trece la punerea în aplicare a planului creioant în faza anterioară. Este recomandabil ca, la fel ca şi la monitorizarea aplicării Legii nr.544/2001, persoanele care vor fi direct implicate în monitorizare să fie instruite cu privire la dispozițiile Legii nr.52/2003 şi la metodologia de monitorizare şi mai ales în privința completării fişelor de monitorizare. Este important ca aceste persoane să realizeze că de modul în care îşi vor îndeplini activitățile alocate depinde corectitudinea rezultatelor finale. De asemenea, ele trebuie să fie conştiente că păstrarea confidențialității monitorizării este esențială în obținerea unor rezultate cât mai apropiate de realitate. De aceea trebuie să se pună accent pe faptul că, în timpul vizitelor de monitorizare nu trebuie dezvăluită în niciun mod, direct sau indirect, existența sa. Fişele de monitorizare nu trebuie completate la sediul autorității publice, ci cât mai repede după efectuarea vizitei.

Un prim pas esențial în realizarea eficentă a monitorizării îl reprezintă culegerea de informații privind datele de contact ale autorităților avute în vedere, deoarce principala metodă prin care se realizează aceasta o reprezintă vizitele de monitorizare. O listă a cestor date de contact trebuie întocmită la început, pentru că, dat fiind perioada mai lungă de monitorizare, operatorii se pot schimba, iar informațiile despre localizarea autorităților sau paginilor acestora de internet se pot pierde.

Vizitele de monitorizare trebuie să se realizeze regulat, la distanțe mici de timp, pentru a permite observarea tuturor anunțurilor autorităților publice. Dacă la finalul perioadei stabilite de monitorizare se constată că nu au fost colectate date suficiente sau aceastea nu prezintă vreo relevanță statistică, monitorizarea se poate prelungi.

Cererile de informații de intres public vor fi adresate autorităților publice la finalul perioadei de monitorizare, pentru a obține informații cantitative despre respectarea obligațiilor ce le revin în baza Legii nr.52/2003. Aceasta este şi o bună metodă de verificare a datelor colectate anterior.

3. Realizarea de interviuri

Aspectele prezentate cu privire la realizarea de intervuri în vederea monitorizării aplicării Legii nr.544/2001 sunt valabile şi în privința monitorizării aplicării Legii nr.52/2003. În ceea ce priveşte

evaluarea preliminară a datelor obținute, pentru a se realiza lista de probleme ce trebuie discutate în timpul monitorizării, aceasta trebuie să aibă în vedere doi parametrii: timp şi conținut. Simpla publicare a diferitelor tipuri de anunțuri nu este în sine suficientă pentru a asigura o reală implicare a cetățenilor în procesl decizional. Este esențial ca anunțurile să fie publicate în timp util şi să conțină toate elementele impuse de lege. De aceea, în timpul interviurilor trebuie să se pună un accent deosebit tocmai pe aceste aspecte.

4. Realizarea raportului de monitorizare

Considerațiile expuse în privința realizării raportului de monitorizare a implementării Legii nr.544/2001 sunt valabile şi în acest caz.

Anexa 1

Tabel cuprinzând statele sau regiunile care au adoptat legi speciale care reglementează accesul la informații[25]

Statul	Anul adoptării
Africa de Sud	2000 Legea promovării acecesului la informații
Albania	1999 Legea privind dreptul la informații din
	documentele oficiale
Angola	2002 Legea accesului la documentele administrative
Antigua şi Barbuda	2004 Legea libertății informațiilor
Argentina	2003 Legea accesului la informațiile publice
Armenia	2003 Legea libertății informațiilor
Australia	1982 Legea libertății informațiilor
Austria	1987 Legea federală privind obligația de a furniza
	informații
Azerbaijan	2005 Legea privind dreptul de a obține informații
Beligia	1994 Legea privind dreptul la accesul la documentele
	administrative deținute de autoritățile publice
	federale
Belize	1994 Legea libertății informațiilor
Bosnia şi Herțegovina/Republica Srpska	2001 Legea libertății accesului la informații
Bulgaria	2000 Legea accesului la informațiile publice
Canada	1983 Legea accesului la informații
Columbia	1888 Codul organizațiilor politice şi municipale;
	1985 Legea privind obligarea publicării documentelor
	şi actelor oficiale
Coreea de Sud	1996 Legea privind comunicarea de informații de
	către agențiile publice
Croația	2003 Legea privind dreptul la accesul la informații
	Danemarca
	1964 legea privind accesul la informațiile privind
	mediul;
	1970 Legea privind accesul publicului la documentele
	din dosarele administrative;
	1985 Legea privind accesul la la dosarele
	administrative publice
Ecuador	2004 Legea organică privind transparența şi accesul la
	informațiile publice
Elveția	2004 Legea federală privind principiul transparenței
	administrative
Estonia	2000 Legea informațiilor publice
Finlanda	1951 Legea privind publicitatea documentelor
	oficiale;
	1999 Legea privind transparența activităților
	guvernamentale
Franța	1978 Legea privind accesul la documentele
	administrative
Georgia	1999 Codul administrativ capitolul III
Germania	2005 Legea privind reglementarea accesului la

[25]Lista este realizată, în principal, pe baza studiului „Libertatea de informație în jurul lumii 2006" (David Banisar), www.freedominfo.org

	informații ale guvernului federal
Grecia	1986 Legea privind accesul la documentele
	administrative;
	1999 Codul de procedură administrativă
Hong Kong	1995 Codul accesului la informații
Islanda	1996 Legea informațiilor
India	2005 Legea dreptului la informații
Irlanda	1997 Legea libertății informațiilor
Israel	1998 Legea libertății informațiilor
Italia	1990 Legea nr.241/90 Capitolul V
Jamaica	2002 Legea accesului la informații
Japonia	1999 Legea privind accesul la informațiile deținute de
	organele administrative
Kosovo	2003 Legea privind accesul la documentele oficiale
Letonia	1998 Legea libertății informațiilor
Liechtenstein	1999 Legea informațiilor
Lituania	1996 Legea privind comunicarea de informații
	publicului;
	2000 Legea privind dreptul de a obține informații de
	la stat şi administrația locală
Macedonia	2006 legea liberului acces la informațiile cu caracter
	public
Marea Britanie	2000 Legea libertății informațiilor
Mexic	2002 Legea federală a transparenței şi accesului la
	informațile guvernamentale publice
Moldova	2000 Legea accesului la informații
Muntenegru	2005 Legea privind liberul acces la informații
Noua Zeelandă	1982 Legea informațiilor oficiale;
	1987 Legea privind informațiile oficiale şi şedințele
	administrației locale
Norvegia	1970 Legea libertății informațiilor
Olanda	1978 Legea accesului public la informații;
	1991 Legea privind informațiile guvernamentale
Pakistan	2002 Ordonanța privind libertatea informațiilor
Panama	2002 Legea privind transparența în administrația
	publică
Peru	2002 Legea transparenței şi accesului la informațiile
	publice
Polonia	2001 legea accesului la informațiile publice
Portugalia	1993 Legea privind accesul la documentele
	administrative
Republica Cehă	1999 Legea privind liberul acces la informații
Republica Dominicană	2004 Legea privind accesul la informații
România	2001 legea liberului accesl la informațiile de interes
	public
Serbia	2004 Legea liberului acces la informațiile de
	importanță publică
Slovacia	2000 Legea liberului acces la informații
Slovenia	2003 Legea accesului la informațiile publice
Spania	1992 Legea privind regulile administrației publice
Statele Unite ale Americii	1966 Legea linertății informațiilor
Suedia	1776 /1949 Legea libertății presei

Tajikistan	2002 Legea privind informațiile
Thailanda	1997 legea informațiilor oficiale
Trinidad Tobago	1999 Legea libertății informațiilor
Turcia	2003 Legea dreptului la informații
Uganda	2005 Legea accesului la informații
Ucraina	1992 Legea informațiilor
Ungaria	1992 Legea privind protecția datelor personale şi
	comunicarea informațiilor de interes public;
	2005 Legea privind libertatea de informații prin
	mijloace electronice
Uzbekistan	2002 Legea privind principiul şi garanțiile libertății
	informațiilor
Zimbabwe	2002 Legea privind accesul la informații şi protecția
	datelor personale

Anexa 2

Legea nr. 544/2001

din 12 octombrie 2001
privind liberul acces la informațiile de interes public
(publicată în M. Of., Partea I, nr. 663 din 23.10.2001)

rectificată şi modificată prin
rectificare din 26 februarie 2002 (M. Of. Partea I, nr. 145 din 26.02.2002)
Legea nr. 371/2006 din 14 octombrie 2006 (M. Of. Partea I, nr. 837 din 11.10.2006)
Legea nr. 380/2006 din 5 octombrie 2006 (M. Of. Partea I, nr. 846 din 13.10.2006)
şi
Legea nr. 188/2007 din 19 iunie 2007 (M. Of. Partea I, nr. 425 din 26.06.2007)

NOTĂ: Acest text a fost actualizat de către APADOR-CH, avându-se în vedere actele normative modificatoare, şi nu reprezintă versiunea oficială a legii.

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Art. 1. - Accesul liber şi neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public, definite astfel prin prezenta lege, constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane şi autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României şi cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.
Art. 2. - În sensul prezentei legi:
a) prin autoritate sau instituție publică se înțelege orice autoritate sau instituție publică ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, orice regie autonomă, companie națională, precum şi orice societate comercială aflată sub autoritatea unei autorități publice centrale sau locale şi la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic sau majoritar;
b) prin informație de interes public se înțelege orice informație care priveşte activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației;
c) prin informație cu privire la datele personale se înțelege orice informație privind o persoană fizică identificată sau identificabilă.

CAPITOLUL II
Organizarea şi asigurarea accesului la informațiile de interes public
SECȚIUNEA 1
Dispoziții comune privind accesul la informațiile de interes public

Art. 3. - Asigurarea de către autoritățile şi instituțiile publice a accesului la informațiile de interes public se face din oficiu sau la cerere, prin intermediul compartimentului pentru relații publice sau al persoanei desemnate în acest scop.
Art. 4. - (1) Pentru asigurarea accesului oricărei persoane la informațiile de interes public autoritățile şi instituțiile publice au obligația de a organiza compartimente specializate de informare şi relații publice sau de a desemna persoane cu atribuții în acest domeniu.
(2) Atribuțiile, organizarea şi funcționarea compartimentelor de relații publice se stabilesc, pe baza dispozițiilor prezentei legi, prin regulamentul de organizare şi funcționare a autorității sau instituției publice respective.
Art. 5. - (1) Fiecare autoritate sau instituție publică are obligația să comunice din oficiu următoarele informații de interes public:

a) actele normative care reglementează organizarea şi funcţionarea autorităţii sau instituţiei publice;
b) structura organizatorică, atribuţiile departamentelor, programul de funcţionare, programul de audienţe al autorităţii sau instituţiei publice;
c) numele şi prenumele persoanelor din conducerea autorităţii sau a instituţiei publice şi ale funcţionarului responsabil cu difuzarea informaţiilor publice;
d) coordonatele de contact ale autorităţii sau instituţiei publice, respectiv: denumirea, sediul, numerele de telefon, fax, adresa de e-mail şi adresa paginii de Internet;
e) sursele financiare, bugetul şi bilanţul contabil;
f) programele şi strategiile proprii;
g) lista cuprinzând documentele de interes public;
h) lista cuprinzând categoriile de documente produse şi/sau gestionate, potrivit legii;
i) modalităţile de contestare a deciziei autorităţii sau a instituţiei publice în situaţia în care persoana se consideră vătămată în privinţa dreptului de acces la informaţiile de interes public solicitate.
(2) Autorităţile şi instituţiile publice au obligaţia să publice şi să actualizeze anual un buletin informativ care va cuprinde informaţiile prevăzute la alin. (1).
(3) Autorităţile publice sunt obligate să dea din oficiu publicităţii un raport periodic de activitate, cel puţin anual, care va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a.
(4) Accesul la informaţiile prevăzute la alin. (1) se realizează prin:
a) afişare la sediul autorităţii sau al instituţiei publice ori prin publicare în Monitorul Oficial al României sau în mijloacele de informare în masă, în publicaţii proprii, precum şi în pagina de Internet proprie;
b) consultarea lor la sediul autorităţii sau al instituţiei publice, în spaţii special destinate acestui scop.
(5) Autorităţile şi instituţiile publice au obligaţia să pună la dispoziţia persoanelor interesate contractele de privatizare încheiate după intrarea în vigoare a prezentei legi, prin consultarea la sediul acestora. Prevederile de mai sus nu se aplică în cazul contractelor de privatizare care se încadrează în sfera de aplicare a dispoziţiilor art. 12 alin. (1).
Art. 6. - (1) Orice persoană are dreptul să solicite şi să obţină de la autorităţile şi instituţiile publice, în condiţiile prezentei legi, informaţiile de interes public.
(2) Autorităţile şi instituţiile publice sunt obligate să asigure persoanelor, la cererea acestora, informaţiile de interes public solicitate în scris sau verbal.
(3) Solicitarea în scris a informaţiilor de interes public cuprinde următoarele elemente:
a) autoritatea sau instituţia publică la care se adresează cererea;
b) informaţia solicitată, astfel încât să permită autorităţii sau instituţiei publice
identificarea informaţiei de interes public;
c) numele, prenumele şi semnătura solicitantului, precum şi adresa la care se solicită primirea răspunsului.
Art. 7. - (1) Autorităţile şi instituţiile publice au obligaţia să răspundă în scris la solicitarea informaţiilor de interes public în termen de 10 zile sau, după caz, în cel mult 30 de zile de la înregistrarea solicitării, în funcţie de dificultatea, complexitatea, volumul lucrărilor documentare şi de urgenţa solicitării. În cazul în care durata necesară pentru identificarea şi difuzarea informaţiei solicitate depăşeşte 10 zile, răspunsul va fi comunicat solicitantului în maximum 30 de zile, cu condiţia înştiinţării acestuia în scris despre acest fapt în termen de 10 zile.
(2) Refuzul comunicării informaţiilor solicitate se motivează şi se comunică în termen de 5 zile de la primirea petiţiilor.
(3) Solicitarea şi obţinerea informaţiilor de interes public se pot realiza, dacă sunt întrunite condiţiile tehnice necesare, şi în format electronic.
Art. 8. - (1) Pentru informaţiile solicitate verbal funcţionarii din cadrul compartimentelor de informare şi relaţii publice au obligaţia să precizeze condiţiile şi formele în care are loc accesul la informaţiile de interes public şi pot furniza pe loc informaţiile solicitate.
(2) În cazul în care informaţiile solicitate nu sunt disponibile pe loc, persoana este îndrumată să solicite în scris informaţia de interes public, urmând ca cererea să îi fie rezolvată în termenele prevăzute la art. 7.
(3) Informaţiile de interes public solicitate verbal se comunică în cadrul unui program minim stabilit de

conducerea autorității sau instituției publice, care va fi afişat la sediul acesteia şi care se va desfăşura în mod obligatoriu în timpul funcționării instituției, incluzând şi o zi pe săptămână, după programul de funcționare.
(4) Activitățile de registratură privind petițiile nu se pot include în acest program şi se desfăşoară separat.
(5) Informațiile de interes public solicitate verbal de către mijloacele de informare în masă vor fi comunicate, de regulă, imediat sau în cel mult 24 de ore.
Art. 9. - (1) În cazul în care solicitarea de informații implică realizarea de copii de pe documentele deținute de autoritatea sau instituția publică, costul serviciilor de copiere este suportat de solicitant, în condițiile legii.
(2) Dacă în urma informațiilor primite petentul solicită informații noi privind documentele aflate în posesia autorității sau a instituției publice, această solicitare va fi tratată ca o nouă petiție, răspunsul fiind trimis în termenele prevăzute la art. 7 şi 8.
Art. 10. - Nu este supusă prevederilor art. 7-9 activitatea autorităților şi instituțiilor publice de răspunsuri la petiții şi de audiențe, desfăşurată potrivit specificului competențelor acestora, dacă aceasta priveşte alte aprobări, autorizări, prestări de servicii şi orice alte solicitări în afara informațiilor de interes public.
Art. 11. - (1) Persoanele care efectuează studii şi cercetări în folos propriu sau în interes de serviciu au acces la fondul documentaristic al autorității sau al instituției publice pe baza solicitării personale, în condițiile legii.
(2) Copiile de pe documentele deținute de autoritatea sau de instituția publică se realizează în condițiile art. 9.
Art. 11^{1}. Orice autoritate contractantă, astfel cum este definitită prin lege, are obligația să pună la dispoziția persoanei fizice sau juridice interesate, în condițiile prevăzute la art.7, contractele de achiziții publice.
Art. 12. - (1) Se exceptează de la accesul liber al cetățenilor, prevăzut la art. 1 şi, respectiv, la art.11^{1}, următoarele informații:
a) informațiile din domeniul apărării naționale, siguranței şi ordinii publice, dacă fac parte din categoriile informațiilor clasificate, potrivit legii;
b) informațiile privind deliberările autorităților, precum şi cele care privesc interesele economice şi politice ale României, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii;
c) informațiile privind activitățile comerciale sau financiare, dacă publicitatea acestora aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială, precum şi principiului concurenței loiale, potrivit legii;
d) informațiile cu privire la datele personale, potrivit legii;
e) informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare, dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfăşurare;
f) informațiile privind procedurile judiciare, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces;
g) informațiile a căror publicare prejudiciază măsurile de protecție a tinerilor.
(2) Răspunderea pentru aplicarea măsurilor de protejare a informațiilor aparținând categoriilor prevăzute la alin. (1) revine persoanelor şi autorităților publice care dețin astfel de informații, precum şi instituțiilor publice abilitate prin lege să asigure securitatea informațiilor.
Art. 13. - Informațiile care favorizează sau ascund încălcarea legii de către o autoritate sau o instituție publică nu pot fi incluse în categoria informațiilor clasificate şi constituie informații de interes public.
Art. 14. - (1) Informațiile cu privire la datele personale ale cetățeanului pot deveni informații de interes public numai în măsura în care afectează capacitatea de exercitare a unei funcții publice.
(2) Informațiile publice de interes personal nu pot fi transferate între autoritățile publice decât în temeiul unei obligații legale ori cu acordul prealabil în scris al persoanei care are acces la acele informații potrivit art. 2.

SECȚIUNEA a 2-a

Dispoziții speciale privind accesul mijloacelor de informare
în masă la informațiile de interes public

Art. 15. - (1) Accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public este garantat.
(2) Activitatea de culegere şi de difuzare a informațiilor de interes public, desfăşurată de mijloacele de informare în masă, constituie o concretizare a dreptului cetățenilor de a avea acces la orice informație de interes public.
Art. 16. - Pentru asigurarea accesului mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public autoritățile şi instituțiile publice au obligația să desemneze un purtător de cuvânt, de regulă din cadrul compartimentelor de informare şi relații publice.
Art. 17. - (1) Autoritățile publice au obligația să organizeze periodic, de regulă o dată pe lună, conferințe de presă pentru aducerea la cunoştință a informațiilor de interes public.
(2) În cadrul conferințelor de presă autoritățile publice sunt obligate să răspundă cu privire la orice informații de interes public.
Art. 18. - (1) Autoritățile publice au obligația să acorde fără discriminare acreditare ziariştilor şi reprezentanților mijloacelor de informare în masă.
(2) Acreditarea se acordă la cerere, în termen de două zile de la înregistrarea acesteia.
(3) Autoritățile publice pot refuza acordarea acreditării sau pot retrage acreditarea unui ziarist numai pentru fapte care împiedică desfăşurarea normală a activității autorității publice şi care nu privesc opiniile exprimate în presă de respectivul ziarist, în condițiile şi în limitele legii.
(4) Refuzul acordării acreditării şi retragerea acreditării unui ziarist se comunică în scris şi nu afectează dreptul organismului de presă de a obține acreditarea pentru un alt ziarist.
Art. 19. - (1) Autoritățile şi instituțiile publice au obligația să informeze în timp util mijloacele de informare în masă asupra conferințelor de presă sau oricăror alte acțiuni publice organizate de acestea.
(2) Autoritățile şi instituțiile publice nu pot interzice în nici un fel accesul mijloacelor de informare în masă la acțiunile publice organizate de acestea.
(3) Autoritățile publice care sunt obligate prin legea proprie de organizare şi funcționare să desfăşoare activități specifice în prezența publicului sunt obligate să permită accesul presei la acele activități, în difuzarea materialelor obținute de ziarişti urmând să se țină seama doar de deontologia profesională.
Art. 20. - Mijloacele de informare în masă nu au obligația să publice informațiile furnizate de autoritățile sau de instituțiile publice.

CAPITOLUL III
Sancțiuni

Art. 21. - (1) Refuzul explicit sau tacit al angajatului desemnat al unei autorități ori instituții publice pentru aplicarea prevederilor prezentei legi constituie abatere şi atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat.
(2) Împotriva refuzului prevăzut la alin. (1) se poate depune reclamație la conducătorul autorității sau al instituției publice respective în termen de 30 de zile de la luarea la cunoştință de către persoana lezată.
(3) Dacă după cercetarea administrativă reclamația se dovedeşte întemeiată, răspunsul se transmite persoanei lezate în termen de 15 zile de la depunerea reclamației şi va conține atât informațiile de interes public solicitate inițial, cât şi menționarea sancțiunilor disciplinare luate împotriva celui vinovat.
Art. 22. - (1) În cazul în care o persoană se consideră vătămată în drepturile sale, prevăzute în prezenta lege, aceasta poate face plângere la secția de contencios administrativ a tribunalului în a cărei rază teritorială domiciliază sau în a cărei rază teritorială se află sediul autorității ori al instituției publice. Plîngerea se face în termen de 30 de zile de la data expirării termenului prevăzut la art. 7.
(2) Instanța poate obliga autoritatea sau instituția publică să furnizeze informațiile de interes public solicitate şi să plătească daune morale şi/sau patrimoniale.
(3) Hotărârea tribunalului este supusă recursului.

(4) Decizia Curții de apel este definitivă şi irevocabilă.
(5) Atât plângerea, cât şi apelul se judecă în instanță în procedură de urgență şi sunt scutite de taxă de timbru.

CAPITOLUL IV
Dispoziții tranzitorii şi finale

Art. 23. - (1) Prezenta lege va intra în vigoare la 60 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.
(2) În termen de 60 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Guvernul va elabora, la inițiativa Ministerului Informațiilor Publice, normele metodologice de aplicare a acesteia.
Art. 24. - (1) În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi Ministerul Informațiilor Publice, Ministerul Comunicațiilor şi Tehnologiei Informației şi Ministerul Finanțelor Publice vor înainta Guvernului propuneri privind măsurile necesare pentru ca informațiile de interes public să devină disponibile în mod progresiv prin intermediul unor baze de date informatizate accesibile publicului la nivel național.
(2) Măsurile prevăzute la alin. (1) vor privi inclusiv dotarea autorităților şi instituțiilor publice cu echipamentele de tehnică de calcul adecvate.
Art. 25. - Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă orice prevederi contrare.

Bucureşti, 12 octombrie 2001

Anexa 3

Hotărâre nr. 123/2002

pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public
(publicată în M. Of., Partea I nr. 167 din 08.03.2002)

Articol unic. - Se aprobă Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

București, 7 februarie 2002

Normă metodologică

de aplicare a Legii nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Art. 1. - (1) Prezentele norme metodologice stabilesc principiile, procedurile şi regulile de aplicare a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.
(2) Dispozițiile prezentelor norme metodologice se aplică tuturor autorităților şi instituțiilor publice, astfel cum sunt definite prin Legea nr. 544/2001.
Art. 2. - Aplicarea Legii nr. 544/2001 se face cu respectarea următoarelor principii:
a) principiul transparenței - autoritățile şi instituțiile publice au obligația să îşi desfăşoare activitatea într-o manieră deschisă față de public, în care accesul liber şi neîngrădit la informațiile de interes public să constituie regula, iar limitarea accesului la informație să constituie excepția, în condițiile legii;
b) principiul aplicării unitare - autoritățile şi instituțiile publice asigură respectarea legii în mod unitar, în conformitate cu prevederile acesteia şi ale prezentelor norme metodologice.
c) principiul autonomiei - fiecare autoritate sau instituție publică va elabora propriul regulament de organizare şi funcționare a compartimentelor de informare şi relații publice, în conformitate cu prevederile legii şi ale prezentelor norme metodologice.

CAPITOLUL II
Organizarea şi asigurarea accesului liber la informațiile de interes public

Art. 3. - (1) Pentru organizarea şi asigurarea accesului liber şi neîngrădit al oricărei persoane la informațiile de interes public autoritățile şi instituțiile publice au obligația de a organiza compartimente specializate de informare şi relații publice sau de a desemna persoane cu atribuții în acest domeniu.
(2) Compartimentele specializate de informare şi relații publice pot fi organizate, în cadrul autorităților sau instituțiilor publice centrale ori locale, ca birouri, servicii, direcții sau direcții generale, în subordinea conducătorului autorității sau instituției publice respective, care, în funcție de situație, poate dispune coordonarea acestora de către o altă persoană din conducerea autorității sau instituției publice respective.
(3) Atribuțiile, organizarea şi funcționarea compartimentelor de informare şi relații publice se stabilesc, în baza legii şi a dispozițiilor prezentelor norme metodologice, prin regulamentul de organizare şi funcționare a autorității sau a instituției publice respective.
Art. 4. - (1) Pentru buna desfăşurare a activității de informare şi relații publice în cadrul autorităților şi instituțiilor publice, aceasta poate fi organizată cu următoarele componente:
a) informarea presei;
b) informarea publică directă a persoanelor;
c) informarea internă a personalului;

d) informarea interinstituțională.
(2) Informarea directă a persoanelor şi informarea presei sunt, potrivit legii, componente obligatorii şi nu exclud celelalte componente ale activității de informare şi relații publice.
Art. 5. - În cadrul compartimentelor de informare şi relații publice ale instituțiilor şi autorităților publice activitatea de informare publică directă a persoanelor şi cea de informare a presei se pot organiza distinct.
Art. 6. - (1) La nivelul Administrației Prezidențiale, aparatului de lucru al Camerei Deputaților şi al Senatului, aparatului de lucru al Guvernului, al ministerelor, al celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, sediilor centrale ale regiilor autonome şi al altor instituții publice centrale, precum şi la nivelul autorităților administrative autonome, prefecturilor, consiliilor județene şi consiliilor locale ale municipiilor, oraşelor şi sectoarelor municipiului Bucureşti, structurile organizatorice existente de comunicare vor fi reorganizate în compartimente de informare şi relații publice şi vor include în mod obligatoriu cel puțin un birou (o structură) de informare publică şi un birou (o structură) de relații cu presa.
(2) La nivelul structurilor descentralizate ale autorităților şi instituțiilor publice centrale se vor organiza birouri de informare şi relații publice, iar atribuțiile pe linia relației cu presa şi a informării directe a persoanelor vor fi îndeplinite distinct de persoane special desemnate în acest scop.
(3) La nivelul comunelor atribuțiile pe linia relației cu presa şi a informării directe a persoanelor pot fi îndeplinite de o persoană special desemnată în acest scop de consiliul local.
Art. 7. - Fiecare autoritate sau instituție publică va stabili, în funcție de specificul propriu al activităților, numărul de persoane necesar pentru îndeplinirea în bune condiții a atribuțiilor care revin autorității/instituției pe linia informării şi relațiilor publice.
Art. 8. - (1) Pentru accesul publicului la informațiile de interes public difuzate din oficiu, la sediul fiecărei instituții sau autorități publice se vor organiza în cadrul compartimentelor de informare şi relații publice puncte de informare-documentare.
(2) Prezentarea în format electronic a informațiilor comunicate din oficiu de către instituțiile şi autoritățile publice prevăzute la art. 6 alin. (2) şi (3) se va realiza eşalonat, avându-se în vedere dotarea cu tehnică de calcul.

CAPITOLUL III
Procedurile privind accesul liber la informațiile de interes public

Art. 9. - Autoritățile şi instituțiile publice asigură accesul la informațiile de interes public, din oficiu sau la cerere, în condițiile legii.
Art. 10. - (1) Informațiile de interes public care se comunică din oficiu, conform legii, vor fi prezentate într-o forma accesibilă şi concisă care să faciliteze contactul persoanei interesate cu autoritatea sau instituția publică.
(2) Autoritățile şi instituțiile publice au obligația de a publica şi de a actualiza anual un buletin informativ care va cuprinde informațiile prevăzute la art. 5 alin. (1) din Legea nr. 544/2001.
(3) Autoritățile publice sunt obligate să dea din oficiu publicității un raport periodic de activitate, cel puțin anual, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a. Raportul de activitate va fi elaborat în conformitate cu prevederile anexei nr. 6 la prezentele norme metodologice.
Art. 11. - (1) Accesul la informațiile de interes public comunicate din oficiu se realizează prin:
a) afişare la sediul autorității sau instituției publice ori prin publicare în Monitorul Oficial al României sau în mijloacele de informare în masă, în publicații proprii, precum şi în pagina de Internet proprie;
b) consultare la sediul autorității sau instituției publice, în punctele de informare-documentare, în spații special destinate acestui scop.
(2) Afişarea la sediul autorității sau instituției publice este, în cazul tuturor autorităților şi instituțiilor publice, modalitatea minimă obligatorie de difuzare a informațiilor de interes public comunicate din oficiu.
Art. 12. - În unitățile administrativ-teritoriale în care o minoritate națională deține o pondere de cel puțin 20% din numărul populației informațiile ce se comunică din oficiu se vor difuza şi în limba

minorității respective.
Art. 13. - Solicitarea informațiilor de interes public, altele decât cele prevăzute să fie comunicate din oficiu, va fi adresată instituției sau autorității publice, în condițiile art. 6 din Legea nr. 544/2001.
Art. 14. - (1) Pentru a facilita redactarea solicitării şi a reclamației administrative autoritățile şi instituțiile publice vor pune gratuit la dispoziție persoanei interesate formulare-tip.
(2) Modelele formularelor-tip ale cererii de informații de interes public şi ale reclamatiei administrative sunt prezentate în anexele nr. 1, 2a) şi 2b).
(3) Modelul scrisorii de răspuns la cerere şi cel al scrisorii de răspuns la reclamația administrativă, împreună cu modelul registrului pentru înregistrarea documentelor prevăzute la alin. (2), sunt prezentate în anexele nr. 3, 4 şi 5.
Art. 15. - (1) Informațiile de interes public pot fi solicitate şi comunicate şi în format electronic.
(2) Solicitarea de informații de interes public sau reclamația administrativă se poate transmite prin e-mail, conform modelelor formularelor-tip prezentate în anexele nr. 1, 2a)
şi 2b).
(3) Informațiile de interes public solicitate în scris, în format electronic, pot fi comunicate prin e-mail sau înregistrate pe dischetă.
Art. 16. - Termenele pentru comunicarea în scris a unui răspuns solicitanților de informații de interes public sunt cele prevăzute de Legea nr. 544/2001, şi anume:
a) 10 zile lucrătoare pentru comunicarea informației de interes public solicitate, dacă aceasta a fost identificată în acest termen;
b) 10 zile lucrătoare pentru anunțarea solicitantului că termenul inițial prevăzut la lit. a) nu a fost suficient pentru identificarea informației solicitate;
c) 30 de zile lucrătoare pentru comunicarea informației de interes public identificate peste termenul prevăzut la lit. a);
d) 5 zile lucrătoare pentru transmiterea refuzului de comunicare a informației solicitate şi a motivării refuzului.
Art. 17. - Programul zilnic al compartimentelor de informare şi relații publice va fi cel al autorităților sau instituțiilor publice respective, stabilit prin regulamentul propriu de organizare şi funcționare, incluzând într-o zi pe săptămână şi ore dupa programul de funcționare.
Art. 18. - (1) Accesul la informațiile de interes public este gratuit.
(2) Costul serviciilor de copiere va fi suportat de solicitant, în condițiile legii.
(3) Plata serviciilor de copiere se va face la casieria fiecarei autorități sau instituții publice.

CAPITOLUL IV
Funcționarea structurilor responsabile de informarea publică directă

Art. 19. - Structurile sau persoanele responsabile de informarea publică directă asigură rezolvarea solicitărilor privind informațiile de interes public şi organizarea şi funcționarea punctului de informare-documentare.
Art. 20. - (1) Structurile sau persoanele responsabile de informarea publică directă primesc solicitările privind informațiile de interes public.
(2) Solicitarea de informații de interes public este acțiunea verbală sau scrisă (pe suport de hârtie sau electronic) prin care o persoană (fizică sau juridică, română ori străină) poate cere informații considerate ca fiind de interes public.
(3) În cazul formulării verbale a solicitării informația este furnizată pe loc, dacă este posibil, sau cu îndrumarea solicitantului să adreseze o cerere în scris.
(4) Cererile formulate în scris, pe suport de hârtie sau pe suport electronic (e-mail), inclusiv cele prevăzute la alin. (3), se înregistreaza la structurile sau la persoanele responsabile de informarea publică directă, care eliberează solicitantului o confirmare scrisă conținând data şi numărul de înregistrare a cererii.
Art. 21. - (1) După primirea şi înregistrarea cererii structurile sau persoanele responsabile de informarea publică directă realizeaza o evaluare primara a solicitarii, în urma careia se stabileste daca

informația solicitata este o informație comunicata din oficiu, furnizabila la cerere sau exceptata de la liberul acces.
(2) În cazul în care informația solicitata este deja comunicata din oficiu în una dintre formele precizate la art. 5 din Legea nr. 544/2001, se asigură de îndata, dar nu mai tarziu de 5 zile, informarea solicitantului despre acest lucru, precum şi sursa unde informația solicitata poate fi găsită.
Art. 22. - (1) În cazul în care informația solicitata nu este dintre cele care se comunica din oficiu, solicitarea se transmite structurilor competente din cadrul autorităților şi instituțiilor publice, pentru a verifica respectarea prevederilor art. 12 din Legea nr. 544/2001.
(2) În cazul în care informația solicitata este identificata ca fiind exceptata de la accesul liber la informație, se asigură, în termen de 5 zile de la înregistrare, informarea solicitantului despre acest lucru.
(3) Structurile prevăzute la alin. (1) au obligația sa identifice şi sa actualizeze informațiile de interes public care sunt exceptate de la accesul liber, potrivit legii.
Art. 23. - (1) Structurile sau persoanele responsabile de informarea publică directă primesc de la structurile prevăzute la art. 22 alin. (1) răspunsul la solicitarea primită şi redactează răspunsul către solicitant împreună cu informația de interes public sau cu motivația întârzierii ori a respingerii solicitării, în condițiile legii.
(2) Răspunsul se înregistrează şi se transmite persoanei interesate, pe suportul solicitat, în termenul legal.
Art. 24. - În cazul în care solicitarea nu se încadrează în competențele instituției sau autorității publice, în termen de 5 zile de la primire structurile sau persoanele responsabile de informarea publică directă transmit solicitarea către instituțiile sau autoritățile competente şi informeaza solicitantul despre aceasta.
Art. 25. - Structurile sau persoanele responsabile de informarea publică directă țin evidența răspunsurilor şi a chitanțelor remise de solicitanți privind plata costurilor de copiere a materialelor solicitate.
Art. 26. - Structurile sau persoanele responsabile de informarea publică directă realizează organizarea şi funcționarea punctului de informare-documentare, după cum urmează:
a) asigură publicarea buletinului informativ al autorității sau instituției publice, care va cuprinde informațiile de interes public comunicate din oficiu, prevăzute la art. 5 din Legea nr. 544/2001;
b) asigură publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea a II-a, a raportului de activitate al autorității sau instituției publice;
c) asigură disponibilitatea în format scris (la afişier, sub formă de broşuri sau electronic - dischete, CD, pagină de Internet) a informațiilor comunicate din oficiu, prevăzute la art. 5 din Legea nr. 544/2001;
d) organizeaza în cadrul punctului de informare-documentare al instituției accesul publicului la informațiile furnizate din oficiu.
Art. 27. - (1) Fiecare instituție sau autoritate publică va întocmi anual, prin structurile de informare şi relații publice, un raport privind accesul la informațiile de interes public, care va cuprinde:
a) numărul total de solicitări de informații de interes public;
b) numărul total de solicitări, departajat pe domenii de interes;
c) numărul de solicitări rezolvate favorabil;
d) numărul de solicitări respinse, defalcat în funcție de motivația respingerii (informații exceptate de la acces, inexistente etc.);
e) numărul de solicitări adresate în scris: 1. pe suport de hârtie; 2. pe suport electronic;
f) numărul de solicitări adresate de persoane fizice;
g) numărul de solicitări adresate de persoane juridice;
h) numărul de reclamații administrative: 1. rezolvate favorabil; 2. respinse;
i) numărul de plângeri în instanță: 1 rezolvate favorabil; 2. respinse; 3. în curs de soluționare;
j) costurile totale ale compartimentului de informare şi relații publice;
k) sumele totale încasate pentru serviciile de copiere a informațiilor de interes public solicitate;
l) numărul estimativ de vizitatori ai punctului de informare-documentare.
(2) Acest raport va fi adresat conducătorului autorității sau instituției publice respective şi va fi făcut public.

(3) Autoritățile şi instituțiile publice centrale vor asigură colectarea rapoartelor din teritoriu, urmând ca situațiile centralizate să fie trimise Ministerului Informațiilor Publice.

CAPITOLUL V
Funcționarea structurilor responsabile de relația cu presa

Art. 28. - Dispozițiile speciale privind accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public, astfel cum sunt prevăzute în Legea nr. 544/2001, se referă în mod explicit la obligațiile autorităților şi instituțiilor publice şi nu reglementează în nici un fel activitatea mass-media.
Art. 29. - Structurile sau persoanele responsabile de relația cu presa a instituției sau autorității publice respective au următoarele atribuții:
a) să furnizeze ziariştilor, prompt şi complet, orice informație de interes public care priveşte activitatea instituției sau autorității publice pe care o reprezintă;
b) să acorde fără discriminare, în termen de cel mult două zile de la înregistrare, acreditarea ziariştilor şi a reprezentanților mijloacelor de informare în masă;
c) să informeze în timp util şi să asigure accesul ziariştilor la activitățile şi acțiunile de interes public organizate de instituția sau autoritatea publică;
d) să asigure, periodic sau de fiecare dată când activitatea instituției ori a autorității publice prezintă un interes public imediat, difuzarea de comunicate, informări de presă, organizarea de conferințe de presă, interviuri sau briefinguri;
e) să difuzeze ziariştilor dosare de presă legate de evenimente sau de activități ale instituției ori autorității publice;
f) să nu refuze sau să nu retragă acreditarea unui ziarist decât numai pentru fapte care împiedică desfăşurarea normală a activității instituției sau autorității publice respective şi care nu privesc opiniile exprimate în presă de respectivul ziarist;
g) în cazul retragerii acreditării unui ziarist, să asigure organismului de presă obținerea acreditării pentru un alt ziarist.
Art. 30. - (1) Acreditarea se acordă, la cerere, ziariştilor şi instituțiilor de presă solicitante. Legitimațiile de acreditare nu sunt transmisibile şi se referă la prezența fizică a ziaristului în sediul sau la activitățile autorității ori instituției publice, la care accesul presei este permis.
(2) Acreditarea ziariştilor nu atrage controlul autorităților sau instituțiilor publice ce au acordat acreditarea asupra materialelor publicate de ziaristul acreditat.
(3) Participarea ziariştilor la activitățile autorităților sau instituțiilor publice nu va putea fi limitată ori restricționată prin reglementări interne ce exced textului Legii nr. 544/2001.

CAPITOLUL VI
Sancțiuni

Art. 31. - Răspunderea disciplinară a funcționarului desemnat pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 544/2001 se stabileşte conform Statutului funcționarilor publici, statutelor speciale sau, după caz, Codului muncii.
Art. 32. - În cazul în care o persoană consideră că dreptul privind accesul la informațiile de interes public a fost încalcat, aceasta se poate adresa cu reclamație administrativă conducătorului autorității sau instituției publice căreia i-a fost solicitată informația.
Art. 33. - Persoana care se consideră vătămata în drepturile sale poate depune reclamația administrativă prevăzută la art. 32 în termen de 30 de zile de la luarea la cunoştință a refuzului explicit sau tacit al angajatilor din cadrul autorității sau instituției publice pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 544/2001 şi ale prezentelor norme metodologice.
Art. 34. - În cazul în care reclamația se dovedeşte întemeiată, răspunsul la aceasta se transmite solicitantului care se consideră lezat în termen de 15 zile de la depunerea reclamației administrative. Acest răspuns va conține informațiile de interes public solicitate inițial şi, de asemenea, va menționa sancțiunile disciplinare aplicate în cazul funcționarului vinovat, în condițiile legii.

Art. 35. - (1) Pentru analiza reclamațiilor administrative ale persoanelor, vizând nerespectarea prevederilor Legii nr. 544/2001 şi ale prezentelor norme metodologice, la nivelul fiecărei autorități sau instituții publice se constituie o comisie de analiză privind încălcarea dreptului de acces la informațiile de interes public.
(2) Comisia de analiză privind încălcarea dreptului de acces la informațiile de interes public va avea următoarele responsabilități:
a) primeşte şi analizează reclamațiile persoanelor;
b) efectuează cercetarea administrativă;
c) stabileşte dacă reclamația persoanei privind încălcarea dreptului de acces la informațiile de interes public este întemeiata sau nu;
d) în cazul în care reclamația este întemeiată, propune aplicarea unei sancțiuni disciplinare pentru personalul responsabil şi comunicarea informațiilor de interes public solicitate. În cazul funcționarilor publici culpabili comisia de analiză va informa despre rezultatul cercetarii administrative comisia de disciplină a autorității sau instituției publice, care va propune aplicarea unei sancțiuni corespunzătoare, potrivit legii;
e) redactează şi trimite răspunsul solicitantului.
Art. 36. - (1) Solicitantul care, după primirea răspunsului la reclamația administrativă, se consideră în continuare lezat în drepturile sale prevăzute de lege, poate face plângere la secția de contencios administrativ a tribunalului, în termen de 30 de zile de la expirarea termenelor prevăzute la art. 7 din Legea nr. 544/2001.
(2) Scutirea de taxă de timbru pentru plângerea la tribunal şi recursul la curtea de apel nu include şi scutirea de la plata serviciilor de copiere a informațiilor de interes public solicitate.

CAPITOLUL VII
Dispoziții finale

Art. 37. - În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentelor norme metodologice autoritățile administrației publice centrale şi locale şi instituțiile publice vor asigură spațiile necesare, precum şi modificarea organigramelor, în vederea punerii în aplicare a prevederilor Legii nr. 544/2001.
Art. 38. - În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentelor norme metodologice se vor organiza compartimente de informare şi relații publice şi vor fi elaborate reglementările interne de organizare şi functionare a acestora.
Art. 39. - Informatizarea compartimentelor de informare şi relații publice va fi asigurată de instituțiile şi autoritățile publice, pe baza propunerilor aprobate de Guvern, în condițiile art. 24 din Legea nr. 544/2001.
Art. 40. - Anexele nr. 1-6 fac parte integrantă din prezentele norme metodologice.

Anexa 4

Exemplu de cerere de informații de interes public

[Antet organizație cuprinzând datele de contact]

Nr.43/3 septembrie 2002

Către,
MINISTERUL FINANȚELOR PUBLICE

În conformitate cu dispozițiile Legii nr.544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public, vă rugăm să ne comunicați, în scris, următoarele:

1.Câte cereri de **scutire** de la plata taxelor judiciare de timbru (denumite, anterior anului 1997, taxe de timbru) v-au fost adresate, direct sau prin unitățile din subordine, şi câte dintre acestea ați aprobat, în perioada 1990-2002, defalcat pe fiecare an.

2.A) Câte cereri de **reducere** a taxelor judiciare de timbru (denumite, anterior anului 1997, taxe de timbru) v-au fost adresate, direct sau prin unitățile din subordine, şi câte dintre acestea ați aprobat, în perioada 1990-2002, defalcat pe fiecare an.

B) Pentru cererile de reducere aprobate, în câte cazuri reducerea a fost de 50% sau mai mare, defalcat pe fiecare an din perioada 1990-2002.

3.Câte cereri de **eşalonare** a plății taxelor judiciare de timbru (denumite, anterior anului 1997, taxe de timbru) v-au fost adresate, direct sau prin unitățile din subordine, şi câte dintre acestea ați aprobat, în perioada 1990-2002, defalcat pe fiecare an.

4.Câte cereri de **amânare** a plății taxelor judiciare de timbru (denumite, anterior anului 1997, taxe de timbru) v-au fost adresate, direct sau prin unitățile din subordine, şi câte dintre acestea ați aprobat, în perioada 1990-2002, defalcat pe fiecare an.

5.Pentru câte cereri de **scutire sau reducere** de plată ați acordat **o altă înlesnire de plată**, respectiv **amânare sau eşalonare**, în perioada 1990-2002, defalcat pe fiecare an.

6.Câte **contestații** împotriva modului de stabilire a taxelor judiciare de timbru (denumite, anterior anului 1997, taxe de timbru) ați soluționat, direct sau prin unitățile din subordine, şi câte dintre acestea ați admis, în perioada 1990-2002, defalcat pe fiecare an.

Vă mulțumim pentru colaborare.

Consiliul de conducere al APADOR-CH
[semnătura reprezentantului şi ştampila]

Anexa 5

Exemplu de reclamație administrativă formulată pe baza Legii nr. 544/2001

DOMNULUI PROCUROR GENERAL
AL PARCHETULUI DE PE LÂNGĂ CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

În conformitate cu dispozițiile art.21 din Legea nr.544/2001, formulăm

RECLAMAȚIE

împotriva refuzului angajatului (angajaților) instituției conduse de dv. de a aplica prevederile Legii nr.544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public. Refuzul a fost comunicat prin adresa nr.2342/C/2002 din 9 septembrie 2002 a Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

Vă rugăm să dispuneți:

1.Sancționarea administrativă a angajatului dv. din vina căruia ați încălcat termenul legal de 5 zile (art.7 alin.2 din lege) în care trebuia comunicat refuzul.
A 2.Sancționarea administrativă a angajatului dv. care a refuzat să comunice informațiile pe care le-am solicitat prin scrisoarea nr.303/26 august 2002
A 3.Comunicarea informațiilor pe care le-am solicitat prin scrisoarea nr.303/26 august 2002.

MOTIVELE RECLAMAȚIEI SUNT URMĂTOARELE:

Prin scrisoarea nr.303/26 august 2002 am solicitat doar informații cu caracter **general**, sub formă **numerică**, fără nominalizări ori alte amănunte şi numai cu privire la anumite categorii de persoane (ziarişti, membri ai conducerilor partidelor politice ori ai asociațiilor civice).

Nu am cerut informații cu privire la numele sau domiciliile persoanelor, faptele reținute în sarcina acestora sau alte elemente concrete privind persoanele față de care ați autorizat acele măsuri. Nu am solicitat date concrete privind conținutul concret al autorizațiilor sau al vreunui act legat de acestea.

Datele generale, sub formă numerică pe care le-am cerut privesc şi rezultă din activitatea dv. ca instituție publică, constituind informații de interes public.

În scrisoarea dv. de răspuns nu ați arătat care sunt exact (prin indicarea numărului şi a datei, precum şi a articolelor) ordinele procurorului general prin care se clasifică drept informații secrete de stat datele cu caracter general pe care le-am solicitat. Prin aceasta, afirmațiile dv. se sustrag oricărui control, aceste ordine nefiind publice.

Art.13 din Legea nr.544/2001 prevede că "*informațiile care favorizează sau ascund încălcarea legii de către o autoritate sau o instituție publică nu pot fi incluse în categoria informațiilor clasificate şi constituie informații de interes public*".

Activitățile de supraveghere a unor ziarişti sau a unor membri ai conducerilor partidelor politice ori ai asociațiilor civice, în condițiile în care nu se poate proba că aceştia au săvârşit fapte împotriva siguranței naționale sau oricare fapte de natură penală, constituie activități de poliție politică şi încalcă legea.

Informațiile pe care vi le-am solicitat vizează tocmai aceste aspecte şi, de aceea, potrivit art.13 din Legea nr.544/2001 ele nu pot fi incluse în categoria informațiilor clasificate, ci constituie informații de interes public.

Refuzul dv. este, din aceste motive, contrar şi art.13 din Legea nr.544/2001.

Pe de altă parte, prin scrisoarea noastră cu nr.303/26 august 2002 v-am solicitat acelaşi gen de informații, cu un caracter la fel de general, şi cu privire la autorizațiile emise de dv. în temeiul codului de procedură penală, temei distinct de cel din legea siguranței naționale. Cu privire la refuzul comunicării acestor informații nu ați oferit nici un fel de explicație.

Pe lângă încălcările de fond ale legii, expuse mai sus, menționăm că a fost comisă şi o încălcare de formă: soluționarea cererii noastre, chiar prin respingere, a fost făcută tardiv, cu încălcarea legii şi sub acest aspect. Astfel, cererea a fost primită de dv. la data de 28 august 2002, iar refuzul a fost comunicat prin adresa dv. nr.2342/C/2002 din 9 septembrie 2002, deci după 12 zile de primire, deşi termenul maxim era de 5 zile de la primirea cererii (art.7 alin.2 din Legea nr.544/2001).

Prin urmare, vă rugăm să luați măsurile de sancționare administrativă a angajaților dv. vinovați de neaplicarea Legii nr.544/2001 şi să ne comunicați informațiile solicitate prin scrisoarea nr.303/26 august 2002.

24 septembrie 2002

Consiliul de conducere al APADOR-CH

[semnătura reprezentantului şi ştampila]

Anexa 6

Exemplu de plângere în instanță pe baza Legii nr.544/2001

DOMNULE PREŞEDINTE,

ASOCIAȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA - COMITETUL HELSINKI (APADOR-CH), cu sediul în Bucureşti, str. Nicolae Tonitza nr.8, sector 3

Cheamă în judecată

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BUCUREŞTI, cu sediul în Bucureşti, Bd. Regina Elisabeta nr. 47, sector 5,

Pentru ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună:

- obligarea Primăriei Municipiului Bucureşti să comunice în scris informațiile de interes public pe care le-am solicitat;
- fixarea unui termen în care să fie comunicate în scris aceste informații;
- obligarea Primăriei Municipiului Bucureşti la plata daunelor morale în cuantum de 50.000.000 ROL (5.000 RON).

De asemenea, solicităm obligarea Primăriei Municipiului Bucureşti la plata tuturor cheltuielilor de judecată.

MOTIVELE PLÂNGERII SUNT URMĂTOARELE:

Prin scrisoarea nr. 45 din 24 iunie 2005, am adresat Primăriei Municipiului Bucureşti o cerere întemeiată pe dispozițiile Legii nr.544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public, în care am solicitat comunicarea următoarelor informații:

1. Câte contracte a încheiat, în perioada 1 ianuarie 2000 1 iunie 2005, având ca obiect construirea, repararea, reabilitarea, întreținerea drumurilor publice din Bucureşti;

2. Cu cine a încheiat fiecare dintre contractele la care ne-am referit la pct. 1 şi care a fost valoarea fiecărui contract;

În câte dintre aceste contracte a prevăzut o clauză de garanție şi pe ce perioadă a prevăzut clauza de garanție, pentru fiecare contract în parte;

4. De câte ori a invocat clauza de garanție în cazul deficiențelor de calitate constatate la lucrările de construire, reparare, reabilitare şi întreținere a drumurilor publice din Bucureşti;

5. Pentru fiecare caz la care ne-am referit la pct. 4, **să ni se indice împotriva cui a invocat Primăria Municipiului Bucureşti clauza de garanție şi ce măsuri s-au luat**.

De asemenea, am solicitat Primăriei Municipiului Bucureşti, tot în temeiul Legii nr. 544/2001, să ni se comunice copii de pe fiecare dintre contractele la care ne-am referit la pct. 1.

Potrivit confirmării de primire nr. 1166/2005, Primăria Municipiului Bucureşti a primit cererea la data de 27 iunie 2005.

La data de 8 iulie 2005, am primit, prin poştă, răspunsul Primăriei Municipiului Bucureşti, respectiv:

-adresa nr. 308/L/6.07.2005 a Primăriei Municipiului Bucureşti, în care se menționează că informațiile solicitate sunt comunicate în anexă;

-o anexă, constând în adresa nr. 2839/5.07.2005 a Primăriei Municipiului Bucureşti Direcția de achiziții, concesionări şi contracte.

Răspunsul Primăriei Municipiului Bucureşti nu conține toate informațiile solicitate. Astfel :

-nu ni s-a comunicat, pentru nici un contract, pe ce durată a fost garantată calitatea lucrărilor (durata clauzei de garanție din fiecare contract paragraful 1 pct. 3 din cererea de informații);

-nu ni s-a comunicat de câte ori primăria a invocat clauza de garanție în cazul deficiențelor de calitate constatate la lucrările de construire, reparare, reabilitare şi întreținere a drumurilor publice din

Bucureşti (paragraful 1 pct. 4 din cererea de informații);

-nu ni s-a comunicat, pentru fiecare caz în care a fost invocată clauza de garanție, împotriva cui a fost invocată şi care au fost măsurile luate (paragraful 1 pct. 5 din cererea de informații)

-nu ne-au fost comunicate copii de pe nici unul dintre contractele încheiate, în perioada 1 ianuarie 2000 1 iunie 2005, având ca obiect construirea, repararea, reabilitarea, întreținerea drumurilor publice din Bucureşti (paragraful 2 din cererea de informații).

Refuzul de a comunica în totalitate informațiile solicitate este în contradicție cu dispozițiile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

Toate informațiile solicitate sunt de interes public, întrucât privesc şi rezultă din activitățile autorităților/instituțiilor publice, iar accesul la ele este liber, în raport de art.1 şi 2 din Legea nr.544/2001.

Singurele situații în care liberul acces la informațiile de interes public este restrâns sunt cele prevăzute în art. 12 din Legea nr. 544/2001. Excepțiile din art. 12 sunt prevăzute limitativ şi sunt de strictă interpretare. Ele nu sunt incidente cu privire la nici una dintre informațiile pe care le-am solicitat.

De altfel, atunci când se invocă o excepție, dovada trebuie să o facă acela ce o ridică. În speță, primăria nu a invocat nici o excepție privind liberul acces în cazul informațiilor prevăzute la paragraful 1 pct. 3-5 din cerere.

Cu privire la copiile contractelor, primăria a invocat existența unor clauze de confidențialitate. Existența unei astfel de clauze de confidențialitate nu este dovedită (nu există decât simpla afirmație a primăriei) şi nu este cunoscut nici conținutul său concret. Chiar presupunând că ar exista o clauză de confidențialitate, considerăm că ea nu se încadrează în vreuna dintre excepțiile prevăzute limitativ de art. 12 din Legea nr. 544/2001. **Cheltuirea banilor publici nu este şi nu poate fi o chestiune confidențială**. Modul de cheltuire a banilor publici trebuie să fie accesibil oricărei persoane, oricărui contribuabil. Contractele solicitate în copie au fost plătite cu bani publici, din contribuțiile suportate de fiecare cetățean. Consecința logică a acestui fapt este că atunci când un contribuabil cere detalii despre cum şi pentru ce au fost cheltuiți aceşti bani publici, nu i se poate răspunde că nu-l privesc "afacerile" primăriei, că sunt confidențiale. Afacerile cu **bani privați** sunt, într-adevăr problema părților care îşi riscă proprii bani. Spre deosebire de acestea, afacerile cu **bani publici** riscă banii cetățenilor, iar nu banii proprii ai celor ce semnează contractele. Banii publici atrag accesul public la modul concret în care sunt folosiți, acces care nu reprezintă altceva decât o fațetă a principiului transparenței, care trebuie să guverneze într-o societate democratică activitatea instituțiilor şi autorităților publice.

Solicităm obligarea Primăriei Municipiului Bucureşti şi la plata de **daune morale** în cuantum de 50.000.000 ROL (5.000 RON), pentru prejudiciul moral care ne-a fost creat prin modul în care a fost tratată solicitarea noastră şi prin încălcările Legii nr.544/2001 comise de primărie.

Precizăm că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a pronunțat în sensul că încălcarea dreptului unei persoane, fizice sau juridice, produce, în mod natural, şi prejudicii morale, dovada acestora făcându-se prin prezumții.

În consecință, ținând cont şi de natura lor, neacceptarea dovezii prin prezumții şi impunerea unei alte probațiuni pentru a dovedi existența daunelor morale constituie, în realitate, impunerea unei probe imposibile, care încalcă cerințele unui proces echitabil prevăzute în articolul 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Pentru susținerea acțiunii, depunem, în copie, următoarele înscrisuri:

- cererea de informații transmisă prin scrisoarea nr. 45 din 24 iunie 2005;
- confirmarea de primire nr. 1166/2005;
- adresele nr. 308/L/6.07.2005 şi nr. 2839/5.07.2005 ale Primăriei Municipiului Bucureşti;
- plicul în care au fost expediate adresele nr. 308/L/6.07.2005 şi nr. 2839/5.07.2005 ale Primăriei Municipiului Bucureşti.

În drept, ne întemeiem acțiunea pe dispozițiile art.22 din Legea 544/2001.

Potrivit art.22 al.5 din Legea 544/2001, plângerea este scutită de taxa de timbru.

Depunem plângerea şi înscrisurile anexate în dublu exemplar, spre a fi comunicate Primăriei

Municipiului Bucureşti.

20 iulie 2005
APADOR-CH prin
Vicepreşedinte Marian Pancu
[semnătura şi ştampila]

DOMNULUI PREŞEDINTE AL TRIBUNALULUI BUCUREŞTI

Anexa 7

Exemplu de plângere în instanță pentru neexecutarea unei hotărâri judecătoreşti care obligă la comunicarea de informații de interes public

DOMNULE PREŞEDINTE,

ASOCIAȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA - COMITETUL HELSINKI (APADOR-CH), cu sediul în Bucureşti, str. Nicolae Tonitza nr.8, sector 3,

Cheamă în judecată

GUVERNUL ROMÂNIEI - SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI, cu sediul în Bucureşti, Piața Victoriei nr. 1, sector 1,

MIHAI ALEXANDRU VOICU, conducătorul autorității publice sus-menționate până la data de 30 mai 2006, care urmează să fie citat la locul de muncă, respectiv la Parlamentul României Camera Deputaților, cu sediul în Bucureşti, Palatul Parlamentului, str. Izvor nr. 2-4, sector 5

şi pe

RADU STROE, conducătorul autorității publice susmenționate, începând cu data de 31 mai 2006, care urmează să fie citat la locul de muncă, respectiv la Guvernul României - Secretariatul General al Guvernului, cu sediul în Bucureşti, Piața Victoriei nr. 1, sector 1,

Pentru ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună:

-1. **Amendarea** pârâtului Mihai Alexandru Voicu, în calitate de conducător al autorității publice în sensul art. 24 al. 2 din Legea nr. 554/2004, cu o sumă în cuantum de 20% din salariul minim brut pe economie pentru fiecare zi de întârziere a executării deciziei civile nr. 278 din 23 februarie 2006 pronunțată de Curtea de Apel Bucureşti Secția a VIII-a contencios administrativ şi fiscal în dosarul nr. 82/2/2006, respectiv începând cu data de 28 martie 2006 (prima zi de neexecutare nejustificată) şi până la 30 mai 2006 (ultima zi în care a deținut calitatea de conducător al autorității pârâte). Suma totala cu care solicităm să fie amendat este de **4.224 RON** (64 zile întârziere x 66 RON/zi).

-2. **Amendarea** pârâtului Radu Stroe, în calitate de conducător al autorității publice în sensul art. 24 al. 2 din Legea nr. 554/2004, cu o sumă în cuantum de 20% din salariul minim brut pe economie pentru fiecare zi de întârziere a executării deciziei civile nr. 278 din 23 februarie 2006 pronunțată de Curtea de Apel Bucureşti Secția a VIII-a contencios administrativ şi fiscal în dosarul nr. 82/2/2006, respectiv începând cu data de 31 mai 2006 (data investirii în funcție) şi până la data executării.

-3. Obligarea pârâților, în solidar, la plata de **despăgubiri pentru întârziere**, în cuantum de 100 RON/zi, începând cu 28 martie 2006, prima zi de întârziere nejustificată a executării deciziei civile nr. 278 din 23 februarie 2006 pronunțată de Curtea de Apel Bucureşti Secția a VIII-a contencios administrativ şi fiscal în dosarul nr. 82/2/2006, până la data executării hotărârii judecătoreşti.

-4. Obligarea pârâților la plata tuturor **cheltuielilor de judecată**.

MOTIVELE ACȚIUNII SUNT URMĂTOARELE:

Între APADOR-CH şi GUVERNUL ROMÂNIEI - SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI a existat un litigiu soluționat definitiv şi irevocabil- având ca obiect aplicarea Legii nr.544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public.

Astfel, prin scrisoarea nr. 51 din 13 iulie 2005, am expediat, prin poştă, cu confirmarea de primire din 14 iulie 2005, Guvernului României Secretariatul General al Guvernului o cerere întemeiată pe dispozițiile Legii nr.544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public, în care am solicitat comunicarea de **copii de pe stenogramele şedințelor de guvern în care s-au dezbătut şi adoptat, în perioada 2001-2004, acte normative cu privire la situația « RAFO » S.A. Oneşti**, inclusiv stenograma şedinței în care a fost dezbatută şi adoptată Ordonanța de urgență nr.

101/2004 privind preluarea de către Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului a unor creanțe fiscale asupra societăților comerciale « RAFO » S.A. Oneşti şi « CAROM » S.A. Oneşti.

Prin decizia civilă nr. 278 din 23 februarie 2006 pronunțată în dosarul nr. 82/2/2006 de Curtea de Apel Bucureşti Secția a VIII-a contencios administrativ şi fiscal a fost admis în parte recursul noastru şi pârâta a fost obligată să ne comunice informațiile solicitate prin amintita scrisoare.

În raport de data deciziei civile nr. 278 din 23 februarie 2006 şi de termenul legal de 30 zile, prevăzut de art. 24 alin. 1 din Legea nr. 554/2004, pârâta avea obligația să ne comunice integral informațiile până la data de 27 martie 2006, iar prima zi de întârziere nejustificată a executării hotărârii irevocabile este 28 martie 2006.

Precizăm că, aşa cum s-a statuat şi în jurisprudență, executarea obligațiilor stabilite de instanța de contencios administrativ trebuie să se facă de către autoritatea publică din proprie inițiativă, în termenul prevăzut de lege, fără a mai fi nevoie de o solicitare expresă în acest sens din partea reclamantului. Potrivit deciziei civile nr. 152 din 21 ianuarie 2003 a Curții Supreme de Justiție Secția de contencios administrativ, executarea unei hotărâri irevocabile pronunțată de instanța de contencios administrativ „…***nu*** *se face la cererea creditorului ci ope legis, fără somație sau punere în întarziere, în termenul specificat în hotărârea judecătorească sau în temeiul legal indicat* [art. 16 al. 1 din Legea nr. 29/1990]". Deci, debitorul obligației trebuie să depună toate diligențele, singur, fara vreo intervenție/solicitare din partea creditorului pentru executarea întocmai şi la termen a hotărârii irevocabile.

Deşi jurisprudența se referă expres la vechea legea a contenciosului adminstrativ (Legea nr. 29/1990), cele statuate îşi păstrează valoare de principiu şi sub imperiul noii legi a contenciosului administrativ (legea nr. 554/2004), în raport de prevederile art. 24 al. 1 şi 2 din Legea nr. 554/2004.

Autoritatea publică nu ne-a comunicat nicio informație până la data de 14 septembrie 2006, când a executat o parte din obligații. Astfel, prin adresa nr. 5821/AF/14.09.2006 a Guvernului României Cancelaria Primului Ministru, ne-au fost comunicate, în copie, 7 file din stenograma şedinței de guvern din 16 noiembrie 2004, când a fost discutat proiectul ordonanței de urgență nr. 101/2004.

Deoarece în perioada 2001-2004 au existat şi alte acte normative privind RAFO Oneşti, în afara ordonanței de urgență nr. 101/2004, am trimis Guvernului României Secretariatul General al Guvernului scrisoarea nr. 154 din 2 octombrie 2006, în care am atenționat că nu a executat integral decizia civilă nr. 278/2006 a Curții de Apel Bucureşti şi am precizat că, pentru aceasta, este necesar să ne comunice şi stenogramele şedințelor în care s-au dezbătut şi aprobat:

-ordonanța de urgență nr. 177/2001, **privind unele măsuri de redresare financiară în vederea finalizării procesului de privatizare a Societății Comerciale "Rafo" S.A. Oneşti**

-ordonanța de urgență nr. 142/2004, **pentru suspendarea aplicării prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 101/2004 privind preluarea de către Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului a unor creanțe fiscale asupra societăților comerciale "RAFO" - S.A. Oneşti şi "CAROM" - S.A. Oneşti**

Ca răspuns la scrisoarea noastră nr. 154 din 2 octombrie 2006, Guvernul României Secretariatul General al Guvernului ne-a comunicat prin adresa nr. 15A/3285/CA din 6 octombrie 2006 că stenogramele privind ordonanțele de urgență nr. 177/2001 şi 142/2004 ne vor fi trimise de Cancelaria Primului Ministru.

Prin adresa nr. 6305 din 11 octombrie 2006, Cancelaria Primului Ministru ne-a trimis, în copie, 2 file despre care a afirmat că reprezintă stenograma şedintei de guvern în care s-a discutat proiectul ordonanței de urgență nr. 177/2001 şi ne-a informat că stenograma şedinței de guvern în care s-a adoptat

ordonanța de urgență nr. 142/2004 ne va fi trimisă de Secretariatul General al Guvernului (cel care, prin adresa nr. 15A/3285/CA din 6 octombrie 2006 ne informa că stenogremele ne vor fi trimise de Cancelaria Primului Ministru).

După ce am fost purtați de la Secretariatul General al Guvernului la Cancelaria Primului Ministru şi înapoi, am primit o ultimă adresă, cea cu nr. 20E/622 din 17 noiembrie 2006, de la Secretariatul General al Guvernului care ne informa că, deoarece stenogramele şedințelor de guvern sunt clasificate, refuză să ni le comunice. Desigur, acest final era obligatoriu pentru a întregi absurdul întregii situații pe care o generează Guvernul atunci când nu vrea să execute o hotărâre judecătorească.

Considerăm că Guvernul nu a executat integral decizia civila nr. 278/2006 a Curții de Apel Bucureşti în raport de următoarele:

1. Nu ne-a fost comunincată nicio stenogramă a şedinței în care a fost dezbătută şi adoptată **ordonanța** de urgență nr. 142/2004

2. Inconsecvența logică a acțiunilor Guvernului care, după ce ne comunică 2 stenograme refuză să ne-o comunice pe cea de a treia, cu motivarea că **toate** sunt clasificate, deşi prin hotărâre judecătoreasca irevocabilă se stabilise că nu sunt clasificate. Practic, în calitate de creditori ai obligației de a face stabilite în sarcina Guvernului nu avem certitudinea nici că acele 2 stenograme comunicate constituie executarea hotărârii, atâta vreme cât Guvernul susține în ultima adresă că toate stenogramele sunt clasificate şi nu pot fi comunicate. Deci, susține că ne-a trimis altceva decât stenogramele.

Ceea ce ne-a comunicat până în prezent Guvernul constituie, cel mult, doar o „*plată parțială*" din punct de vedere al executării obligației de a face stabilită prin hotărâre judecătorească irevocabilă. Or, potrivit principiilor dreptului civil, creditorul nu poate fi obligat să primească o plată parțială, iar **plata parțială nu poate stinge obligația debitorului** (art.1101 cod civil). **Singura plată care îl eliberează pe debitor de obligație este plata integrală, iar ea nu s-a făcut nici până în prezent.**

Cu privire la **cuantumul amenzii** ce urmează a fi aplicată conducătorului autorității publice, conform art. 24 al. 2 din Legea nr. 554/2004 (o sumă în cuantum de 20% din salariul minim brut pe economie pentru fiecare zi de întârziere) precizăm că, potrivit art. 1 din HG nr. 1766/2005, salariul minim brut pe economie începând cu 1 ianuarie 2006 este de 330 RON, deci amenda ce reprezintă 20% din acesta este de **66 RON/zi**.

Având în vedere că pe durata neexecutării hotărârii judecătoreşti s-au succedat două persoane la conducerea autorității publice, amenda urmează a fi împărțită între cei doi, astfel cum am precizat în capetele 1 şi 2 de cerere, iar la despăgubiri urmează să fie obligați în solidar împreună cu autoritatea publică (capătul 3 de cerere).

Cu privire la natura juridică a **despăgubirilor pentru întârziere**, menționăm că în jurisprudență s-a decis că aceste daune au fost prevăzute de legiuitor ca un mijloc de constrângere pentru obținerea executării hotărârii şi că, din acest motiv, caracterul lor de pedeapsă face ca suma platită să poată fi superioară prejudiciului real (Curtea Supremă de Justiție - Secția de contencios administrativ, decizia civilă nr.699 din 22 februarie 2002).

Decizia prezentată mai sus, continuă în mod firesc opiniile constante exprimate în doctrină şi jurisprudență în materia daunelor cominatorii. Citățm din doctrina:

"*Caracteristic pentru daunele cominatorii este că ele apar ca un mijloc de constrângere a debitorilor la îndeplinirea obligației (T.S., dec.civ. nr.52/1970, C.D., p.161), prin amenințarea pe care o prezintă pentru debitor, de a-l determina să-şi execute obligația (C.Stătescu, C.Bârsan, op.cit., p.294). Daunele cominatorii nu au legatură cu prejudiciul suferit de creditor datorită neexecutării obligației. Ele, deci, nu au caracter reparator, ci caracterul unei pedepse civile, prin amenințarea pe care o prezintă pentru debitor (Fr.Deak, op.cit., p.304).*" (Ion P. Filipescu, Andrei I. Filipescu, Drept

civil. Teoria generala a obligațiilor, Ed.Actami, Bucureşti, 2000, pag.194-195). În acelaşi sens s-a pronunțat şi doctrina anterioară anului 2000: C.Stătescu, C.Bârsan, Tratat de drept civil. Teoria generala a obligațiilor, Ed.Academiei, Bucureşti, 1981, pag.320-321.

Refuzul pârâtei de a executa hotărârea judecatorească şi conduita contradictorie a unei autorități care reprezintă, instituțional, un model de consecvență şi logică denotă atitudinea sfidătoare, disprețuitoare, jignitoare la adresa membrilor asociației, plătitori de taxe şi impozite şi, de asemenea, împiedică buna desfăşurare a activității asociației, care nu poate intra în posesia informațiilor de interes public solicitate.

În drept, ne întemeiem acțiunea pe dispozițiile art. 24 şi 25 din Legea nr. 554/2004

Solicităm proba cu înscrisuri.

Anexăm, în copie:
- decizia civilă nr. 278 din 23 februarie 2006 pronunțată de Curtea de Apel Bucureşti Secția de contencios administrativ şi fiscal
- adresa nr. 5821/AF din 14 septembrie 2006 a Guvernului României Cancelaria Primului Ministru
- scrisoarea noastră nr. 154 din 2 octombrie 2006
- adresa nr. 15A/3285/CA din 6 octombrie 2006 a Guvernului României Secretariatul General al Guvernului
- adresa nr. 6305 din 11 octombrie 2006 a Guvernului României Cancelaria Primului Ministru
- adresa nr. 20E/622 din 17 noiembrie 2006 a Guvernului României Secretariatul General al Guvernului

Precizăm că, potrivit art. 25 al.2 din Legea nr. 554/2004, prezenta acțiune este scutită de plata vreunei taxe de timbru.

Depunem în 4 exemplare acțiunea şi înscrisurile anexate, dintre care 3 exemplare spre a fi comunicate pârâților.

29 noiembrie 2006

DOMNULUI PREŞEDINTE AL TRIBUNALULUI BUCUREŞTI

Anexa 8

Legea nr. 52/2003

din 21 ianuarie 2003

privind transparența decizională în administrația publică

(publicată în M. Of., Partea I, nr. 70 din 03.02.2003)

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. - (1) Prezenta lege stabileşte regulile procedurale minimale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale şi locale, alese sau numite, precum şi al altor instituții publice care utilizează resurse financiare publice, în raporturile stabilite între ele cu cetățenii şi asociațiile legal constituite ale acestora.

(2) Legea are drept scop:

a) să sporească gradul de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, ca beneficiar al deciziei administrative;

b) să stimuleze participarea activă a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor administrative şi în procesul de elaborare a actelor normative;

c) să sporească gradul de transparență la nivelul întregii administrații publice.

Art. 2. - Principiile care stau la baza prezentei legi sunt următoarele:

a) informarea în prealabil, din oficiu, a persoanelor asupra problemelor de interes public care urmează să fie dezbătute de autoritățile administrației publice centrale şi locale, precum şi asupra proiectelor de acte normative;

b) consultarea cetățenilor şi a asociațiilor legal constituite, la inițiativa autorităților publice, în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative;

c) participarea activă a cetățenilor la luarea deciziilor administrative şi în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative, cu respectarea următoarelor reguli:

1. şedințele autorităților şi instituțiilor publice care fac obiectul prezentei legi sunt publice, în condițiile legii;

2. dezbaterile vor fi consemnate şi făcute publice;

3. minutele acestor şedințe vor fi înregistrate, arhivate şi făcute publice, în condițiile legii.

Art. 3. - În sensul prezentei legi, termenii de mai jos se definesc astfel:

a) act normativ - actul emis sau adoptat de o autoritate publică, cu aplicabilitate generală;

b) luarea deciziei - procesul deliberativ desfăşurat de autoritățile publice;

c) elaborarea de acte normative - procedura de redactare a unui proiect de act normativ anterior supunerii spre adoptare;

d) recomandare - orice punct de vedere, sugestie, propunere sau opinie, exprimată verbal sau în scris, primită de către autoritățile publice de la orice persoană interesată în procesul de luare a deciziilor şi în procesul de elaborare a actelor normative;

e) obligația de transparență - obligația autorităților administrației publice de a informa şi de a supune dezbaterii publice proiectele de acte normative, de a permite accesul la luarea deciziilor administrative şi la minutele şedințelor publice;

f) asociație legal constituită - orice organizație civică, sindicală, patronală sau orice alt grup asociativ de reprezentare civică;

g) minută - documentul scris în care se consemnează în rezumat punctele de vedere exprimate de participanți la o şedință, precum şi rezultatul dezbaterilor;

h) ordine de precădere - ordinea care determină prioritatea participării la şedințele publice, în raport cu interesul manifestat față de subiectul şedinței;

i) şedință publică - şedința desfăşurată în cadrul autorităților administrației publice şi la care are acces orice persoană interesată.

Art. 4. - Autoritățile administrației publice obligate să respecte dispozițiile prezentei legi sunt:

a) autoritățile administrației publice centrale: ministerele, alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a ministerelor, serviciile publice descentralizate ale acestora, precum şi autoritățile administrative autonome;
b) autoritățile administrației publice locale: consiliile județene, consiliile locale, primarii, instituțiile şi serviciile publice de interes local sau județean.
Art. 5. - Prevederile prezentei legi nu se aplică procesului de elaborare a actelor normative şi şedințelor în care sunt prezentate informații privind:
a) apărarea națională, siguranța națională şi ordinea publică, interesele strategice economice şi politice ale țării, precum şi deliberările autorităților, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii;
b) valorile, termenele de realizare şi datele tehnico-economice ale activităților comerciale sau financiare, dacă publicarea acestora aduce atingere principiului concurenței loiale, potrivit legii;
c) datele personale, potrivit legii.

CAPITOLUL II
Proceduri privind participarea cetățenilor şi a asociațiilor legal constituite la procesul de elaborare a actelor normative şi la procesul de luare a deciziilor

SECȚIUNEA 1
Dispoziții privind participarea la procesul de elaborare a actelor normative

Art. 6. - (1) În cadrul procedurilor de elaborare a proiectelor de acte normative autoritatea administrației publice are obligația să publice un anunț referitor la această acțiune în site-ul propriu, să-l afişeze la sediul propriu, într-un spațiu accesibil publicului, şi să-l transmită către mass-media centrală sau locală, după caz. Autoritatea administrației publice va transmite proiectele de acte normative tuturor persoanelor care au depus o cerere pentru primirea acestor informații.
(2) Anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ va fi adus la cunoştință publicului, în condițiile alin. (1), cu cel puțin 30 de zile înainte de supunerea spre analiză, avizare şi adoptare de către autoritățile publice. Anunțul va cuprinde o notă de fundamentare, o expunere de motive sau, după caz, un referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus, textul complet al proiectului actului respectiv, precum şi termenul limită, locul şi modalitatea în care cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de act normativ.
(3) Anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ cu relevanță asupra mediului de afaceri se transmite de către inițiator asociațiilor de afaceri şi altor asociații legal constituite, pe domenii specifice de activitate, în termenul prevăzut la alin. (2).
(4) La publicarea anunțului autoritatea administrației publice va stabili o perioadă de cel puțin 10 zile pentru a primi în scris propuneri, sugestii sau opinii cu privire la proiectul de act normativ supus dezbaterii publice.
(5) Conducătorul autorității publice va desemna o persoană din cadrul instituției, responsabilă pentru relația cu societatea civilă, care să primească propunerile, sugestiile şi opiniile persoanelor interesate cu privire la proiectul de act normativ propus.
(6) Proiectul de act normativ se transmite spre analiză şi avizare autorităților publice interesate numai după definitivare, pe baza observațiilor şi propunerilor formulate potrivit alin. (4).
(7) Autoritatea publică în cauză este obligată să decidă organizarea unei întâlniri în care să se dezbată public proiectul de act normativ, dacă acest lucru a fost cerut în scris de către o asociație legal constituită sau de către o altă autoritate publică.
(8) În toate cazurile în care se organizează dezbateri publice, acestea trebuie să se desfăşoare în cel mult 10 zile de la publicarea datei şi locului unde urmează să fie organizate. Autoritatea publică în cauză trebuie să analizeze toate recomandările referitoare la proiectul de act normativ în discuție.
(9) În cazul reglementării unei situații care, din cauza circumstanțelor sale excepționale, impune adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public, proiectele de acte normative se supun adoptării în procedura de urgență prevăzută de reglementările în vigoare.

SECȚIUNEA a 2-a
Dispoziții privind participarea la procesul de luare a deciziilor

Art. 7. - (1) Participarea persoanelor interesate la lucrările şedinţelor publice se va face în următoarele condiții:
a) anunțul privind şedința publică se afişează la sediul autorității publice, inserat în site-ul propriu şi se transmite către mass-media, cu cel puțin 3 zile înainte de desfăşurare;
b) acest anunț trebuie adus la cunoştința cetățenilor şi a asociațiilor legal constituite care au prezentat sugestii şi propuneri în scris, cu valoare de recomandare, referitoare la unul dintre domeniile de interes public care urmează să fie abordat în şedință publică;
c) anunțul va conține data, ora şi locul de desfăşurare a şedinței publice, precum şi ordinea de zi.
(2) Difuzarea anunțului şi invitarea specială a unor persoane la şedința publică sunt în sarcina responsabilului desemnat pentru relația cu societatea civilă.
(3) Participarea persoanelor interesate la şedințele publice se va face în limita locurilor disponibile în sala de şedințe, în ordinea de precădere dată de interesul asociațiilor legal constituite în raport cu subiectul şedinței publice, stabilită de persoana care prezidează şedința publică.
(4) Ordinea de precădere nu poate limita accesul massmedia la şedințele publice.
Art. 8. - Persoana care prezidează şedința publică oferă invitaților şi persoanelor care participă din proprie inițiativă posibilitatea de a se exprima cu privire la problemele aflate pe ordinea de zi.
Art. 9. - (1) Adoptarea deciziilor administrative ține de competența exclusivă a autorităților publice.
(2) Punctele de vedere exprimate în cadrul şedințelor publice de persoanele menționate la art. 8 au valoare de recomandare.
Art. 10. - Minuta şedinței publice, incluzând şi votul fiecărui membru, cu excepția cazurilor în care s-a hotărât vot secret, va fi afişată la sediul autorității publice în cauză şi publicată în site-ul propriu.
Art. 11. - (1) Autoritățile publice prevăzute la art. 4 sunt obligate să elaboreze şi să arhiveze minutele şedințelor publice. Atunci când se consideră necesar, şedințele publice pot fi înregistrate.
(2) Înregistrările şedințelor publice, cu excepția celor prevăzute la art. 6, vor fi făcute publice, la cerere, în condițiile Legii nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.
Art. 12. - (1) Autoritățile publice prevăzute la art. 4 sunt obligate să întocmească şi să facă public un raport anual privind transparența decizională, care va cuprinde cel puțin următoarele elemente:
a) numărul total al recomandărilor primite;
b) numărul total al recomandărilor incluse în proiectele de acte normative şi în conținutul deciziilor luate;
c) numărul participanților la şedințele publice;
d) numărul dezbaterilor publice organizate pe marginea proiectelor de acte normative;
e)situația cazurilor în care autoritatea publică a fost acționată în justiție pentru nerespectarea prevederilor prezentei legi;
f) evaluarea proprie a parteneriatului cu cetățenii şi asociațiile legal constituite ale acestora;
g) numărul şedințelor care nu au fost publice şi motivația restricționării accesului.
(2) Raportul anual privind transparența decizională va fi făcut public în site-ul propriu, prin afişare la sediul propriu într-un spațiu accesibil publicului sau prin prezentare în şedință publică.

CAPITOLUL III
Sancțiuni

Art. 13. - (1) Orice persoană care se consideră vătămată în drepturile sale, prevăzute de prezenta lege, poate face plângere în condițiile Legii contenciosului administrativ nr.29/1990, cu modificările şi completările ulterioare.
(2) Plângerea şi recursul se judecă în procedură de urgență şi sunt scutite de taxă de timbru.
Art. 14. - Constituie abatere disciplinară şi se sancționează, potrivit prevederilor Legii nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, cu modificările şi completările ulterioare, sau, după caz, potrivit legislației muncii, fapta funcționarului care, din motive contrare legii, nu permite accesul persoanelor

la şedinţele publice sau împiedică implicarea persoanelor interesate în procesul de elaborare a actelor normative de interes public, în condiţiile prezentei legi.
Art. 15. - Persoanele care asistă la şedinţele publice, invitate sau din proprie iniţiativă, trebuie să respecte regulamentul de organizare şi funcţionare a autorităţii publice. În cazul în care preşedintele de şedinţă constată că o persoană a încălcat regulamentul, va dispune avertizarea şi, în ultimă instanţă, evacuarea acesteia.

CAPITOLUL IV
Dispoziţii finale

Art. 16. - (1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 60 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.
(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi orice dispoziţii contrare se abrogă.
Art. 17. - În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, autorităţile publice şi celelalte persoane juridice prevăzute la art. 4 sunt obligate să îşi modifice regulamentul de organizare şi funcţionare în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Bucureşti, 21 ianuarie 2003.

Anexa 9

Exemplu de plângere instanță pentru nerespectarea dispozițiilor Legii nr.52/2003

DOMNULE PREŞEDINTE,

ASOCIAȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA - COMITETUL HELSINKI (APADOR-CH), cu sediul în Bucureşti, str. Nicolae Tonitza nr.8, sector 3,

Cheamă în judecată

MINISTERUL JUSTIȚIEI, cu sediul în Bucureşti, str. Apolodor nr. 17, sector 5,

GUVERNUL ROMÂNIEI, cu sediul în Bucureşti, Piața Victoriei nr. 1, sector 1

şi pe

CRISTIAN DIACONESCU, ministrul justiției, care urmează a fi citat la locul de muncă, respectiv la Ministerul Justiției, Bucureşti, str. Apolodor nr. 17, sector 5,

ADRIAN NĂSTASE, primul ministru, care urmează a fi citat la locul de muncă, respectiv la Guvernul României, Bucureşti, Piața Victoriei nr. 1, sector 1

Pentru ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună toate măsurile necesare pentru repararea şi restabilirea dreptului nostru, prevăzut de Legea nr. 52/2003, de a fi consultați şi de a participa efectiv la elaborarea proiectelor de acte normative, în speță, la elaborarea proiectului de Lege privind executarea pedepselor, măsuri care trebuie să includă:

1. Anularea actului administrativ ilegal prin care Ministerul Justiției a dispus şi realizat transmiterea prematură- la Guvern a proiectului de Lege privind executarea pedepselor. Proiectul a fost transmis la Guvern fără respectarea termenelor legale în care aveam dreptul să formulăm observații şi propuneri şi fără ca el să fie definitivat pe baza acestora, fiind încălcate dispozițiile art. 6 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională. De asemenea, solicităm anularea tuturor actelor şi operațiunilor administrative care au stat la baza sau au fost consecința acestui act administrativ ilegal.

Actul administrativ ilegal nu ne-a fost comunicat de Ministerul Justiției, însă am luat cunoştință de consecințele sale când am constatat că proiectul de lege a fost trimis la Guvern.

2. Anularea actului administrativ ilegal şi a adresei nr. E 179 din 18 mai 2004 prin care Guvernul României a transmis la Parlament proiectul de Lege privind executarea pedepselor, deşi procedura de elaborare a proiectului s-a desfăşurat cu încălcarea art. 6 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională. De asemenea, solicităm anularea tuturor actelor şi operațiunilor administrative care au stat la baza sau au fost consecința acestui act administrativ ilegal.

Actul administrativ ilegal nu ne-a fost comunicat de Guvernul României, însă am luat cunoştință de consecințele sale când am constatat că proiectul de lege a fost trimis la Parlament prin adresa nr. E 179 din 18 mai 2004.

3. Obligarea Ministerului Justiției şi a Guvernului României de a relua procedura de elaborare a proiectului de Lege privind executarea pedepselor, de această dată cu respectarea dreptului nostru garantat de art. 6 din Legea nr. 52/2003.

4. Obligarea Ministerului Justiției şi a Guvernului României ca, în baza art. 14 din Legea

nr. 52/2003, să efectueze o anchetă administrativă pentru identificarea şi sancționarea tuturor persoanelor care au încălcat în acest caz- Legea nr. 52/2003.

5. Obligarea pârâților, în solidar, la plata de daune materiale în cuantum de 16.000 lei.

6. Obligarea pârâților, în solidar, la plata de daune morale în cuantum de 10.000.000 lei.

7. Obligarea pârâților la plata tuturor cheltuielilor de judecată.

MOTIVELE ACȚIUNII SUNT URMĂTOARELE:

La data de 7 mai 2004, pe site-ul Minsterului Justiției a fost publicat, potrivit art. 6 din Legea nr. 52/2003, un anunț referitor la elaboararea proiectului Legii privind executarea pedepselor, însoțit de textul acestui proiect.

În finalul anunțului din 7 mai 2004, s-a precizat că "*Observațiile şi propunerile privind proiectul menționat pot fi transmise, în scris, în termen de 10 zile, pe adresa Minsterului Justiției...*"

De bună credință, APADOR-CH a examinat textul proiectului Legii privind executarea pedepselor şi a formulat în scris numeroase observații şi propuneri de imbunătățire, în conformitate cu exigențele din reglementările internaționale în materia aparării drepturilor omului.

Aceste observații şi propuneri s-au materializat într-un material scris de 7 file pe care APADOR-CH l-a predat Ministerului Justiției la data de 17 mai 2004, deci în termenul de 10 zile fixat de Ministerul Justiției prin anunțul din 7 mai 2004.

Materialul scris întocmit de APADOR-CH a fost înregistrat la Ministerul Justiției cu nr. 1293/S9 din 17 mai 2004.

Ulterior, APADOR-CH a constatat ca degeaba a întocmit şi transmis la Minsterul Justiției observațiile şi propunerile sale. Aceasta deoarece Ministerul Justiției nu a mai aşteptat nici măcar expirarea termenului de 10 zile pentru observații şi propuneri pe care singur îl fixase şi îl comunicase prin anunțul din 7 mai 2004 şi a trimis la Guvern, în mai puțin de o săptămâna de la publicare, proiectul Legii privind executarea pedepselor.

La data de 14 mai 2004, proiectul Legii privind executarea pedepselor se afla deja la Guvern, trimis de Ministerul Justiției cu încălcarea termenelor şi procedurilor din Legea nr. 52/2003. La aceeaşi dată, 14 mai 2004, proiectul a fost adoptat în şedința de Guvern. Proiectul a fost trimis apoi de Guvern, prin adresa nr. E 179 din 18 mai 2004, la Senat, unde a fost înregistrat cu nr. L 368 din 19 mai 2004 .

Potrivit Legii nr. 52/2003, cetățenii şi asociațiile au dreptul şi chiar trebuie stimulați să participe efectiv „*în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative*" (art. 1 al. 2 lit. b, art. 2 lit. b din Legea nr. 52/2003).

Faza „***elaborării** de acte normative*" este o fază preliminară dezbaterii parlamentare a acestor proiecte şi nu poate fi înlocuită sau confundată sau redusă la dezbaterea parlamentară a proiectelor. Legiuitorul a definit în art. 3 lit. c din Legea nr. 52/2003 noțiunea de „***elaborare de acte normative***" ca fiind; „***procedura de redactare a unui proiect de act normativ anterior supunerii spre adoptare***".

Deci, ceea ce a urmărit legiuitorul prin adoptarea Legii nr. 52/2003 a fost tocmai ca dezbaterea publică a unui proiect de lege să nu înceapă abia în faza parlamentară, ci cu mult înaintea acesteia, respectiv chiar înainte de definitivarea proiectului ce va fi supus adoptării.

În acest sens, în **art. 6 al. 2 din Legea nr. 52/2003** se prevede că anunțul şi textul proiectului

actului normativ vor fi **publicate cu cel puţin 30 zile înainte de supunerea spre analiză, avizare şi adoptare de către autoritățile publice.**

Potrivit **art. 6 al. 4 din Legea nr. 52/2003**, în cadrul termenului de 30 zile, cât trebuie să dureze obligatoriu publicarea proiectului, trebuie fixat un termen de **minimum 10 zile** în care autoritatea care a publicat proiectul va primi **în scris** propuneri, sugestii sau opinii cu privire la proiectul de act normativ supus dezbaterii publice.

Iar **art. 6 al. 6 din Legea nr. 52/2003** prevede expres că proiectul de act normativ se transmite spre analiză şi avizare autorităților publice interesate **numai după ce** a fost definitivat pe baza observațiilor şi propunerilor formulate de cetățeni şi de asociațiile legal constituite

În speță, deoarece Ministerul Justiției a publicat anunțul şi textul proiectului Legii privind executarea pedepselor la data de 7 mai 2004, termenul de 30 zile după care putea trimite Guvernului proiectul expira la 7 iunie 2004. Deci, **doar începând cu 8 iunie 2004 Ministerul Justiției putea transmite în mod legal Guvernului acest proiect**. După cum am arătat anterior, acest proiect era deja trimis la Guvern la data de 14 mai 2004, la numai o saptămână de la data publicarii pe site-ul Ministerului Justiției.

Mai mult, Ministerul Justiției nu a respectat nici măcar termenul de 10 zile pe care îl stabilise, conform art. 6 al. 4 din Legea nr. 52/2003, pentru comunicarea în scris a observațiilor şi propunerilor. Prin aceasta, Ministerul Justiției a încălcat şi art. 6 al. 6 din Legea nr. 52/2003, potrivit căruia: „*Proiectul de act normativ se transmite spre analiză şi avizare autorităților publice interesate* ***numai*** *după definitivare,* ***pe baza observațiilor şi propunerilor formulate*** *potrivit alin. (4)*".

Guvernul, ca „organ al adminstrației publice" (conform art. 110 al. 1 din Constituție), avea obligația de a verifica dacă proiectul de Lege privind executarea pedepselor pe care l-a primit de la Ministerul Justiției respectă condițiile prevăzute de Legea nr. 52/2003, privind transparența decizională în administrația publică. Legea nr. 52/2003 prevede obligația tuturor organelor administrației publice de a facilita şi stimula participarea cetățenilor şi asociațiilor la elaborarea proiectelor de acte normative.

Există şi o obligație generală şi nediferențiată care rezultă atât din Constituție, cât şi din Legea de organizare şi funcționare (Legea nr. 90/2001), ca Guvernul să acționeze numai cu respectarea legii (inclusiv a Legii nr. 52/2003), să nu încalce nicio lege şi să nu permită să-şi producă efectul nicio încălcare a vreunei legi.

În speță, primind proiectul Legii privind executarea pedepselor, Guvernul trebuia să verifice dacă termenele şi procedurile prevăzute de Legea nr. 52/2003 pentru sesizarea sa au fost sau nu respectate şi, observând vădita lor încălcare, trebuia să restituie proiectul Ministerului Justiției, cu obligarea acestuia de a reface procedurile cu respectarea strictă a Legii nr. 52/2003. Guvernul avea pe deplin această competență deoarece, potrivit Constituției (art. 115 al. 1) şi Legii de organizare şi funcționare, Guvernul are în subordine minsterele.

Graba nejustificată şi vădit nelegală cu care au acționat atât Ministerul Justiției, cât şi Guvernul României, de a „arunca" proiectul de lege la Parlament, are consecința evidentă de a împiedica realizarea scopului Legii nr. 52/2003, mai precis de a elimina participarea cetățenilor şi asociațiilor la faza elaborării proiectului actului normativ.

Aplicarea Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională constituie o preocupare a Comisiei Europene şi un criteriu pentru aderarea țării la structurile europene. Astfel, în cel mai recent Raport al Comisiei Europene privind progresele înregistrate de România pe calea aderarii, raport din anul 2003, care se afla şi pe site-ul Guvernului (!), este analizat modul în care este

aplicată legea transparenței şi se constata că, în majoritatea cazurilor, autoritățile adoptă proiecte de legi fără a respecta legea transparenței. Citǎm din Raport:

„În ianuarie 2003 a fost adoptată legislația prin care au fost stabilite condițiile procedurale de asigurare a transparenței în procesul decizional aşa numita „lege a transparenței".Principalele dispoziții se referă la obligația de a publica proiectele de legi, astfel încât cetățenii şi ONG-urile să poată participa la procesul decizional (în anumite condiții), dar şi obligația de a prezenta rapoarte anuale referitoare la transparența procesului decizional. Dacă este pusă în aplicare, legislația poate îmbunătăți substanțial procesul decizional. Cu toate acestea, din datele existente rezultă că majoritatea departamentelor de la nivelul administrației centrale şi locale continuă să propună legi fără să respecte noile reglementări.

***În perioada de raportare, consultarea cu actorii principali din afara aparatului administrației centrale şi locale atunci când sunt formulate linii de politică şi se fac propuneri legislative a rămas limitată. Organizațiile neguvernamentale şi societatea civilă au fost invitate să formuleze observații pe marginea unor proiecte de legi deşi nu este o situație tipică, iar timpul pe care acestea îl au la dispoziție pentru formularea observațiilor este relativ scurt -, ceea ce reduce eficacitatea procedurii consultative.*" (Raportul Comisiei Europene privind progresele înregistrate de România pe calea aderării, 2003, pag. 18 19).**

Dacă era suficientă doar dezbaterea parlamentară a unui proiect de act normativ, atunci **Legea nr. 52/2003** nu ar fi fost adoptată, întrucât, repetăm, ea reglementează o **fază prealabilă dezbaterii parlamentare**, respectiv faza elaborării proiectului actului normativ, proiect ce urmează apoi să fie dezbătut în Guvern şi abia dupa aceea în Parlament.

Dar, **atâta vreme cât Legea nr. 52/2003 a fost adoptată, ea trebuie şi respectată, iar Ministerul Justiției şi Guvernul ar trebui să fie printre primele exemple oferite opiniei publice de ceea ce înseamnă respectarea unei legi. Mai ales că, după cum am arătat, unul dintre criteriile avute în vedere de Comisia Europeană este şi respectarea Legii nr. 52/2003. În speță, Ministerul Justiției şi Guvernul sunt exemple semnificative doar a ceea ce înseamnă încălcărea flagrantă a legii.**

De asemenea, conduita celor două autorități, pentru care respectarea întocmai a unei legi înseamnă o complicație inutilă, nu face decât să confirme disprețul şi aroganța cu care acestea îi tratează, în mod constat, pe cetățeni, individual sau în diversele forme asociative.

APADOR-CH nu a alocat un segment important de timp şi resurse în acest caz şi nu a redactat în scris cele 7 pagini de observații şi propuneri doar pentru a-şi exersa spiritul critic într-un spațiu abstract, al „artei pentru artă", ci pentru a participa efectiv, într-un prezumat stat de drept, la exercitarea unui drept concret ce i-a fost conferit de Legea nr. 52/2003 şi care i-a fost încălcat în mod vădit de cele două autorități.

În consecință, solicităm instanței să ia toate măsurile necesare pentru a repara şi restabili dreptul nostru, prevăzut de Legea nr. 52/2003 şi încălcat de Ministerul Justiției şi de Guvern, de a fi consultați şi de a participa efectiv la elaborarea proiectelor de acte normative, în speță, la elaborarea proiectului de Lege privind executarea pedepselor.

Considerăm că este necesară anularea actelor administrative emise de pârâți cu încălcarea Legii nr. 52/2003 şi refacerea de data aceasta, cu stricta respectare a legii transparenței decizionale-procedurii prevăzute de Legea nr. 52/2003 pentru elaborarea proiectului Legii executării pedepselor. Doar astfel poate fi asigurată respectarea dreptului nostru garantat de Legea nr. 52/2003 de a participa la elaborarea proiectului Legii executării pedepselor.

De asemenea, solicităm ca, în conformitate cu art. 14 din Legea nr. 52/2003, instanța să oblige Ministerul Justiției şi Guvernul să efectueze anchete administrative pentru identificarea şi sancționarea tuturor persoanelor care, în speță, au încălcat Legea nr. 52/2003.

Precizăm că am îndeplinit procedura prealabilă cu Ministerul Justiției şi cu Guvernul României, cărora le-am trimis, prin scrisorile nr. 60 din 9 iunie 2004 şi nr. 61 din 9 iunie 2004, reclamații adminstrative.

Prin adresa nr. 39065/II/2004 din 22 iunie 2004, pe care am primit-o la 28 iunie 2004, data poştei, Ministerul Justiției a rezolvat nefavorabil reclamația administrativă şi a încercat să justifice încălcarea Legii nr. 52/2003 prin „imperativul" de a încheia procesul de negociere cu Uniunea Europeană.

Cum deja ne-am obişnuit în ultima perioadă, autoritățile publice încearcă să-şi justifice greşelile şi încălcările legii cu motivarea că astfel respectă cerințele Uniunii Europene.

În realitate, niciodată Uniunea Europeană nu a cerut autorităților să încalce vreo lege, iar aderarea la structurile europene nu se va face pe baza încălcărilor legii, deoarece un obiectiv esențial al Uniunii Europene este respectarea legilor, iar nu încălcarea lor.

Şi Ministerul Justiției şi Guvernul cunoşteau Raportul Comisiei Europene privind România din 2003 şi, astfel, cunoşteau că un criteriu avut în vedere de Comisia Europeană este tocmai respectarea Legii transparenței. Deci, cu atât mai puțin pârâții pot susține că prin încălcărea legii transparenței au răspuns „imperativelor" Uniunii Europene.

În speță, Ministerul Justiției putea să răspundă atât „imperativelor" Uniunii Europene, cât şi cerințelor de a respecta Legea nr. 52/2003, legea transparenței, dacă depunea minimum de diligențe pentru a redacta şi publica proiectul legii executării pedepselor cu cel puțin 30 zile înainte de data trimiterii la Guvern (iar nu cu 5 sau 6 zile înainte, cum a făcut).

Disprețul Ministerului Justiției față de respectarea Legii nr. 52/2003 a fost reafirmat şi prin răspunsul la reclamația administrativă, ministerul afirmând că termenele de 30 şi 10 zile prevăzute de art. 6 din Legea nr. 52/2003 au caracter de recomandare, astfel că autoritățile publice le pot încălca fără vreo reținere.

Prin adresa nr. 356-IT din 6 iulie 2004, pe care am primit-o la 9 iulie 2004, data poştei, Guvernul României a răspuns la reclamația administrativă doar că a cerut punctul de vedere al Ministerului Justiției, răspuns care echivalează cu o nerezolvare a reclamației administrative.

Solicităm obligarea Ministerului Justiției, a Guvernului României şi a celorlalți pârâți, în solidar, la plata de **daune materiale** în cuantum de 16.000 lei, reprezentand contravaloarea filelor care conțineau observațiile noastre cu privire la proiectul legii executării pedepselor şi care au fost trimise Ministerului Justiției. Am făcut cheltuieli cu aceste înscrisuri pe care le-am trimis autorităților în termen legal, însă din vina autorităților, care au încălcat Legea nr. 52/2003, observațiile conținute în acele înscrisuri nu au mai fost luate în considerare la elaborarea proiectului legii executării pedepselor. Faptul ilicit al pârâților este evident şi constă în încălcarea Legii nr. 52/2003, care ne-a determinat să efectuăm cheltuieli inutile. Calculul prejudiciului s-a facut în raport de prețul unei fotocopii (2.000 lei/filă) aplicat unui număr de 8 file (7 file comentariile; 1 filă adresa însoțitoare a comentariilor).

Solicităm obligarea Ministerului Justiției, a Guvernului României şi a celorlalți pârâți, în solidar, la plata de **daune morale** în cuantum de 10.000.000 lei, pentru prejudiciul moral care ne-a fost creat prin împiedicarea noastră de a participa la elaborarea proiectului legii privind executarea pedepselor, în ciuda pregătirilor pe care le făcusem.

Am alocat un segment important de timp şi resurse pentru a redacta cele 7 pagini de observaţii şi propuneri privind proiectul legii executării pedepselor, pentru a participa efectiv, într-un prezumat stat de drept, la exercitarea unui drept concret ce ne-a fost conferit de Legea nr. 52/2003 şi care ne-a fost încălcat în mod vădit de cele două autorităţi.

Am fost trataţi cu aroganţă şi atunci când autorităţile nici nu s-au sinchisit că legea prevedea nişte termene pe care trebuiau sa le respecte pentru a ne da ocazia să participam în mod real la elaborarea proiectelor şi atunci când ni s-a răspuns la reclamaţia administrativă că încălcarea legii răspunde „imperativelor" Uniunii Europene şi că oricum legea transparenţei are dispoziţii facultative pentru autorităţi.

Pentru Guvern, faptul că a încălcat legea transparenţei şi ne-a produs prejudicii nu a determinat decât o reacţie pur formală, care s-a redus la proclamarea intenţiei de a cere punctul de vedere al Ministerului Justiţiei.

Jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului s-a pronunţat constant în sensul că atunci când încalcă legea autorităţile produc, în mod natural, şi prejudicii morale persoanelor fizice sau juridice. Care nu trebuie dovedite altfel decât prin prezumţii, iar prezumţiile constituie dovezi şi potrivit codului civil (art. 1170).

În consecinţă, ţinând cont şi de natura lor, impunerea unei alte probaţiuni pentru a dovedi existenţa daunelor morale constituie, în realitate, impunerea unei probe imposibile, care încalcă cerinţele unui proces echitabil prevăzute în articolul 6 paragraful 1 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului.

Precizăm că în art. 13 din Legea nr. 29/1990 privind contenciosul administrativ este prevăzută posibilitatea acţionării în judecată, în nume propriu şi a persoanelor care au elaborat actul atacat, pentru ca acestea să poata fi obligate, în solidar cu autoritatea publică emitentă, la plata daunelor.

De asemenea, în art. 5 din Legea nr. 115/1999 privind responsabilitatea ministerială, republicată în anul 2002, se prevede că, pe lângă răspunderea politică, miniştrii pot răspunde şi civil, potrivit dreptului comun, situaţie aplicabilă în prezenta speţă.

Pentru susţinerea acţiunii, depunem, în copie, următoarele înscrisuri :

- Lista printată de pe site-ul Ministerului Justiţiei conţinând datele publicării anunţurilor cu proiectele de acte normative, în care anunţul proiectului Legii privind executarea pedepselor este datat 7 mai 2004
- Anunţul Ministerului Justiţiei referitor la elaborarea proiectului Legii privind executarea pedepselor
- Scrisoarea din 17 mai 2004 prin care am înaintat Ministerului Justiţiei "Comentariile APADOR-CH cu privire la proiectul Legii privind executarea pedepselor" şi care a fost înregistrată de Ministerul Justiţiei cu nr. 1293/S9 din 17 mai 2004
- Cele 7 file care conţin "Comentariile APADOR-CH cu privire la proiectul Legii privind executarea pedepselor", din 17 mai 2004
- Informaţie de presă privind actele normative incluse pe Agenda de lucru a Sedinţei Guvernului României din 14 mai 2004
- Comunicat de presa nr. 1 al Guvernului României cu privire la Şedinţa de Guvern din 14 mai 2004
- Print de pe site-ul Senatului, secţiunea Proces legislativ la Senat, conţinând derularea procedurii legislative în cazul proiectului Legii executării pedepselor

- Reclamația administrativa transmisă Ministerului Justiției prin scrisoarea nr. 60 din 9 iunie 2004

- Confirmarea de primire nr. 200327/2004

- Reclamația administrativă transmisă Guvernului României prin scrisoarea nr. 61 din 9 iunie 2004

- Confirmarea de primire nr. 200328/2004

- Scrisoarea nr. 39065/II/2004 din 22 iunie 2004 a Ministerului Justiției şi plicul în care a fost expediată, cu data primirii 28 iunie 2004

- Scrisoarea nr. 356-IT din 6 iulie 2004 a Guvernului României şi plicul în care a fost expediată, cu data primirii 9 iulie 2004

Solicităm instanței să oblige pârâții să depună la dosar actele administrative atacate, împreună cu întreaga documentație care a stat la baza emiterii lor, precum şi orice alte lucrări care au legătură cu emiterea respectivelor acte.

În drept, ne întemeiem acțiunea pe dispozițiile art. 13 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

Depunem acțiunea şi înscrisurile anexate în 5 exemplare : pentru instanță şi pentru a fi comunicate celor 4 pârâți.

22 iulie 2004

Consiliul de conducere al APADOR-CH

DOMNULUI PREŞEDINTE AL CURȚII DE APEL BUCUREŞTI

Anexa 10

Exemplu de fişă de monitorizare a implementării Legii nr.52/2003

FIŞĂ DE MONITORIZARE
Perioada _____

Organizația _____
Autoritatea publică monitorizată _____

1. Informații site
Adresa site-ului_____
Precizați ziua în care a fost accesat site-ul _____
Numele persoanei care a accesat site-ul _____

1.1.Există pe site anunțuri privind *proiectele de acte normative*, publicate conform art.6 alin. 2 din Legea 52/2003?
DA☐ NU☐

În cazul unui răspuns afirmativ completați şi următoarele informații, pentru fiecare proiect de act normativ publicat:

Denumirea proiectului: _____
Este menționată data postării pe site? DA☐ NU☐
Există notă de fundamentare/expunere de motive/referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus? DA☐ NU☐
Este publicat textul complet al proiectului actului respectiv? DA☐ NU☐
Este menționat termenul limită până la care pot fi trimise în scris propuneri, sugestii, opinii privind proiectului de act normativ DA☐ NU☐
Sunt menționate locul şi modalitatea de trimitere a propunerilor, sugestiilor, opiniilor? DA☐ NU☐

Denumirea proiectului: _____
Este menționată data postării pe site? DA☐ NU☐
Există notă de fundamentare/expunere de motive/referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus? DA☐ NU☐
Este publicat textul complet al proiectului actului respectiv? DA☐ NU☐
Este menționat termenul limită până la care pot fi trimise în scris propuneri, sugestii, opinii privind proiectului de act normativ DA☐ NU☐
Sunt menționate locul şi modalitatea de trimitere a propunerilor, sugestiilor, opiniilor? DA☐ NU☐

Denumirea proiectului: _____
Este menționată data postării pe site? DA☐ NU☐
Există notă de fundamentare/expunere de motive/referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus? DA☐ NU☐
Este publicat textul complet al proiectului actului respectiv? DA☐ NU☐
Este menționat termenul limită până la care pot fi trimise în scris propuneri, sugestii, opinii privind proiectului de act normativ DA☐ NU☐
Sunt menționate locul şi modalitatea de trimitere a propunerilor, sugestiilor, opiniilor? DA☐ NU☐

Comentarii/Observații _____

1.2.Există pe site anunțuri privind *dezbaterile publice* organizate potrivit art. 6 alin. 7 si 8 din Legea nr. 52/2003? DA☐ NU☐

În cazul unui răspuns afirmativ completați şi următoarele informații (pentru fiecare dezbatere publică în parte):

Tema dezbaterii publice _____
Este menționată data postării pe site a anunțului? DA☐ NU☐
Care este aceasta? _____
Este menționată data fixată pentru dezbaterea publică? DA☐ NU☐
Care este aceasta? _____

Tema dezbaterii publice _____
Este menționată data postării pe site a anunțului? DA☐ NU☐
Care este aceasta? _____
Este menționată data fixată pentru dezbaterea publică? DA☐ NU☐
Care este aceasta? _____

Comentarii/Observații _____

1.3.Există pe site anunțuri privind *şedintele publice* organizate, din oficiu, potrivit art. 7 din Legea nr. 52/2003? DA☐ NU☐

În cazul unui răspuns afirmativ completați şi următoarele informații (pentru fiecare şedință publică în parte): DA☐ NU☐

Este menționată data la care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este menționată ora la care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este menționat locul în care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este comunicată ordinea de zi a sedinței publice? DA☐ NU☐
Este menționată data la care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este menționată ora la care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este menționat locul în care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este comunicată ordinea de zi a sedinței publice? DA☐ NU☐
Comentarii/Observații _____

1.4.**Există pe site *minutele* şedințelor publice?** DA☐ NU☐
Câte minute sunt publicate? _____

În cazul unui răspuns afirmativ, completați următoarele informații despre conținutul minutelor:
Cuprind rezumatul punctelor de vedere exprimate de participanți? DA☐ NU☐
Cuprind rezultatul dezbaterilor? DA☐ NU☐
Menționează votul fiecărui membru? DA☐ NU☐
Comentarii/Observații _____

1.5.**Există, pe site, *rapoartele anuale* privind transparența decizională, publicate conform art. 12 alin. 2 din Legea nr. 52/2003**? DA☐ NU☐
Precizați anii pentru care au fost întocmite rapoartele _____
Comentarii/Observații _____

2. Informații vizită la sediul autorității

Data la care a fost vizitată autoritatea publică _____
Numele persoanei care a vizitat autoritatea publică _____

2.1.Sunt afișate la sediu anunțuri privind *proiectele de acte normative*, conform art. 6 alin. 2 din Legea nr. 52/2003? DA☐ NU☐

În cazul unui răspuns afirmativ completați următoarele informații (pentru fiecare proiect în parte):

Denumirea proiectului _____
Este menționată data afișării? DA☐ NU☐
Există nota de fundamentare/expunere de motive/referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus? DA☐ NU☐
Există textul complet al proiectului actului respectiv? DA☐ NU☐
Este menționat termenul limită până la care pot fi trimise în scris propuneri, sugestii, opinii privind proiectului de act normativ? DA☐ NU☐
Sunt menționate locul şi modalitatea de trimitere a propunerilor, sugestiilor, opiniilor? DA☐ NU☐
Denumirea proiectului _____
Este menționată data afișării? DA☐ NU☐
Există nota de fundamentare/expunere de motive/referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus? DA☐ NU☐
Există textul complet al proiectului actului respectiv? DA☐ NU☐
Este menționat termenul limită până la care pot fi trimise în scris propuneri, sugestii, opinii privind proiectului de act normativ? DA☐ NU☐
Sunt menționate locul şi modalitatea de trimitere a propunerilor, sugestiilor, opiniilor? DA☐ NU☐
Denumirea proiectului _____
Este menționată data afișării? DA☐ NU☐
Există nota de fundamentare/expunere de motive/referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus? DA☐ NU☐
Există textul complet al proiectului actului respectiv? DA☐ NU☐
Este menționat termenul limită până la care pot fi trimise în scris propuneri, sugestii, opinii privind proiectului de act normativ? DA☐ NU☐
Sunt menționate locul şi modalitatea de trimitere a propunerilor, sugestiilor, opiniilor? DA☐ NU☐

Notați locul exact al afişării privind proiectele de acte normative _____

Locul de afişare este: Accesibil ☐ Greu accesibil ☐

În cazul în care anunțurile nu menționează data afişării, precizați dacă există o altă modalitate de stabilire a acestei date şi care este aceasta _____

Comentarii/Observații _____

2.2. **Sunt afişate la sediu anunțurile *dezbaterilor publice* organizate potrivit art. 6 alin. 7 şi 8 din Legea nr. 52/2003**?

În cazul unui răspuns afirmativ completați şi următoarele informații (pentru fiecare anunț în parte):

Tema dezbaterii publice _____
Este menționată data afişării anunțului? DA☐ NU☐
Care este aceasta? _____
Este menționată data fixată pentru dezbaterea publică? DA☐ NU☐
Care este aceasta? _____

Tema dezbaterii publice _____
Este menționată data afişării anunțului? DA☐ NU☐
Care este aceasta? _____
Este menționată data fixată pentru dezbaterea publică? DA☐ NU☐
Care este aceasta? _____

Notați locul exact al afişării, dacă este diferite de cel menționat la întrebarea 2.1.

Locul de afişare este: Accesibil ☐ Greu accesibil ☐

În cazul în care anunțurile nu menționează data afişării, precizați dacă există o altă modalitate de stabilire a acestei date şi care este aceasta _____

Comentarii/Observații _____

2.3.Sunt afişate la sediu anunțurile privind *şedintele publice* organizate din oficiu, potrivit art. 7 din Legea nr. 52/2003? DA☐ NU☐

În cazul unui răspuns afirmativ completați şi următoarele informații (pentru fiecare şedință publică în parte):

Este menționată data la care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este menționată ora la care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este menționat locul în care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este comunicată ordinea de zi a sedinței publice? DA☐ NU☐
Este menționată data la care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este menționată ora la care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este menționat locul în care se va desfăşura şedința publică? DA☐ NU☐
Este comunicată ordinea de zi a sedinței publice? DA☐ NU☐
Notați locul exact al afişării, dacă este diferite de cel menționat la întrebarea 2.1.

Locul de afişare este: Accesibil ☐ Greu accesibil ☐

Comentarii/Observații _____

2.4.Sunt afişate la sediu *minutele* şedinţelor publice? DA☐ NU☐

Câte minute sunt afişate? _____

În cazul unui răspuns afirmativ, completați următoarele informații despre conținutul minutelor:

Cuprind rezumatul punctelor de vedere exprimate de participanți? DA☐ NU☐
Cuprind rezultatul dezbaterilor? DA☐ NU☐
Menționează votul fiecărui membru? DA☐ NU☐
Notați locul exact al afişării, dacă este diferite de cel menționat la întrebarea 2.1. DA☐ NU☐

Locul de afişare este: Accesibil ☐ Greu accesibil ☐

Comentarii/Observații _____

2.5.**Sunt afişate la sediu *rapoartele anuale* privind transparența decizională, publicate conform art. 12 alin. 2 din Legea nr. 52/2003?** DA☐ NU☐

Precizați anii pentru care au fost întocmite rapoartele _____

Notați locul exact al afişării, dacă este diferite de cel menționat la întrebarea 2.1.

Locul de afişare este: Accesibil ☐ Greu accesibil ☐

Comentarii/Observații _____

3. Informații despre monitoarele oficiale locale

3.1.În județul în care îşi are sediul autoritatea publică există monitorul oficial al județului prevăzut de Ordonanța Guvernului nr.75/2003 privind organizarea şi funcționarea serviciilor publice de editare a monitoarelor oficiale ale unităților administrativ teritoriale? DA☐ NU☐

În cazul unui răspuns afirmativ, vă rugăm să detaliați răspunsul_____

3.2.În localitatea în care îşi are sediul autoritatea publică există monitorul oficial al județului prevăzut de Ordonanța Guvernului nr.75/2003 privind organizarea şi funcționarea serviciilor publice de editare a monitoarelor oficiale ale unităților administrativ teritoriale? DA☐ NU☐

În cazul unui răspuns afirmativ, vă rugăm să detaliați răspunsul _____

Comentarii/Observații _____